

UKDE YAYINLARI: 30

Editör:
Serdar YAKAR

Baskı – Cilt:
Selçuk Ofset

Baskı Tarihi :
Ağustos 2003

Yazışma ve Dağıtım:
UZMAN BİLGİSAYAR YAZILIM
KIRTASIYE LTD. ŞTİ.
Zübeyde Hanım Cad. No 43/B
Kahramanmaraş

Tel. 0 344. 223 69 63 – 214 22 71
Fax: 0 344. 225 02 21

MAHALLİ KELİMELEER SÖZLÜĞÜ

Ömer KAYA
Hacı Abdullah KOZAN

HACI ABDULLAH KOZAN : 1966 yılında Türkoğlu'nun Yeşilyöre kasabasına bağlı Çiçekli (Karuşağı) mahallesinde doğdu. İlk öğrenimini Karuşağı ilkokulunda, orta ve liseyi Kahraman Maraş'ta tamamladı. 1992'de, Erzurum Atatürk Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. Aynı yılın Ağustos ayında, Bingöl İmam Hatip Lisesi'nde göreve başladı. Bu arada evlendi. İki yıl sonra Kahraman Maraş İlköğretim Okulu'na tayin oldu. Dört yıl burada görev yaptı. Daha sonra Yeşilyöre Çok Programlı Lisesi'nde göreve başladı. Halen burada Edebiyat öğretmeni olarak göreve devam etmektedir. İki kız, iki erkek olmak üzere dört çocuk babasıdır.

Çalıştığı okullarda çeşitli gazete ve dergiler çıkardı. Bu gazete ve dergilerde çeşitli makaleleri yayınlandı. 1997 yılında Sesteş (Eş Sesli) Kelimeler Sözlüğü' nü bastırdı.

Yazarın Basılacak Eserleri:

- 1- Sensiz Rüyalar (Şiirler)
- 2- Her Yönüyle Yeşilyöre (Araştırma)
- 3- Okumak İstiyorum (Roman)
- 4- Sevgisiz Yaşayamam (Denemeler)

KAHRAMANMARAŞ
Temmuz 2003

MAHALLİ KELİMELER SÖZLÜĞÜ HAKKINDA

Tarihte önemli uygarlıklara ev sahipliği etmiş, Aşağı ve Yukarı Mezopotamya'ya iniş ve çıkış kapısı olmuş, kutsanmış topraklara incek, kuzeyden, doğudan, batıdan uzanan yolların kavşağında bağdaş kurmuş bir eski Şehr-i Maraş vardır.

Bu Şehr-i Maraş, bu tarihi yollardan gelen Asur, Hitit, Roma, Bizans, Memlük ve Moğol askerlerinin ok ve kılıç şakırtılarının yankılarını yürek yangını gibi bağrında duymuş, bir kanım huzura yatmamış, yerinde deprenip durmuş bir bahtı kara Maraş olmuştur.

Bu Şehr-i Maraş, Yavuz Sultan'la Osmanlı'ya başı bağlı olunca, huzur buldu derken, Dulkadirli ve Bayazıt Beylerinin boğazlaşmasını Kanlıdere, Boğazkesen'de seyre durmuş, bu kere de yüreğinden kan akan bir Maraş olmuştur.

Bu Şehr-i Maraş, 1840'tan 1920'ye kadar Batı'nın sömürgeci kuşatmacılığından yüz ve güç bulan Ermeni kışkırtmacılığının kıyıcılığı altında uğursuz zamanları yaşamak zorunda kalmış ve topraklarından yabancı unsurları kovma mücadelesi veren bir Şanlı Maraş olmuştur.

Bu Şehr-i Maraş, tarihin zaman tozu yağmış yollarından geçerek, yüzyıllarından aşarak, Etilerden miras almış edikli, üç etekli, abalı, keçe külahlı haliyle, 12 Şubat çetesinin mankenliğinde, topraktan kerpiç evleriyle, canlı müzelik görünümü ile bir Cumhuriyet şehri olmuştur.

Cumhuriyet tarihinde ise Maraş, yöneticilerimizin akıllarına değil, yolların ve çarelerin en uzağına bile hep hasret düşmüştür.

Maraş hasrettir... Maraş cayır cayır hasret yanar...

Tarihi kimliğine, öz kültürüne, diline, Türkçesine hasrettir Maraş...

Gerçi Maraş'ın hakiki çeteleri, yiğit evlatları milli görevlerini yerine getirmişler 1920'de. Ama Maraş'ın son kuşak edeleri, Maraş'ın yaylalarında yaylamışlar, kekiğini kovalamışlar, kekiğini koklamışlar, bedir bedir akan sularında çimmişler, sebzesinin, meyvesinin hasını yemişler, türküsünü çığırılmışlar, güzellere vurulmuşlar, bir ömür iyi kötü safalarını sürmüşlerdir. Karşılığında hiç ödemedede bulunmamışlar, yani hep Maraş'tan alınmış, hiç Maraş'a verilmemiştir.

Maraş bize bu yüzden küstür.

Bir, adını resmiyette Kahraman Maraş yapmışız.

Maraş değişti, gelişmedi; Maraş azgınlaştı, büyümedi. Çünkü geçmişinden, öz değerlerinden öksüz kalmış bir Maraş var şimdi...

O'na Maraş da desek, Kahraman da desek hiç fark etmez.. Bir dilsiz, bir garip insan silüetine kapanıp kalmış bir şehir... Kendisini bir kurtarmış ama 1920'lerin ruhunu yaşatacak kahramanlıklara ve kahramanlara susamış ve susmuş bir belde olarak 12 Şubat baht gülünün açılmasını hala gönül yangınlığı içerisinde beklemektedir.

Ömer Kaya Bey, 12 Şubat baht gülüne bir yaprak açtırmış oluyor bu çalışmasıyla. Onun çehiz sandığı gibi bir kültür saklamalığı vardır. İçi tika basa “**biz**” doludur.

Ömer Kaya Bey'in bu denemesi, topraklarımızdan petrol fişkırışçasına bizi sevindirdi. Biraz da utandırdı. Edebiyat öğretmenleri olarak en başta bizler utandık. Atatürk'ün 1930'lu yıllarda başlattığı “**Anadolu Halk Ağzlarından Söz Derleme Seferberliği**”ne tam yetmiş yıl sonra Maraş ağzı adına bir katılımdır bu.

Ömer Kaya Bey, “**Maraş Ağzına**” gerçekten bir parmak bal çalmıştır. Kendisi Elbistan yöresinin, Engizek-Nurhak dağlarının yaylalarında, koyaklarında, bulaklarında, ulu ağaçların

gölgelerinde geçen çocukluğundan beri arı gibi kültür çiçekleri yaylamış, kültür kovanlarımızı, el değmemiş kara kovan balına dönüştürmüştür.

Ağzımıza azıcık tat geldi.

Sağolasın Ömer Kaya Bey...

Sana bir yol da “**Ömer Ede**” diyebilir miyiz?... Çünkü sen, Maraş’ımızın bu yöresel “**sörlük**” unvanını çoktan ve gerçekten hak ettin...

Ahmet YÜZEROĞLU
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

ÖNSÖZ

Yıllar öncesinde, yöremizin dil zenginliğini görerek böyle bir çalışmanın ihtiyaç olduğu kaçınılmaz hale geldi.

Prof. Dr. Mehmet Kaplan, kendi el yazısı ile yazıp, gazeteci yazar Saim Emirmahmudoğlu’na gönderdiği bir mektubunda (05 Eylül 1983) özet olarak;

“Maraş vilayetine ait bütün yer adlarını tespit ediniz. Köy ve mahalle adlarına varıncaya kadar... Bunlardan Maraş’ın yerel tarih ve efsanesini çıkarabilirsiniz. Umarım bir yerli arşiv ve kitaplık da vardır. Bir “Kahramanmaraş Tarihi ve Kültürü” kitabı yazabilirsiniz...” diyor.

Anlaşıldığı kadarıyla, Kahramanmaraş’ın tarihî derinliği ve köklü bir kültür zenginliği vardır.

Her yıl mahallî gazete ve dergilerde “Mahallî Kelimeler” adı altında bir miktar kelimeler yazılır. Hemen hemen aynı sayıda olmak üzere her sene yayınlanır. Aslında mahallî kelimelerimizin, yayınlananların çok çok üstünde olduğu gerçeği de böyle bir çalışmayı gerektiriyordu. Nitekim öyle de oldu.

Şu anda dokuzuncu cildi tamamlanmış olan “Yöremizin Ulu Ağaçları” ile “Elbistan-Maraş Hanları ve Yol Güzergâhları” adlı eserlerin (Halen ikisi de basılmamıştır) derlenmesi sırasında (normal konuşma ortamında) ortaya çıkan kelimeler gün geçtikçe çoğalmaya başladı ve büyük bir yekün teşkil etti. Buradan hareketle, böyle bir sözlük çalışması ortaya çıktı.

Belirli aşamalardan sonra, konuya yakınlığı açısından tanıdığım ve bir kısım gezilerimde bana yol arkadaşlığı eden Cuma ÇAPAR gibi; yakın dostluğuna, bilgisine ve çalışma azmine güvendiğim Hacı Abdullah KOZAN’la beraber bu sözlük çalışmasını yürüttük.

Eserin Yazılış Amacı:

Eserin yazılış amaçlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

1- Unutulan, kullanılmayan ama aslında kullanışlı ve güzel kelimeleri ortaya çıkarmaktır. Bu konuda Prof. Dr. Abdülkadir DONUK; **“Dilini kaybeden bir millet, yok olmaya mahkumdur. Nice kavimlerin yok olmasında dillerini kaybetmenin tesiri vardır. Türkçe’nin yozlaştırılması için verilen gayretler, aslında Türk Milleti üzerindeki oyunlardan biridir...”** demektedir.

Prof. Dr. Abdülkadir Donuk, 100 yıl önce 100 bin kelimenin kullanıldığı Türkçe’de, bugün 10 bin kelime kaldığını, günlük konuşma dilinin ortalama 500 kelime ile daraldığını belirtti. (Türkiye Gazetesi Sayı: 10158 Sh: 14, 1 Ocak 1999)

Dildeki kirlenmenin her geçen gün yayıldığını söyleyen Hüseyin Movit, şöyle der: **“Bu kirlenmenin birçok mahzuru var. Bunların başında kuşaklar arasında anlaşamama, birbirini anlayamama geliyor. Kelime dağarcığının yetersiz olması neticesinde de gençlerin beyin kapasitesi sınırlanıyor. İngiltere’de bir lise öğrencisi Shakespear’i okurken, bizdeki öğrenci dilekçe bile yazamıyor.”** (Türkiye Gazetesi Sayı: 10343 Sh: 14, 6 Temmuz 1999)

2- Sanatkârlarımızdan pek çoğu (ses sanatkârları, sinema sanâtkarları vs.) kelimelerin (lehçe) aslını bilmediklerinden yanlış konuşuyor, yanlış okuyorlar. İşte bu hatalı kullanmaları işaret etmek, bir örnek ile de olsa önlemektir. Bu konuda Dicle Üniversitesi Edebiyat Fakültesi öğretim üyeleri Doç. Dr. Sadettin Özçelik ile Yrd. Doç. Dr. Münir Erten, yaptıkları araştırmada, **“Türk filmlerinde kullanılan Güneydoğu lehçesinin doğru kullanılmadığının ortaya çıktığını söylediler.... Bölge ağzının oyuncuların % 60’ı tarafından yanlış kullanıldığını bildirdiler.”** (Türkiye Gazetesi, Sayı: 9828, Sh: 16, 4 Şubat 1998)

3- Dilimizin korunması ve zenginleştirilmesidir. Aslında zengin olan dilimizi yabancı dillere karşı korumaktır. Dilimizin korunması konusunda Sevinç Çokum şunları söylüyor: **“Güzelim**

Türkçe’nin temsilcilerine yer yok... Bugünün genç kuşakları iyiyi, doğruyu, güzeli öğrensin istemiyorlar sanki. Başka nasıl yorumlanır? Özel olarak talimat verilmişçesine şarkıcı, manken, futbolcu tek değer ve bunların yaptıkları iş tek geçerli akçe olarak sunuluyor. Bu televizyon kanalları dilimizin korunması, dilimizin en güzel biçimleriyle halka sunulması, edebi örneklerle bolca yer verilmesi kaygısında değil. Acaba diyorum dil kaybedildikten sonra mı onu arama telaşına düşeceğiz.” (Türkiye Gazetesi Sayı: 10685, Sh: 20, 12 Haziran 2000)

Bu konuda Yavuz Bülent Bakiler ise şunları söylüyor: **“Lise ve üniversite yıllarımda akıl almaz bir savurganlıkla zamanımı boşuna harcadım. Şimdiki aklım olsaydı bir yabancı dille birlikte eski alfabemizi mutlaka öğrenirdim. 1928 yılından önceki belgeleri, kitapları okuyamıyoruz. Utanç verici bir kopukluktur bu.”** (Türkiye Gazetesi Sayı:..., Sh: 15, 27 Şubat 1999)

4- Türk dilini unutan ve kullanmasını bilmeyen insanlarımıza dilimizi öğretip sevdirmektir. Bu konuda Atilla İlhan şunları ifade ediyor: **“Ben Osmanlıca kelimeleri kullanırım... Nasıl takır takır İngilizce’yi öğreniyorlarsa bunu da öğrensin gençlik. Bu da babasının ecdadının dili işte, kendi dili...”** **“...Güneş-dil teorisini ortaya atmışlar. Gazi orada kestirmeden söylüyor: “Halkın konuştuğu dil Türkçe’dir.” Gazinin bulduğu metot bu. Halk ne diyorsa o dil Türkçe’dir. Eğer halk “mektep” diyorsa mekteptir...”** (Türkiye Gazetesi Sayı:11067, Sh: 15, 30 Haziran 2001)

Bu konuda TÖMER Şube Müdürü Veysel Babayiğit şunları söylüyor: **“Dünyanın hayranlıkla izlediği Türkçe’yi Türk insanının bilmediğini ileri sürerek “Ülkemizde şive farklılığı Türkçe’yi kötü kullanma anlamını taşımaktadır. Problem şivede değil, Türkçe iyi kullanılmamakta ve yabancı dillere olan özentiden kaynaklanmaktadır...”** (Türkiye Gazetesi Sayı: 10365, Sh: 21, 28 Temmuz 1999)

5- Türkçe kelimeler unutulmak suretiyle bunların sağladığı avantajlar unutuluyor ve telaffuz hatalarına düşüyor.

Halbuki Türkçe'nin diğer dillere oranla daha avantajlı olduğu bir araştırmayla ortaya konmuştur. Bu araştırmayı Ankara Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER) Kayseri Şube Müdürü Oktay Durukan, yaptığı açıklamada, "Türkçe'deki 8 ünlü harfin 21 ünsüz harfi etkileyerek 168 temel ses oluşturduğunu; buna karşılık temel ses sayısının 5 ünlü, 21 ünsüzlü İngilizce ve Almanca'da 105; 6 ünlü, 20 ünsüzlü Fransızca'da 120; 5 ünlü, 16 ünsüzlü İtalyanca'da 80; 5 ünlü, 24 ünsüzlü İspanyolca'da ise 120'de kaldığını kaydetti." Durukan, Türkçe'nin sağladığı bu avantajın Türklerin bütün dünyadaki dilleri telaffuz hatasına düşmeden konuşmalarına fırsat verdiğini belirtti.

Eserle İlgili Bilgiler

Mahallî Kelimeler Sözlüğü'nü hazırlarken, sözlükteki kelimelerin yapısını iki bölüme ayırdık. Bunları parantez içinde isim ve fiil olarak verdik. Genel olarak bir kelime ya isim ya da fiil olur. İsim olarak aldığımız kelimelerin içinde edat, zarf, sıfat gibi kelimeler de vardır. Karışıklık olmasın diye bu ayrıntılara girmedik. Kelimelerin anlamlarını açıklarken geniş tutmaya çalıştık. Bir kelimenin anlamının diğer kelimelerde olduğunu belirtmek için bkz: şeklinde not düştük.

Sözlükteki kelimelerin hepsi eskiden kullanıldığı halde şimdi kullanılmayan kelimeler değildir. Bununla beraber günümüzde sadece ses değişikliğine uğrayarak kullanılan kelimeleri de aldık. Örneğin Domates kelimesi bazı yörelerde tomas, tomatoes, tamatos şeklinde ifade edildiği gibi; yumruk kelimesi de yumzuk, zumzuk şeklinde ifade edilmektedir.

Pek çok türkülerde gördüğümüz gibi; boğazdan ve genizden çıkan harflerin bulunduğu kelimeleri yazmak, transkripsiyon harfleri kullanılmadan imkânsızdır. Bundan ötürü, yapabileceğimiz bir şey de yoktur.

Çalışma alanı olarak sadece Kahramanmaraş sınırları ele alınmamıştır. Dünden bugüne, tarihî beraberliği ve kültürel yakınlığı olan yöreler de araştırma alanı içine dahil edilmiş ve buralardan derlemeler yapılmıştır. Adıyaman'a kadar Besni yöresi; Osmaniye'ye kadar Bahçe yöresi; Gaziantep ve Kırıkhan (Hatay)'a kadar İslâhiye yöresi; Kayseri'ye kadar Sarız ve Pınarbaşı havalisi; kuzeydeki Elbistan ve batıdaki Andırın ilçeleri gibi bu alana dahil edilmiştir. Böylece araştırma alanı olarak, pek çok benzerliği olan geniş bir saha seçilmiş, taranmaya çalışılmıştır.

Mahallî Kelimeler Sözlüğü, "Yöremizin Ulu Ağaçları" ile "Elbistan-Maraş Hanları ve Yol Güzergâhları" adlı eserlerin bir parçası olarak ortaya çıkmıştır. Araştırma sırasında beraberce gezen,yol gösteren, evinde ağırlayan kasaba ve köylerdeki bütün dostlara; Kahramanmaraş Ticaret Meslek Lisesi idarecilerine ve aynı zamanda Bilgisayar İşletmenliği Kursu'nda görevli idareci ve öğretmenlere; sözlük çalışmamızı duyduğunda, yıllar öncesinde derlediği 150 kelimelik bir listeyi gönül rahatlığı içinde vererek bir katkıda bulunmak isteyen Hacı Ali Özturan (Uyduran)'a minnettarız. Cümlesine teşekkürü bir vazife biliyoruz.

"Güneş ve tarih ülkesi olan Türkiye insanlık tarihinin hemen hemen bütün dönemlerinde iskan edilmiş, bir uygarlık biterken diğer bir uygarlığa kucak açmış dünyanın ender yerlerinden biridir" denilmektedir. Gerçek budur ve bu açıdan baktığımızda zenginliklerle dolu olan yöremizdeki derlemelerin çok yetersiz kaldığını görüyoruz; lâkin imkânlarımızı daha fazla zorlayamıyoruz.

Türkçe'mizin zenginleşmesi ve geliştirilmesi noktasında her kesime, herkese görev düşmektedir. Dilimiz, bizim kimliğimizdir. Bunun unutulmaması gerekir.

Ömer KAYA

MAHALLİ KELİMELER SÖZLÜĞÜ

-A-

- A** (*isim*) : Ağ. Bkz: Cemedan.
AAL (*fiil*) : Eğil. Bkz: Ağal
AARI (*isim*) : ...yerden, öteden beri. “Ta uzaktan aarı geliyorum.”
ABA (*isim*) : Yaşlı kadın, nene, amca hanımı, evin büyük hanımı.
ABANLAMAK (*fiil*) : Uzun adımlarla çabuk çabuk yürümek.
ABAMAK (*fiil*) : Üzerine suç atmak. Bir kabahati birinin üzerine yükleyerek ondan kurtulmak.
ABARI (*isim*) : Güven duygusu.
ABARMAK (*fiil*) : Gururlanmak, kendine fazlaca güvenmek.
ABARTI (*isim*) : Olduğundan fazla göstermek; velvele, yaygara.
ABARİ (AMANİN) (*isim*) : Şaşma, hayret etme.
ABAZ (*isim*) : Ara bozucu, fitneci, fesatçı.
ABAZ ABAZ (*isim*) : Avaz avaz , yüksek sesle.
ABBA (*isim*) : Çok beyaz, bembeyaz.
ABBAK (*isim*) : Beyaz , arı, temiz.
ABBAKAŞ (*isim*) : Pirinç pilavı. Bkz: Apakaş
ABICA (*isim*) : Abla.
ABICAMBAK (*isim*) : Karışık, anlaşılmaz, iç içe girmiş.
ABILA (*isim*) : Büyük genç kız.
ABINMAK (*fiil*) : Yere kepsimek, düşer gibi olmak.
ABLAK (*isim*) : 1- Yuvarlak, yaygın yüz. 2- Beyaz dolgun yüz.
ABOO (*isim*) : Hayret nidası anlamında.

- ABRA** (*isim*) : 1- Bir yükü denkleştirmek için hafif gelen yana konulan ağırlık; teraziyi ayarlamak için hafif gelen kafaya konulan taş. 2- Minnet.
ABRAŞ (*isim*) : Alacalı, benekli.
ABRAZA GİTMEK (*fiil*) : Tersini yapmak, zıt gitmek, zıddına gitmek.
ABULÜSTÜ (*isim*) : Dört ayak üzerinde, dikili durma.
ABUKERT (*isim*) : Avukat.
ACA (*isim*) : Amca, emmi.
ACAR (*isim*) : 1-Yeni. 2- Taze. 3- Güçlü, kuvvetli, yerinde duramayan. Bkz: Acer.
ACARA (*isim*) : Cigara, sigara.
ACE (*isim*) : Büyük kız kardeş, abla.
ACER (*isim*) : Yeni, eski olmayan. “Acer çorap giyinmiş.” Bkz: Ecer.
ACICA (*isim*) : Maden suyu pınarı, kaynak; acı su kaynağı (içme).
ACICIK (*isim*) : Bkz: Acicik.
ACI GEYREK (*isim*) : Hazmedememe, hazımsızlık.
ACIK (*isim*) : 1- Azıcık, biraz. 2- Üzüntü, elem, keder.
ACI KİREÇ (*isim*) : Yanmamış (sönmemiş) kireç.
ACILAMAK (*fiil*) : Sıkıştırarak, örseleyerek (rahatsız ederek) sevmek.
ACILI (*isim*) : Dertli, yaşlı.
ACIMIKLI (*isim*) : Yufka yürekli, merhametli.
ACINMAK (*fiil*) : Derdini dökmek, derdini söylemek, dert yanmak.
ACIRAK (*isim*) : Acı gibi, acıya benzer.
ACI SU (*isim*) : Kükürtlü su, maden suyu, içme suyu.
ACIŞMAK (*fiil*) : İçten acımak, üzülmek. “Yarası acıştı.”
ACİCİK (*isim*) : Azıcık, çok az olan. Bkz: Azicik.
ACİR (*isim*) : Vebal, günah, suç.
ACUN (*isim*) : Kainat, dünya.

ACUR (isim) : 1- Salatalık cinsi sebze 2- Hırpalanmış, eski, yıpranmış, örselenmiş.
AÇACAK (isim) : Anahtar, dil.
AÇIKÇI (isim) : Beleşçi, bedava geçinen.
AÇIMLI (isim) : Yufkası kolay açılabilen özlü (ufrasız) un.
AÇIM VERMEK (fiil) : Rahat açılmak, yufka gibi ince açılmak.
AÇINTI (isim) : Meralık alandan açılan tarla.
AÇKI (isim) : 1- Anahtar 2- Önsöz, başlangıç 3- Açılmış bazlama halindeki ekmek, yufka.
AÇMA (isim) : Ormanlık alandan ağaçlar kesilerek açılan tarla.
ADAKLI (isim) : Söz verilmiş, nişanlı, bellikli.
ADAL (isim) : Erkek dana, tosun.
ADAMLIKLI (isim) : Hatırlı, gönüllü, kıymet bilen.
ADAMLIKSIZ (isim) : Kıymet bilmez, hatırsız.
ADAR (isim) : Süre, zaman, müddet.
ADARI YETMEK (fiil) : 1- Vakti gelmek 2- Vakte erişmek.
ADARSIZ (isim) : Vakitsiz, zamansız.
ADIKMAK (fiil) : Kötü ün almak, adı kötüye çıkmak.
ÂDİRMEK (fiil) : Eğdirmek. “Elmanın dalını âdirdi.”
AFARA (isim) : Harmanın savrulmasından sonra geriye kalan çöplü, çakıllı buğday yığını. (Bkz. Badas)
AFLAK (isim) : Bir av kuşunun ismi. Karahacılı ismindeki Türkmen Aşireti'nin Adana Valisi Halil Paşa'nın (1862-1864-1865) Adana'nın kuzeyinde Seyhan Vadisi üzerinde dağ eteklerine yerleştirilen Dadaloğlu'nun soyunu teşkil eden Karahacılı bucağının 24 parça köyünden biridir. Bu köye halk “Aflak” dediği halde resmi işlerde “Eflak” olarak geçer.
AĞ (isim) : Beyaz, ak. “Ağ köynek giyiniyor.”
AĞA (isim) : Baba.
AĞAL (fiil) : Eğil.
AĞARTI (isim) : Sütten yapılmış mamüller.
AĞATMA (fiil) : Beyazlatma. “Duvarı ağarttı.”

AĞCALIK (isim) : Mükafat, bahşiş, ödül.
AĞDA (isim) : Pekmezin koyulaşıp katılaştığı hali.
AĞDIK (isim) : Özur, kusur, kabahat.
AĞDIRMAK (fiil) : Ağır gelmek. “Heybenin bir gözünü ağdırdı.”
AĞI (isim) : Zehir. “Yılan ağzından ağını akıttı.”
AĞIR (isim) : 1- Olgun, cahil olmayan. 2- Rütbe, mertebe. “Ağır insan.”
AĞIRLIK (isim) : Dünürçülerin erkekleri tarafından çeyiz düzmesi için gelene verilen para, başlık.
AĞIŞMAK (fiil) : Topluca (kalabalık) koşuşmak, birlikte hücum etmek.
AĞITÇI (isim) : Ölülere ağıt yakan; ağlayan, hem de ağlatan kimse.”
AĞIZ (isim) : İneklerin doğumdan sonra sağılan ve pişirilen ilk katı sütü.
AĞIZLANMAK (fiil) : (Bitki için) Filiz vermek, büyümeye başlamak.
AĞIZLIK (isim) : 1- Huni. 2- Kuyuların ağızlarına konan delikli taş.
AĞIZLIK ALMAK (fiil) : Bir kürek sığacak şekilde ark açmak.
AĞIZSIZ (isim) : Konuşmasını bilmeyen, ağızı laf yapamayan.
AĞLAK (isim) : 1- Tezce ağlayan, göz yaşını tutamayan. 2- Here heçe ağlayan.
AĞLARCA (isim) : Kendisine acındıran, acıklı görünen.
AĞLAZLAMAK (fiil) : Nizah çıkarmak, fesat çıkarmak, mızıkçılık etmek.
AĞMAK (fiil) : 1- Kabahat işlemek. 2- Ortalığın ağması, aydınlanması. 3- Yağmur yağması. “Bulutlar ağdı.”
AĞMAN (isim) : Suç, kusur.
AĞNAMAK (fiil) : Hayvanların küllü, tozlu yerlerde yuvarlanması. Bkz: Ânanmak.

AĞRIK (isim) : 1- İşe yaramayan fazla eşya. 2- Angarya, yüksünme.
AĞRIKLI (isim) : Marazlı, hastalıklı.
AĞSAYA (isim) : Beyaz elbise . Bkz: Arak.
AĞYAR (isim) : El, yabancı, başkaları.
AĞZI KARA (isim) : Kötü sözlü, ağzından kötü söz çıkan.
“Sen ne kadar ağzı karasın.”
AĞZI KİLİTLİ (isim) : Sır saklayan, here heçe konuşmayan.
AĞZI PEK (isim) : 1- Sır tutan. 2- Ağzından kötü söz çıkmayan.
AĞZINI BOZMAK (fiil) : Kötü söz söylemek, küfretmek.
AĞZINI (ÂZINI) VERMEK (fiil) : İzlemek, seyretmek.
AHA (isim) : İşte, şurada.
AHABA (isim) : Bkz: Akaba
AHACIK (isim) : İşte, aha şuracık.
AHAR (isim) : Para getiren mülk. Bkz: Akar.
AHAR VAKTİ (isim) : Ahir vakti, son zaman, kıyamet, öşür zamanı.
AHFÂT (isim) : Oğul, evlat.
AHİL (isim) : Akıl.
AHIRLAMAK (fiil) : Hayvanı uzun süre ahırda tutarak zayıflatmak.
AHIR SEKİSİ (isim) : Hanlarda ahırın bir köşesinde oturulup yatılan biraz yüksekçe yer.
AHIRSIZ AT (isim) : Hiç ahıra bağlanmamış, yularsız, seyip at; yılkı atı.
AHİT (isim) : Sumak ekşisi.
AHLAT (isim) : Gülgillerden, kendi kendine yetişen ve üzerine armut aşılana ağaç ve bu ağacın armuda benzeyen yemişi.
AHRAP (isim) : Akrep.
AHRAZ (isim) : Dilsiz, sağır. Bkz: Arhaz.
AKABA (isim) : Eğimli yer, sıvının akması için bir nesnenin bir tarafa doğru eğimli olması.
AKAK (isim) : Su yolu, su yatağı.

AKANAK (isim) : Sakız elde edilen bitki kökü.
AKÇALAŞMAK (fiil) : Pazarlık yapmak, elleşmek.
AKINMAK (fiil) : Gönlünü kaptırmak, meyletmek, aşka düşmek.
AKIŞMAK (fiil) : Bkz: Ağışmak.
AKITMA (fiil) : İşeme.
AKKA (isim) : Kaba.
AK KÖK (isim) : Yetmemiş, ham.
AKLIK (isim) : Pudra (bodura), allık, düzgün.
AL (isim) : Hile, oyun.
ALA (isim) : 1- Karışık renk. 2- Önlük, peştamal.
ALABELE (isim) : Akli karalı, az bulutlu, alaca.
ALABULA (isim) : Bkz: Alabele.
ALACA (isim) : 1- Karışık renk. 2- Bilinmedik huy. “İnsanın alacası içinde, hayvanın alacası dışındadır.” 3- Yetmemiş üzüm, koruk salkımının olgunlaşan taneleri, hetif.
ALADANA (isim) : İçi peynirli gözleme.
ALADORLAK (isim) : Kaçar oymağında göç kabilesini çeken kızın ismine “aladorlak” derlermiş. Bu kızın nişanlı olması şartmış. Diğer oymaklarda bu âdet, hemen hemen kalkmış gibidir.
ALAF (isim) : Alev, çok sıcak esinti.
ALAFİRİK (isim) : 1- İki yüzlü, döneke. 2- Tam olgunlaşmamış. “Ekinler alafirik olmuş.”
ALAGÜN (isim) : Gölge gün, bulutlu gün; serin hava
ALA KARGA (isim) : Saksığan.
ALAM (isim) : 1- Haber. 2- Muştı, müjde.
ALAMA (isim) : Kişinin kaldırıp fırlatabileceği büyüklükte taş parçası . Bkz: Keleme.
ALAMSIZ (isim) : Habersiz, hemen, ansızın.
ALA TUTMAK (fiil) : Hile etmek, kandırmak, aldatmak.
ALA YELEK (isim) : Önde gelen, önden hızlıca giden.
ALAYI (isim) : Hepsisi. Bkz: Aleeni.
ALAYINDAN (isim) : Hepsinden, Herbirinden

ALAZ (isim) : 1- Seyrek biten (alaz ülez) ekin, ot. 2- Alevli (alaflı) ateş.
ALAZ ALAZ (isim) : Benek benek, hareli.
ALAZ ÜLEZ (isim) : Seyrek biten ekin veya ot.
ALBASTI (fiil) : Bayıldı.
ALBENİ (isim) : Cekicilik, cazibeli.
ALÇIM (isim) : Türlü, çeşit.
ALDANCA (isim) : Öğüt, teselli.
ALDİL (isim) : Aldatma, hile.
ALEENİ (isim) : Hepsini, alayını. Bkz: Âlesi.
ALEFETSİZ (isim) : Edepsiz, kötü söz söyleyen, ağzının tımarı olmayan.
ALENGİRLİ (isim) : Bkz: Allengirli.
ALESİ (isim) : Hepsi, alayı.
ALGAN (isim) : Fatih (fetheden), açan.
ALGIN (isim) : Halsiz, hastalıklı, görkemli olmayan, zayıf, çelimsiz, yorgun, bitkin, sevdalı.
ALGIN OLMAK (fiil) : Hastalanmak, halsiz düşmek.
ALİÇ (isim) : Yalancı erik . Bkz: aluç, alç.
ALIMCIL (isim) : Satın alan, alımkâr.
ALINLIK (isim) : 1- Alın süsü, alna takılan altın vb gibi süs eşyaları. 2- Binalarda kenar köşeliği. 3- Levha, tabela.
ALIŞIK (isim) : Alacak.
ALIŞMAK (fiil) : 1- Yanmak, tutuşmak. 2- Tüfeğin ateş alması. 3- Bir maddeyi bir yere uydurmak için törpülemek.
ALIŞTI (fiil) : Alev aldı, tutuştu; çalışır hale geldi.
ALKAÇ (isim) : Alıp kaçırılan kız, sahibinden izinsiz kaçırılmış olan.
ALKIŞ (isim) : 1- Alkışlama. 2- Tezahürat. 3- Tantana. 4- Yüksek sesle birini yüceltme.
ALLEF (isim) : Zahireci, buğday satan.
ALLEM GALLEM (isim) : Eğri büğrü, seyrek, karışık.
ALLENGİRLİ (isim) : 1- Çapraşık, karışık. 2- Kıymetsiz, değersiz. Bkz: Alengirli.

ALLIM (fiil) : Alırım.
ALMA (isim) : Pamuk kozası.
ALNINI KARIŞLAMAK (fiil) : Haddini bildirmek .
ALTALAMAK (fiil) : 1- Hastalığa yenilmek. 2- Yenmek, üstesinden gelmek.
ALTI PATLAR (isim) : Altı adet mermi alan tabanca.
ALVALA (isim) : Karışık, rengarenk, türlü renkte.
ALVAN ALVAN (isim) : Çeşit çeşit renkli. Bkz : Elvan elvan.
AMANSIZ (isim) : Hain, zalim, gaddar, acımasız.
AMBAR (isim) : Tahıl saklanan kalın tahtadan yapılmış depo.
AMELE (AMELİYE) (isim) : İşçi.
AMELİYA (isim) : Bkz : Amele.
ANA (isim) : Anne.
ANAA (isim) : Korku, endişe veya hayret sözü.
ANAÇ (isim) : Kuşların birkaç defa yavrulamış olgun dişi.
ANADUT (isim) : Üç basamaklı sap taşıma aleti, kağnyaya sap yüklemeye yarayan üç parmaklı bir alet.
ANAHÖREN (isim) : Çırlıçiplak
ÂNAMAK (fiil) : Herhangi bir konuyu ya da söylenenleri anlamak, öğrenmek.
ÂNANMAK (fiil) : Sırtüstü yere yatıp sağa sola dönmek.
ANAZ (isim) : Kin, garez.
ANDAVAK (isim) : Ahmak, aptal, beceriksiz, bön, şaşkın, kaba. Bkz: Andaval.
ANDAVAL (isim) : Bkz: Andavak.
ANDAVALLI (isim) : Bkz: Andavak.
ANDIR (isim) : Cenazeden arta kalan, soyha.
ANGIÇ (isim) : Kağny ve at arabalarının daha fazla yük alması için iki tarafına konan parmaklık.
ANGIT (isim) : 1- Aptal, ahmak, işe akli ermeyen. 2- Ördeğe benzeyen kahverengi sazlık kuşu.
ANIK (isim) : Elde olan, mevcut.
ANİYON (fiil) : Anlıyor musun?

ANLAŞTIRMAK (*fiil*) : 1- İşret etmek, ima etmek. 2- Barıştırmak.
ANNAÇ (*isim*) : Karşı , alın, meyilli cephe.
ANSIMAK (*fiil*) : Hatırlamak.
ANTİRİKLİ (*isim*) : İlginç davranışlarda bulunan, aşırı duygusal davranan.
APAKAŞ (*isim*) : Bkz: Abbakaş.
APALAK (*isim*) : İri, tombul, sevimli küçük çocuk.
APARMAK (*fiil*) : Koparmak, götürmek, çalmak.
APIK (*isim*) : Budala, serseri, miskin.
APIRCİN (*isim*) : 1- Telaş. 2- Çok memnun.
APIRCİN OLMAK (*fiil*) : Telaşlanmak.
APIŞ (*isim*) : İki bacak arası. “Garip itin kuyruğu apış arasında gerek.”
APIŞMAK (*fiil*) : Şaşırmak.
APIŞIP KALMAK (*fiil*) : Şaşırmak, ne yapacağını hissedemez durumda olmak.
ARABULAN (*isim*) : Bkz: Arabulucu.
ARABULUCU (*isim*) : Hakem, barıştırmacı kişi.
ARACELLİ (*isim*) : Kışkırtıcı, fitneçi, fesatçı.
ARAK (*isim*) : Bkz : Ağsaya.
ARAKÇI (*isim*) : Hırsız, çapulcu.
ARAKLAMAK (*fiil*) : Hırsızlamak, çalmak.
ARAKTA (*isim*) : Sırtımda. Örnek: Ağsayam var arakta. (Beyaz elbise var sırtımda.)
ARALI (*isim*) : Uzak.
ARALIĞIN MOR BOCUSU (*deyim*) : Ortaliğe dedikodu yayarak kötülük yapan, ikilik çıkarıcı kişi.
ARALIK (*isim*) : Hol, yatak konulan yer.
ARAM (*isim*) : Ara, fasıla, mesafe.
ARAM ARAM (*isim*) : Zaman zaman, ara ara.
ARASTAK (*isim*) : 1- Duvarda veya dam direkleri arasındaki küçük boşluklar, mertek aralıkları, tavan. 2- Fazla eşyanın bulunduğu yer. Bkz : Arıstak.

ARAYATI (*isim*) : Han, konak yeri, göçebe çadırı.
ARBA (*isim*) : Üstün, kalabalık, kuvvetli.
ARDALAMAK (*fiil*) : Acele etmemek, geriye kalmak, arkadan gelmek, gecikmek.
ARDALA (*isim*) : Etin kıymetsiz yeri, çöz.
ARDAL OLMAK (*fiil*) : Pintişmek, musallat olmak, tebelleşmek.
ARHALIK (*isim*) : 1-Yemeninin ense (topuğa gelen) kısmının dik durması, kırılıp bükülmemesi için konulan parça. Dışarıdan dikilerek konur. 2- Ceket, giyecek. Bkz: Arkalık.
ARHAZ (*isim*) : Sağır ve dilsiz . Bkz : Ahraz .
ARI DURU (*isim*) : Bkz: Arı sili.
ARIK (*isim*) : Zayıf, çelimsiz. Örnek: Arık ata kuyruğu yüküdür.
ARILIK (*isim*) : Ayna.
ARIN (*isim*) : Alın.
ARINAK (*isim*) : Arınma (yıkama) yeri, banyo, hamam, gusülhane.
ARISİLİ (*isim*) : Tertemiz.
ARISTAK (*isim*) : Hezenli ve mertekli evlerdeki tavana verilen ad. Bkz: Arastak.
ARK (*isim*) : Su yolu.
ARKA ALMAK (*fiil*) : Taraftar, destek bulmak.
ARKACI (*isim*) : Yük taşıyan, hamal, hammal.
ARKA ÇIKMAK (*fiil*) : Himaye etmek, korumak, destek vermek. “Sen kime arka çıkıyorsun?”
ARKALAMAK (*fiil*) : 1- Destek vermek, yardım etmek. 2- Korumak, himaye etmek.
ARKALIK (*isim*) : Bkz: Arhalık.
ARŞİN (*isim*) : 68 cm uzunluğundaki ölçünün adı.
ARTAĞAN (*isim*) : Bol, bereketli.
ARTIK (*isim*) : Bundan sonra, arta kalan yiyecek.
ARTIM (*isim*) : Artan, bol olan, bereket.

ASBAB (*isim*) : Elbise, لباس, giyecek, esbap, çamaşır.
ASES (*isim*) : Asıl, gerçek, Tanzimat'tan önceki polis, gece bekçisi.
ASIK (*isim*) : Yüzü gülmeyen, somurtkan, kederli.
ASİE (*isim*) : Asiye.
ASİK (ÂSİK) (*isim*) : Eksik.
ASNIK (*isim*) : Doğurmayan, kısır.
AŞ (*isim*) : Bulgur pilavı, yemek.
AŞAĞI YEL (*isim*) : Güney yeli, lodos, ak yel.
AŞDAMI (*isim*) : Yemekhane, mutfak, aş evi.
AŞERME (*isim*) : Kadınların hamilelik döneminde, bazı yiyeceklere karşı duyduğu aşırı istek veya tiksinti.
AŞHANE (*isim*) : Mutfak, yemek yapılan yer.
AŞKAR (*isim*) : 1- İşaret, iz, nişan, bellik. 2- Şikir, vücudun görünüşü. "Aşkari bozuk insan."
AŞKARE (*isim*) : Apaçık, alenen, uluorta.
AŞKARSIZ (*isim*) : Çirkin, sevimsiz.
AŞIK (*isim*) : Nazar değmesin diye takılan kemik.
AŞIKLI (*isim*) : Çuval çeşidi. Aşık kemiği gibi çiçekleri olan dokuma çuval.
AŞILAK (*isim*) : Aşı yapılmış ağaç.
AŞIRMA (*isim*) : 1- Kuyulardan su çekmeye yarayan kova. 2- Hayvanın kıcı üzerine örtülen örtü, götselik.
AŞIRMAÇ (*isim*) : At ve eşeklerde semer, plan veya eğer ile kuyruğu arasında bulunan guskunu birbirine bağlayan halı veya örtü.
AŞLANIK (*fil*) : Şaka yapmak.
AŞMAK (*fil*) : 1- Sıçrayarak herhangi bir engeli geçmek. 2- (Erkek hayvan için) Dişisiyle çiftleşmek.
AŞŞA (*isim*) : Aşağı.
ATAR (*isim*) : Cesaret, gözü peklik, gözünü budaktan esirgememe, korkusuzluk.
ATAŞ (*isim*) : Ateş.
ATEH (*isim*) : Bıkkınlık, usanç.

ATEŞLİK (*isim*) : Kibrit, çakmak, kav çakmak.
ATICI (*isim*) : Hallaç, pamuk-yün atıcı.
AVAL (*isim*) : Budala, şaşkın. "Aval aval baktı."
AVÂNÎ (*isim*) : Tabak , çanak, çömlek gibi mutfak eşyaları.
AVARA ETMEK (*fil*) : İşinden alıkoymak, iş yaptırmamak.
AVAZ (*isim*) : Yüksek ses, fazla ses.
AVGIN (*isim*) : Lağım, keriz ayağı.
AVRAT (*isim*) : Hatun, eş, hanım.
AVER (*isim*) : Bir gözü kör olma.
AVIN (*isim*) : Hayvanların çiftleşme yerlerine denir. Atasözü; "Ev olmuş, avın olmamış."
AVLAK (*isim*) : Av yeri .
AYAGGABI (*isim*) : Ayağa giyilen nesne, ayak giyimi, ayakkabı.
AYAK (*isim*) : 1- Kandırmak. "Ayak oyununa getirdi." 2- Kafiye (uyak).
AYAK BASTI PARASI (*isim*) : Ayak kirası, yol parası.
AYAKÇAK (*isim*) : Süllüm, merdiven, basamak.
AYAKÇI (*isim*) : Hizmetçi, garson, ayak işçisi, yumuş uşağı
AYAKLI (*isim*) : Bir altın çeşidi.
AYAKLI – KÖŞE (*isim*) : Başa takılan ziynet eşyası.
AYAK YOLU (*isim*) : Hela, kenef, tuvalet, abdesthane.
AYANTA (*isim*) : İhmalkâr, ihmalci.
AYARCI (*isim*) : Öşürlerin ölçüsü, ayar tası kullanan.
AYARMAK (*fil*) : Bkz: Ayartmak.
AYARTASI (*isim*) : Öşürçülerin ölçü kabı.
AYARTMAK (*fil*) : Kandırmak, yoldan çıkarmak.
AYAZ (*isim*) : 1- Esintisiz şiddetli kuru soğuk, kış soğuğu. 2- Teras.
AYDINLI (*isim*) : Hayvan otlatmaya gelen Türkmenlere Avşarlar Aydınli derler.
AYDIRMAK (*fil*) : İyilik bilmemek, nankörlük etmek.
AYGIN (*isim*) : Uyanık, gözü açık.
AYIK (*isim*) : Uyanık.

AYIKLAMAK (*fiil*) : Bkz: Ayıtlamak.
AYITLAMAK (*fiil*) : Temizlemek, ayıklamak, seçmek.
“Bulgurun taşını ayıtladı.”
AYKIRT (*isim*) : 1- At, eşek gibi hayvanlarda boyunduruğun ince olan alt parçası. 2- Dik olmayan, yatay hareket etme.
AYMAK (*fiil*) : Ayılmak, kendine gelmek.
AYMALAMAK (*isim*) : Dağıtmak, saçmak, savurmak.
AYNALI (*isim*) : Küçük küçük eşkenar dörtgenlerden meydana gelmiş çuval.
AYNI (*isim*) : Benzeri olan, tıpkısı.
AYRIKSI (*isim*) : 1- Tersine çekme, 2- Acayip, bir hoş.
AYRIYETEN (*isim*) : Ayrıca, bundan başka.
AYÜŞLÜ-BAŞÜŞLÜ (AYÛŞLU-BAŞUŞLU) (*isim*) : İki insanın ayak ve baş istikametinde ters uzanmaları.
AYVAN (*isim*) : Yüksek bina.
AYYAR (*isim*) : Bkz: Ağyar.
ABOZ (*isim*) : Biraz , azıcık.
AZAYSIZ (*isim*) : Görgüsüz, terbiyesiz, huysuz, yaramaz.
AZBUÇUK (*isim*) : Biraz, azıcık.
AZDIRMAK (*fiil*) : 1- İzini kaybettirerek, birini bir yerlerde bırakıp dönmek. 2- Kötü yola düşürmek. 3- Baştan savmak, kovmak.
AZINGANMAK (*fiil*) : Bir şeyi az bulmak, payına razı olmamak.
AZITMAK (*fiil*) : Bkz: Azdırmak.
AZİCİK (*isim*) : Azıcık.
AZİZİYE (*isim*) : Pınarbaşı'nın eski adı.

- B -

BA (*isim*) : 1- Bey. 2- Bağ, üzüm ağaçlarının bulunduğu yer.
Bkz: Kaa.
BAARSILIK (*isim*) : Bağırsak. “Arabamız Menzelet'te Bârsılığın rampasını tırmanırken su kaynatı.”

BAASIRIK (*isim*) : Bağırsak Bkz: Baarsılık.
BAAZLAMAK (*fiil*) : Kesmek, boğazlamak.
BABAL (*isim*) : Günah, suç, vebal.
BABAMOĞLU (*isim*) : Kardeşim.
BACANMAK (*fiil*) : Gayret etmek, istekli davranmak.
BACI (*isim*) : Kız kardeş.
BAÇ (*isim*) : Vergi, haraç, soygun.
BAÇCI (*isim*) : Pay alan, vergi memuru.
BÂÇE (*isim*) : Bağçe, bahçe.
BADAS (*isim*) : Harman kaldırdıktan sonra ortada kalan taş toprakla, çer çöple karışık buğday taneleri. Bkz: Afara.
BÂD-I SABA (*isim*) : Gün doğuşu sırasında hafif esen yel.
BADMAK (*fiil*) : Kirlenmek; kedi, köpek fare gibi hayvanların yiyecek ve içeceğe değmesi.
BAĞBAN (*isim*) : Bahçıvan.
BAĞIBAN (*isim*) : Bkz : Bağban.
BAĞIRDAK (*isim*) : Çocuğu beşiğe sıkıca beleyip bağlamak için kullanılan içi pamuk basmadan ve yünden yapılmış enli bir bağ.
BAĞLAK (*isim*) : Küçük göl, dere veya içinde balık bulunan büyük ark cinsinden yerlerin önüne tutulan bent veya az bir su akıtılan bu bentten sonra balık yakalamaya elverişli çukurun önündeki daha küçük bent.
BAĞLAMA (*isim*) : Set, bent.
BAĞRAZ (*isim*) : Semercilikte de kullanılan bir ağaç çeşidi.
BAHANA (*isim*) : Kusur, özür.
BAHÂNE (*isim*) : Kusur, özür.
BAHRİ (*isim*) : Bir çeşit deniz ördeği .
BAHTABAHAN (BAHTİBAHAN) (*isim*) : Bukalemun.
BAHTAVAR (*isim*) : Bahtiyar, mutlu, huzurlu.
BAKACAK (*isim*) : Gözetleme (rasat) yeri. “Bakacağın daşdan köyün dört bir geçesi görünüyor.”
BAKAÇ (*isim*) : Dürbün, uzağı gören, uzağı gösteren.

BAKANAK (isim) : 1- Sığır, davar tırnağı. 2- Nişangâh. 3- Gözetleme yeri Bkz: Bakacak.
BAKIMCI (isim) : Falcı, fala bakan.
BAKINCAK (isim) : Nişangâh.
BAKINMAK (fiil) : Etrafına bakmak, muayene olmak.
BAKIR ÇALMAK (fiil) : Yemeğin kalaysız bakır kaplarda fazlaca kalarak bozulması.
BAKIRSI ÇALMAK (fiil) : Bkz: Bakır çalmak.
BAKMAÇ (isim) : Bkz: Bakacak, bakanak,
BAKRAÇ (isim) : Kulplu su tası.
BAKTIBAKAN (isim) : Bkz: Bahtabahan.
BALA (isim) : Bir çeşit baş örtüsü. Bkz: Vala, vele.
BALABAN (isim) : Bataklıklarda yaşayan iri bir kuş.
BALAĞIZ (isim) : Hoşsohbet.
BALÇAK (isim) : Kın, kabza.
BALDIRCAN (isim) : Patlıcan.
BALEK (isim) : Yazları büyük baş hayvanları ısırarak kaçmasını sağlayan sinek, büvelek. Bkz: Buğalek.
BÂLER (isim) : Beyler, ağalar. Bkz: Bealer.
BALIK (isim) : 1- Misafir ve yatak odasında set ile gözenekleri arasında kalan boş ve karanlık yere denir. Burası genellikle yemek kaplarının saklanması için ayrılmış olup; misafir geldiği zaman, ev kadınları yemeklerini burada yer. 2- Şehir, mahalle.
BALIK BEZİRİ (isim) : Lambalarda aydınlatmak için kullanılan, bol ışıklı, temiz ve dayanıklı yağ.
BALİK (isim) : Oyunda hatası önemsenmeyen çocuk.
BALKAN (isim) : Haliyeten haliye, bomboş.
BALKIMAK (isim) : Parlamak, ışıldamak. Örnek: Şimşek baktı (çaktı).
BALNENE (isim) : Ninenin (ebenin) annesi.
BAMBUL (isim) : Apalak, tombul.
BAN (isim) : Ezan, ses.
BANAK (isim) : Lokma, sokum, yemek.

BANCI (isim) : Ezan okuyan, müezzîn, ses veren.
BANDA (isim) : Bana da.
BANGINOT (isim) : Banknot, para.
BANI (isim) : Yüksekçe yerlerde (yaylalarda) kurulan yerleşim yerleri, ağıl, yayla evi.
BANLAMAK (fiil) : Habersiz, davetsiz gelmek, sessizce gelmek.
BANMAK (fiil) : Tadına bakmak, bir sokum almak.
BANNAK (isim) : Bkz: Barnak.
BAR (isim) : Sıvı maddelerin kapta bıraktığı çökelek, tortu, artık.
BÂR (isim) : Yük.
BARALANMAK (fiil) : Yüklenmek.
BÂRÂN (isim) : Rüzgar ya da fırtınayla karışık yağmur.
BARAM (isim) : 1- Varam, gidem. 2- Baran. Bkz: Baran.
BARAN (isim) : Sırayla dikilmiş meyve ya da sebze aralıkları.
BARDABAŞ (isim) : İnatçı, burnunun doğrusuna giden.
BARHANA (isim) : Yüklük, ev eşyası, öteberi, yük.
BARHÂNE (isim) : Bkz: Barhana.
BÂRİ (isim) : Keşke, hiç olmasa. “Bari daha önce söyleseydin.”
BARK (isim) : Kalınacak yer, ev, otel.
BARNAK (isim) : Parmak.
BARTIL (isim) : Rüşvet.
BASAK (isim) : Mühür.
BÂSAMAK (isim) : (Sığır için) Kızışmak, çiftleşmeye hazır hale gelmek. Bkz: Boğassamak.
BASINCAK (isim) : Sıkıntı, eziyet, çile.
BASKI (isim) : Şiddet, tazyik.
BASMA (isim) : Ateşli hastalık, soğuk algınlığı.
BASMAÇ (isim) : Bezdirme, ızgara köfte.
BASTIK (isim) : Üzüm şirasından yapılmış yufka şeklinde yiyecek, çerez, Maraş tatlısı.
BASTIRIK (isim) : Kapıyı içten kapayan sürgü.

BAŞACI (isim) : Oyun başı, başkan, ebe.
BAŞALAN (isim) : Yarışta birinci gelen at.
BAŞANGI (isim) : Yüzsüz.
BAŞGAHA (isim) : Özellikle.
BAŞGÖZ ETMEK (İsim) : Evlendirmek, birleştirmek.
BAŞIKARA (isim) : Kadersiz, talihsiz, karayazılı.
BAŞINI BAĞLAMAK (fiil) : Nişanlamak, evlendirmek.
BAŞMAK (isim) : Ayakkabı.
BAŞMAKÇI (isim) : Ayakkabı yapan ve satan kimse.
BAŞŞAK (isim) : Bağ ve bostan bozumundan sonra geriye kalan tohum ve meyveler.
BAŞŞAKÇI (isim) : Bağ, bostan ve tarla bozumundan sonra geride kalan meyve ve tohumları toplayan kişi.
BAŞŞAKLAMAK (fiil) : Başakçılık yapmak, başakları toplamak. “Başşakçıların hakkını bırakın!”
BATAL OLMAK (fiil) : Batmak, yok olmak, kaybolmak.
BATCIL (isim) : Ameliye çavuşu.
BATI ESMEK (deyim) : Batı yeli gibi esmek.
BATKIN (isim) : İsraf eden, müflis, tutumsuz.
BATMAN (isim) : Bir ağırlık birimi (üç kilogram).
BAY (isim) : Zengin, varlıklı.
BAYAA (isim) : 1- Bayağı, adi, neredeyse. 2- Fazlaca, istenildiği gibi. “Bayaa güzel oldu.”
BAYIMAK (fiil) : Malını mülkünü fazlalaştırmak, zenginleşmek.
BAYIR (isim) : Yamaç, yokuş, rampa.
BAYRAK DÜREN (isim) : Uğursuz, düğün evini ölü evine çeviren.
Örnek: Sabahınan bir kuş öttü
Ona derler kervan gıran
Gelin senin adın batsın
Sana derler bayrak düren.
BÂZ (isim) : 1- Açık. 2- Oynayan. 3- Doğan, atmaca cinsinden kuş. 4- Tekrar, yeniden.

BAZ ALMAK (deyim) : Ölçü olarak almak.
BAZI (isim) : Yufka ekmeğinin bazlama şeklinde açılmışı.
BAZLAA (isim) : Bkz: Ağızlık.
BAZLAMA (isim) : Bir çeşit yufka ekmek.
BEA (isim) : Bey.
BEALER (isim) : Beyler, ağalar . Bkz: Bâler.
BEBİR (isim) : Bir cins vahşi hayvan.
BECEN (isim) : Tavşan yavrusu.
BEDAVA (isim) : Bkz : Beleş.
BEDER BEDER (isim) : Tomur tomur, patlıcan.
BEDİR (isim) : Dolunay, ayın on dördü.
BEDİRLENMEK (fiil) : Ayın on dördü gibi parlamak.
BEHER (isim) : Her, her biri.
BEHR (isim) : Uzaklık, mesafe.
BEH VURMAK (fiil) : Pey vurmak, artırmak.
BEK (isim) : Bkz: Berk.
BEKLİK (PEKLİK) (isim) : Kabızlık hali, sürgün halinin karşıtı.
BEL (isim) : 1- İz, işaret. 2- Dağ sırtı . 3- Debgisi (ayakla basacak yeri) olan bir çeşit kürek.
BELANG (isim) : Üzerinden yaya yol giden tepe, belan.
BEL BAĞI (isim) : Kemer, kuşak, uçkur.
BELDİN (fiil) : Parçaladın, böldün.
BELEK (isim) : Bebekler için kundak.
BELEMEK (fiil) : Bebeği kundaklamak, yatırmak.
BELEN (isim) : 1- Bel, geçit, belan. 2- Yüksek ateşli hastalık.
BELENMEK (fiil) : Toz toprak içinde sağa sola yuvarlanmak.
BELEŞ (isim) : Karşılıksız , ucuz, bedava.
BELGİ (isim) : Bellik, nişan, hedef.
BELİK (isim) : Bölük, bölme, melik, saç örgüsü.
BELİK BELİK (isim) : Parça parça, bölük bölük.
BELLEMEK (fiil) : Öğrenmek.
BELLİK (isim) : 1- İz, işaret. 2- Nişan hediyesi.

BEL VERMEK (*fil*) : 1- Direklerin üzerindeki yükten dolayı bükülmesi. 2- Ayak diremek, inat etmek.
BENA (*isim*) : Afyon, uyuşturucu madde.
BENBENCİ (*isim*) : Gururlu, kendini beğenmiş, benine düşkün, menfaatçi.
BEND (*isim*) : 1- Türkmen bölüklerinin yerleştiği yerler . 2- Çeltik argı. 3- Derenin önüne toprakla set yapılarak oluşturulan su birikintisi. 4- Şiirde en az beş mısradan oluşan bölümler.
BENDEK (*isim*) : Kucağın alacağı şekilde çalı ya da otları yığmak.
BENEFŞE (*isim*) : Bir tür çiçek, menekşe.
BENGİBOZ (*isim*) : Bey Böyrek'teki atın adı. Bkz: Benliboz.
BENLEK (*isim*) : Kendini beğenmiş, ukala, görgüsüz.
BENZEŞ (*isim*) : İkiz, benzer. Bkz: Tıpkı.
BER (*isim*) : Zengin, varlıklı.
BERAYAR (*isim*) : Hatıra, anı.
BERCED (*isim*) : Kalın kilim, Türkmen halısı.
BERÇİN (*isim*) : Sebze ekilmeye yarayan evin avlusu. Bkz: Havkere.
BERDÂR ETMEK (*deyim*) : Dar ağacına asmak.
BERDİ (*isim*) : Ev eşyası ve yakacak olarak kullanılan yumuşak sazlık bitkisi.
BERGÜZÂR (*isim*) : Yadigar, armağan, hatıra.
BERİ (*isim*) : Kurtulmuş.
BERİBENZER (*isim*) : Eşine az rastlanır, şöyle böyle.
BERİD (*isim*) : 1- Bir uzunluk ölçüsü (22,7 metre). 2- Bir dağ adı.
BERİLEK (*isim*) : Biraz beri, beri taraf.
BERK (*isim*) : 1- Yaprak. 2- Katı, pek sağlam, sıkı.
BERKE (*isim*) : 1- Ceyhan nehri üzerinde Berke Barajı muhiti. 2- İlk Müslüman Moğol Beyi 1256 (H 654) dan 1267 (H. 666) senesine kadar Altun Ordunun reisi bulunmuş olan Berke Han'dır. (İntişar-ı İslâm Tarihi, s. 324)

BERKİTMEK (*fil*) : Sağlamlaştırmak.
BERKLİK (*isim*) : Katılık, sağlamlık, sertlik.
BERKM'İNCİTTİ (*fil*) : Çok mu, fazla mı incitti.
BES (*isim*) : Yeter, kafi.
BESEREK (*fil*) : Besili, beslenmiş. Bkz: Besilerek.
BESİLEREK (*fil*) : Bkz: Beserek.
BESTİL (*isim*) : Üzüm şirasından, parmak şeklinde yapılmış yiyecek.
BEŞE AYLARI (*isim*) : Türkmen takviminde bahar ayları.
BEŞİKÇİ (*isim*) : Beşikçi, çocuk bakıcısı.
BEY (*isim*) : 1- Herif, adam. 2- Fiyat ,pey.
BEYHUDE (*isim*) : Boşuna, faydasız.
BEY VURMAK (*Fiil*) : Alış veriş sırasında malın fiyatını tespit edip, mal sahibine kapora vermek.
BEZDİRME (*isim*) : Bazlamadan küçük açılan hamur.
BEZENEK (*isim*) : 1- Süs. 2- İleri görüşlülük, basiret.
BEZİ (*isim*) : Hamur yuvarlağının oklava ile yeni açılmaya başladığı sıradaki şekli.
BICIRGAN (*isim*) : Parmaklar arasında oluşan yara, bıçılğan.
BIÇKI (*isim*) : Ağız çirtikli kesici alet, testere.
BIDİK (*isim*) : Kısa boy.
BIDİL BIDİL (*isim*) : Bebeklerin yeni yürüyüş hali.
BIKMAK (*fil*) : Usanmak, bir işi yapma isteğinin olmaması.
BILDIR (*isim*) : Geçen yıl.
BILH (*isim*) : Çok yumuşak, cıvık.
BILK (*isim*) : Bkz: Bılh.
BITİR (*isim*) : Bir hayvanın ahırda bir kış dönemi kaldıktan sonra fazla enerji birikimi nedeniyle kabına sığmaz hale gelmesi.
BITIRAK (*isim*) : Ucunda çengeli bulunan dikenli tohumu insanların elbisesine, hayvanların ise kıl veya yünlerine yapışan bir ot cinsi. (Davarı bitiraklı tarladan sürmüş.)

BITIRLAŞMAK (*fiil*) : Bir hayvanın uzun zaman ahırda bağlı kalması nedeniyle fazla enerji birikimi yüzünden atlayıp zıplaması, delicesine koşup tepinmesi.

BIZAA (*isim*) : Buzağı.

BİAK (*isim*) : Biraz önce Bkz: Biyak, debiyak.

BİAM (*isim*) : Beyim.

BİBİ (*isim*) : Hala, babanın kız kardeşi.

BİCİK (*isim*) : 1- Meme. 2- Buzağı.

BİDÂR (*isim*) : Uyanık, mutlu âşık.

BİDENE (*isim*) : Bir tane, biricik.

BİDER (*isim*) : Buğday tohumcuğu, sebze (domates, biber, patlıcan vb.) tohumu. Bkz: Biter.

BİLDİK (*isim*) : Yabancı olmayan, tanıdık, dost.

BİLE (*isim*) : Birlikte, beraber.

BİLECE (*isim*) : Birlikte.

BİLENE (*isim*) : Bile, dahi. “Ahmet bilene geldi.”

BİLİK (*isim*) : Bazlamanın küçüğü, çörek.

BİLİMLİ (*isim*) : Aydın, okumuş.

BİLMEZLENMEK (*fiil*) : Bilmezden gelmek, bilmez gibi davranmak.

BİNİT (*isim*) : Binek hayvanı, at.

BİREM BİREM (*isim*) : Birer birer, tek tek.

BİRİM BİRİM (*isim*) : Birer birer, tek tek.

BİRKE (*isim*) : Büyük havuz, göl.

BİRKEN (*isim*) : Bir defa, bir kere.

BİRNU (*isim*) : 1- Dışarı, dış. 2- Ölçü.

BİRTEKİZ (*isim*) : Hepsi peşin, nakit.

BİSSAL (*isim*) : Biraz sonra.

BİŞİ (*isim*) : Bir şey.

BİTEK (*isim*) : Münbit, verimli yer.

BİTER (*isim*) : Bkz: Bide.

BİTİ (*isim*) : Bkz: Bittii.

BİTİRGEN (*isim*) : Çok verimli yer, münbit.

BİTTİİ (*isim*) : Biraz.

BİYAK (*isim*) : Demin, az önce. Bkz: Biak.

BİYAM (*isim*) : Beyim.

BİZ (*isim*) : Çuvaldız.

BİZİR (*isim*) : Domates, biber, patlıcan tohumuna verilen genel ad. Bkz: Gizir.

BİZLENGEÇ (*isim*) : 1- İki karış büyüklüğünde, serçe parmağı kalınlığında, ucu sivri değnek. 2- At, eşek gibi hayvanların hızlı yürümesi için arkadan semeri ile sırtı arasına dürtülür.

BOCALAMA (*fiil*) : Karar verememe, kararsız kalma.

BOCU (*isim*) : Küçük köpek.

BODDU (*isim*) : 1- Bir oyun çeşidi. El genişliğinde yassı taşlarla tavuk yumurtası büyüklüğündeki bir taşa 2.5-3 metreden vurmaya çalışılır. En az beş altı kişi tarafından oynanır. Yuvarlak taşı bekleyene “ebe” denir. Ebenin görevi, taşı yerinden çıkarttırmadan düz taşları atanları, taş attıkları yere varmadan yakalamaktır. Yakaladığı zaman o kişi ebe olur. Oyun bu şekilde devam eder. 2- Yumurta büyüklüğündeki taşa verilen isim.

BODİÇ (*isim*) : Çam ağacından yapılmış su testisi.

BODUÇ (*isim*) : Bkz: Bodüç, bodiç.

BODUK (*isim*) : Deve yavrusu.

BODÜÇ (*isim*) : Ağaç veya topraktan küçük testi, çömlek.

BOĞANAK (*isim*) : Fırtınayla beraber yağın yağmur.

BOĞASSAK (*isim*) : Boğazına düşkün olan.

BOĞASSAMAK (*fiil*) : Bkz: Bâsamak.

BOĞAZSIZ (*isim*) : İsteksiz, iştahsız.

BOLALMAK (*fiil*) : Genişlemek, bereketlenmek, çoğalmak.

BOLARMAK (*fiil*) : Bkz: Bolalmak.

BOMUZ (*isim*) : Sefil, garip.

BOON (*isim*) : Bugün.

BOONAMAK (*isim*) : Bir ağacın etrafını eşit şekilde inceltmek.

BOOZ (*isim*) : Bu sefer.

BOR (*isim*) : Açılmamış, sürülüp işlenmemiş toprak; sürülüp ekilmemiş kıraç yer.
BORADA (*isim*) : Demir tozu.
BORAK (*isim*) : Tarıma, işlemeye elverişli olmayan toprak.
BORAN (*isim*) : Fırtına, lodos, rüzgar.
BORANA (*isim*) : Pancar ya da ıspanağın haşlanıp yoğurtlanması.
BORANI (*isim*) : Bkz: Borana.
BORUK (*isim*) : Bir çalı çeşididir. Dikensiz bir çalıdır ve boyu bir metre civarında olur.
BORSUMAK (*fiil*) : Herhangi bir maddenin özelliğini kaybetmesi, bozulması. Gıda maddeleri için kullanılır.
BOSTAN (*isim*) : Hıyar, kavun, karpuz gibi sebzelerin yetiştiği tarla.
BOSÜMEK (*fiil*) : Bkz: Doluksamak. “O öksüz çocuğu bosütmeyin!”
BOYMUT (*isim*) : Boynu kara koyun.
BOYUNA (*isim*) : Devamlı, ha bire, sürekli. “Boyuna gezip duruyor.”
BOYUNDURUK (*isim*) : Çift sürmek için öküzlerin boynuna takılan ağaç alet.
BOYUN BAĞI (*isim*) : Atkı, kaşkol.
BOYUN OLMAK (*isim*) : Şahitlik yapmak, kefil olmak.
BOOZ (BOYUZ) (*isim*) : Bu sefer, bu defa.
BOZAR (*isim*) : Özur, hata, kusur, ayıp.
BOZARMAK (*fiil*) : Rengin kırmızıya dönmesi, utanmak, utancından renk değiştirmek.
BOZLAK (*isim*) : Konusu acıklı olan türkü, halk ezgisi. Orta Anadolu’da çok söylenir.
BÖCE (*isim*) : Böcek, haşere.
BÖCÜK (*isim*) : Bkz: Böce.
BÖĞÜR (*isim*) : Yan, yan taraf, insan karnının yan tarafı.
BÖĞÜRMEK (*fiil*) : Büyük baş hayvanların bağırması.
BÖLGÜ (*isim*) : Tarla taksimi, hisse.

BÖLÜK (*isim*) : Şehir, mahalle Bkz : Balık.
BÖN (*isim*) : Alışılmadık, tuhaf, yabancı.
BÖÖR (*isim*) : Bkz: Böğür.
BÖRK (*isim*) : Başlık, başa giyilen nesne, külah.
BÖRKENEK (*isim*) : Yünden yapılmış, başa giyilen atkılı başlık.
BÖRTLEMEK (*fiil*) : Ispanak gibi sebze cinsinden şeyleri sıcak suda haşlamak.
BÖRTLENMEK (*fiil*) : Sıcak suda haşlanmak, yanmak.
BÖRÜMCEK (*isim*) : Bkz : Bürümcek.
BÖY (*isim*) : Bkz: Böyü.
BÖYÜ (*isim*) : Zehirli büyük örümcek.
BÖYÜK (*isim*) : 1- Büyük, iri. 2- Saygıdeğer.
BUALIŞ (*isim*) : Bu defa , bu kez.
BUĞALEK (*isim*) : Bkz: Balek.
BUĞLEĞEN (*isim*) : Menba, kaynak, pınar.
BUĞU (*isim*) : Buhar.
BUĞUR (*isim*) : Erkek deve.
BUKAĞI (*isim*) : Eskiden ağır cezalıların ayaklarına takılıp ucuna pranga bağlanan demir halka, atların yaylım (otlama) sırasında ayağına vurulan demir köstek. Bkz: Puha.
BULAMA (*isim*) : Yoğurdun kaşıkla özenmesiyle yapılan ayran.
BULUNAK (*fiil*) : 1- Dahil olalım. 2- Bol bulunan.
BUMBAR (*isim*) : Hayvan bağırsağından yapılan dolma. Bkz: Mimbar, Mumbar.
BUN (*isim*) : Çıktıntı.
BUN GÜNÜ : Kötü gün. “İnsanın bun gününde dostu az olur.”
BUNGUNLUK (*isim*) : Sıkıntı, keder.
BUNSAK (*isim*) : Kederlendirici, sıkıcı yer; kötü yer.
BURAMAÇ (*isim*) : Kağınının arka kuyrukları arasında hasat zamanı konulan ve kağnidaki sapı sıkıştırılmaya yarayan ağaç çubuk.
BURCA (*isim*) : Vermek, tomurcuklanmak, açivermek.

BURGAÇ (isim) : Bkz: Çevrek.
BURİE (isim) : Buraya.
BURMA (isim) : Bir nevi geniş bilezik, hayvan yemi olarak bükülen yonca.
BURMALAMAK (fiil) : Halka halka yapmak.
BURUN OTU (isim) : Enfiye.
BUYACAN (isim) : Dondurucu soğuk.
BUYMAK (fiil) : Üşümek, soğuktan donmak. “Adam Güccük Göl’ün üstünde, Deve Dönderiç’te buymuş ölmüş.”
BUYNAZ (isim) : Tez üşüyen, donucu.
BUYU (isim) : Hububat çeşitlerinden.
BUZÂ (isim) : İnek yavrusu.
BUZÂĞI (isim) : Bkz: buza.
BUZÂLAMAK (fiil) : İneğin doğurması. “Sarı inek buzâladı.”
BÜĞRÜ (isim) : Eğri.
BÜK (isim) : Akarsu kıyısında bulunan dikenli çalılık, böğürtlen.
BÜKE (isim) : Çevresi ağaçlık olan çıplak tepe.
BÜLKE (isim) : Göbek taşı.
BÜNGÜLDEK (isim) : Toprağı oynak olan yer ve bu yerden suyun çıkması.
BÜNGÜLDEMEK (fiil) : 1- Suyun fokurdaması. 2- Hareketli, yerinde duramayan.
BÜRÜMCEK (isim) : İnce bez, baş örtüsü.
BÜZMECE (isim) : Ağrı, sancı.
BÜZMECE OTU (isim) : Kırlarda yetişen ağrı ve sancı için kullanılan ot çeşidi. İpliğe dizilerek duvarlara süs olarak asılır.

- C -

CAA (isim) : Eski evlerde bulunan ufak banyo, gusulhane.
CAĞTAŞI (isim) : El yüz yıkamak için kullanılan yer, lavabo.

CAHAN (isim) : Ceyhan Nehri. “Elbistan’ın yerli halkının “Cahan” dediği su, işte budur. Subhu’l -Ağşâ.
CAHAL (isim) : Cahil, genç, tecrübesiz. Bkz : Cahıl.
CAHİL (isim) : Bkz: Cahal.
CAHRE (isim) : Meyvesi meneggiç gibi boya yapılan ağaç türü.
CAKKAVU (isim) : Hafif insan, geveze.
CÂLAK (isim) : Yokuş aşağı taşlar arasından hızlı akan akarsu.
CALAK (isim) : Olgunlaşmamış (yetmemiş) karpuz, kavun.
CALBA (isim) : Sığır kuyruğu adı verilen bitki. Çiçeği sarıdır, yaprakları tozlu ve boynu yakar. Arılar çiçeğini sever. Bkz: Yalangı.
CAMIZ (isim) : Büyük baş hayvanlardan siyah renkli, suyu seven güçlü bir hayvan. Erkeğinin öküz gibi gücünden; dişisinin de inek gibi sütünden ve gücünden faydalanılır.
CAN ALICI (isim) : Azrail.
CANAYAKLI (isim) : Tezceci, aceleci.
CAN ERİĞİ (isim) : Yeşil erik.
CANGAMA (isim) : Sözle konuşarak kavga etme, ağız dalaşı, kuru gürültü, gevezelik.
CAN KAĞIDI (isim) : Kafa kağıdı, nüfus kağıdı.
CANSIZ AT (isim) : Tabut, bisiklet.
CAARTLAK KEBABI (isim) : Ciğer kebabı.
CAR (isim) : 1- İmdat, yardım, çare. 2- Çarşaf örtüsü.
CARCI (isim) : Tellal, halka duyuru yapan, okuntucu.
CARCUR (isim) : Fermuar.
CARI (isim) : Çabuk, hemen, acele.
CARIF (isim) : Sabanla boyunduruğu birbirine bağlayan deriden yapılmış alet.
CARRAMAK (fiil) : Hızlıca boşalmak, akıp gitmek.
CARTAYI ÇEKMEK (fiil) : Ölmek.
CAŞMAK (fiil) : Herhangi bir sıvının, ısı etkisiyle kabın dışına akması, taşması. Bkz : Daşmak.

CAVHUNLAMAK (*fiil*) : Nelerin olup bittiğine şöyle bir göz atmak, nerede ne var diye dolaşmak.

CEBİLENİK (*isim*) : İşini bilen cin gibi adam, hem geveze hem de kurnaz çocuk.

CEC (*isim*) : 1- Acer, yeni. 2- Harman yerinde samanıyla savrulan buğdayın veya diğer tahılların savrulduktan sonra ayrılan dane kısmı.

CECEKLİ (*isim*) : İddiacı.

CECİK (*isim*) : Kova gibi kulplu kapların saplarını tutturana vida.

CEHT (*isim*) : Azim etme, kararlı olma.

CELFİN (*isim*) : 1- Genç horoz ve tavuk. 2- İlk yumurtlayan tavuk.

CEMEDEN (*isim*) : Fermenenin altına giyilen kısa kollu, önü kapalı bir çeşit yelek. Örnek: Ağ ışık kara cemedan.

CEMEKÂN (*isim*) : Gelinin şeyşlerinin konduğu küçük sandık, camlı dolap veya kutu.

CEMKİRMEK (*fiil*) : Yüze çıkmak, karşı gelmek. Bkz: Çemkirmek.

CENÂBET (*isim*) : Cünüp, pis.

CENDEL (*isim*) : Ölü vücut, hayvan ölüsü, leş.

CENGİZ (*isim*) : Yenilgisiz, yenilmez, bileği bükülmeyen.

CENUP (*isim*) : Güney.

CERAN (*isim*) : Ceylan. Bkz: Ceren, Ceyran.

CERCİ (*isim*) : 1- Tuhafiyeci. 2- Ramazan aylarında imamlık yapıp karşılığında eşya alan hocalara verilen isim. Bkz: Çerçi.

CERE (*isim*) : 1- İçi sırlı, küçük toprak küp. 2- Nafaka.

CEREK (*isim*) : Ağacın enince uzanan dalı, sırık.

CEREME (*isim*) : Zarar, ziyan.

CER HOCASI (*isim*) : Sayılı aylarda köylere dağılıp imamlık ederek para ve erzak toplayan.

CERİP (*isim*) : Bir alan birimi, hektar.

CERRE ÇIKMAK (*fiil*) : Eski zamanlarda para ve erzak toplamak üzere sayılı aylarda köylere dağılıp imamlık ve müezzinlik etmek.

CIBA (*isim*) : Kırkılmış keçi.

CIBA BENDEK (*isim*) : Her şeyi alınmış, çıplak.

CIBAR (*isim*) : Ağrı ve sızının üzerine vurulan ilaçlı bez veya bant, zift veya sakızdan yapılmış yakı.

CIBARMAK (*fiil*) : Yaranın su toplaması.

CIBCIBLAK (*isim*) : 1- Çırılçıplak. 2- Fakir, yoksul.

CIBILDAK (*isim*) : Çırılçıplak, soyunuk, üryan.

CIBİR (*isim*) : Parasız, fakir.

CIDA (*isim*) : Ceviz çırpıma yarayan boyu 7-8 metre olan bir çeşit uzun değnek.

CIDAVU (*isim*) : Atın omuz kısmı, silah.

CIFIT (*isim*) : Kötü, densiz, sulu adam.

CİĞ (*isim*) : Turnanın ötüşü.

CILBAH (*isim*) : Bkz: cılbak.

CILBAK (*isim*) : Çıplak, elbisesiz, soyunuk. Bkz: Anahören.

CILGA YOL (*isim*) : Dar, patika yol.

CILGI (*isim*) : Küçük patika yolu, çizgi, iz.

CILK (*isim*) : 1- Çok sulu, cıvık, boş. 2- İşe yaramaz.

CIMCILIK (*isim*) : İyice ıslanmış, sırlıklam.

CINCIK (*isim*) : Cam şişe, lâmba camı.

CINGAR (*isim*) : Dövüş, kavga. "Cingar çıkardı."

CINGAR ÇIKARMAK (*fiil*) : Olay çıkarmak, dövüşe sebep olmak.

CINGİL (*isim*) : Süs, nazık, ince.

CINGIRDAK (*isim*) : Çingirak, zil.

CIPIR (*isim*) : Züğürt, hiçbir şeyi olmayan.

CIRCIBIL (*isim*) : Çırıl çıplak, Bkz: anahören.

CIRCİR (*isim*) : Fermuar.

CIRLOK (CIRLOVUK) (*isim*) : Ağustos böceği.

CIRNAK (*isim*) : Yırtıcı kuş pençesi, tırnak. Bkz: Cıynak.

CIRT (*isim*) : 1- Ağıt, kumaş gibi şeylerin yırtılırken çıkardığı ses. 2- Çok yumuşak olan, yaramaz, ele avuca sığmayan.

CIRT ATAN (*fiil*) : Kireçli, kumsal ve kuru yerlerde yetişen, bazı yerlerde sinüzüt ağrısı için kullanılan; tohumu el değeri değmez dağılan bir bitki çeşidi.

CIVİK (*isim*) : Çok yumuşak, sulu.

CIVIKLAMA (*isim*) : Sebzeli sulu bir aş adı, sebzeli pilav.
Bkz: Cıvıklama.

CIVZITMAK (*fiil*) : Usanıp bıkarak işten kaçmaya çalışmak, yan çizmek.

CIYINDIRIK (*isim*) : Etin en işe yaramaz yeri.

CIYNAK (*isim*) : Bkz: Cırnak.

CIYIKLAMA (*isim*) : Bkz : Cıvıklama, kuş yavrularının feryat ederek ötmesi.

CIZGI (*isim*) : Çizgi.

CIZI (*isim*) : Çizgi.

CIZIK (*isim*) : 1- Çizgi, iz. 2- Çizilmiş.

CIZILAMAK (*fiil*) : Kimseye yakalanmadan kaçıp gitmek, çok hızlı koşmak.

CIZILTI (*isim*) : Rüzgarın esmesiyle çamların çıkardığı hafif ses. Ateş üstündeki kazandan dökülen suyun çıkardığı ses.

CIZIRIK (*isim*) : 1- Ağlaması yakın olan. 2- Ürkek, çekingen.

CİB (*isim*) : Pek, bütün, tamamen. “Ne cib uzun olmuş, ne cib kısa olmuş.” Bkz: Cip.

CİBERMEK (*fiil*) : Yaş, ince çibikle vurularak vucutta oluşan kızarıklık.

CİBERTMEK (*fiil*) : Çıbıkla öldüresiye dövmek, gebertmek.

CİBİNNİK (*isim*) : Çadır şeklinde tülde yapılmış yatak örtüsü. Yazın sivrisinekten korunmak için yatakların üzerine çekilen ince çadır tül.

CİHAN (*isim*) : Ceyhan nehri, dünya.

CİLBİRTİN (*isim*) : Bir maki türü.

CİLİS (*isim*) : Bkz: Cilkes.

CİLKES (*isim*) : Tamamen, büsbütün.

CİMİZ (*isim*) : Verimsiz, su tutmayan killi toprak.

CİMİZLİ (*isim*) : Taban suyu fazla (nemli) olan arazi.

CİNATI (*isim*) : Bisiklet.

CİN DARI (*isim*) : Elek içinde ateşe tutularak patlatılan bir çeşit ufak taneli darı.

CİNGAN (*isim*) : Çingene, çok bağıran, hırsız.

CİNENMEK (*fiil*) : Bkz: Cinnenmek.

CİNNENMEK (*fiil*) : Kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek, cinleri başına üşüşmek. “Sakın onu cinnendirmeyin.”

CİP (*isim*) : Tamamen, çok, fazla.
Örnek: Tüccar olan ava gitmez
Sen Karabey’in oğlusun
Adam bacıya küser mi?
Kele Cabbar cip delisin

CIYINDIRIK (*isim*) : Etin duvara atılsa yapışacak kadar kötü ve atılacak kısmı.

CİZME (*isim*) : Çizme.

COMBULDAMAK (*fiil*) : Su içerisinde oynaşmak.

COR (*isim*) : Fıtık hastalığı, sancılı hastalık Bkz: Şor.

COŞARMAK (*fiil*) : Kibirlenmek, böbürlenmek, gururla şişmek.

COŞMAK (*fiil*) : Sevinç içerisinde alışılmadık hareketler yapmak, cuşa gelmek.

CÖBEL (*isim*) : 1- Teknenin bir ibiği (çukuru). 2- Derin olmayan su birikintisi.

CÖNK (*isim*) : Birçok kimselerin eserleri bulunan ensiz, uzun şiir dergisi.

CULFA (*isim*) : Dokuma işi yapan kişi.

CULLUK (*isim*) : Hindi, culuk, çulluk.

CUMBA (*isim*) : 1- Duvardan biraz dışarıya çıkıntılı pencere kafesi. 2- Antepfıstığının meyve salkımları.

CUNGURDAMAK (*fiil*) : Yemek borusunun yutkunurken ses çıkarması.

CURA (*isim*) : İki veya üç telli tanbura.

CURLAMAK (*fiil*) : Oyunu bozmak, oyun bozarlık.

CURNAL (*isim*) : Mektup.

Örnek: İrili ufaklı dağlar

İşte ana böyle ağlar

Sarı'ma bir curnal yazın

Gadasın aldığı beyler.

CURUK (*isim*) : Para konulan kese, para cüzdanı. Bkz: Kuburluk.

CÜCÜK (*isim*) : 1-Civciv. 2- Serçe ve buna benzer kuşlara verilen ad.

CÜCÜKCÜ (*isim*) : Faizle para alıp veren, cücükçü.

CÜCÜK LASTİĞİ (*isim*) : Sapan.

- Ç -

ÇAAŞIR (*isim*) : 1- Güvercinlerin ayağındaki yerlere sürünen süslü tüyler. 2- Yüksek yerlerde yetişen bir dağ otu.

ÇABIT (*isim*) : Küçük bez parçası.

ÇAĞIL (*isim*) : Akarsuların getirdiği küçük taş parçaları, çakıl.

ÇAĞILLIK (*isim*) : Çağıl birikimi. Tarlalardan insanlar tarafından toplanıp öbek öbek yığılan çağıl yığını. Bir akarsu veya selin getirip yığıldığı çağıl yığını.

ÇAĞIRTI (*isim*) : Davetiye, düğün için yol, okuntu.

ÇAĞŞAK (ÇÂŞAK) (*isim*) : 1- Akarsu kenarındaki taşlık alana verilen ad. Çağlayan, taşlı çay; bir dağın yamacındaki taşlık yamaç veya dere. 2- Köhne, eski.

ÇAĞŞAMAK (*fiil*) : Eskimek, köhnemek.

ÇÂŞAK (*isim*) : Dağların yamaçlarındaki taşlık dereler.

ÇAŞŞAK (*isim*) : Dağlardaki taşlığın enginlere doğru inişi. Bkz: Çavşak.

ÇAKGİMİ (*isim*) : Düğme.

ÇAKIR DİKENİ (*isim*) : Yuvarlak tohumlu, dikenli bir ot, bir çeşit tiken.

ÇAKIT (*isim*) : Üzerinde kav veya fitilin bulunduğu çakmak taşına vurulan çelik aletin ismi. Kipritin olmadığı dönemlerde kav, çakmak taşı ve çakit kullanılırdı.

ÇAKKI (*isim*) : Düğme.

ÇAKŞAR (*isim*) : Gevşek, laşka (laçka) olmuş, sökülmiş.

ÇALA (*isim*) : 1- Kullanılmış, müstamel. 2- Yeşilyöre'de beyazlı, sarılı horoza verilen ad.

ÇALACAK (*isim*) : Maya. Bkz: Çalgaç.

ÇALGAÇ (*isim*) : Bkz: Çalacak

ÇALAĞAN (*isim*) : Bkz: Çalgaç.

ÇALGAM (*isim*) : Şalgam.

ÇALGAP (*isim*) : Bkz: Çalgap.

ÇALGIN (*isim*) : Cılız, gelişmemiş, zayıf, şaşkın, akli gitmiş, cin çarpmış.

ÇALINMAK (*fiil*) : Cin çarpmak, delirmek, inme inmek.

ÇALİNKÂR ETMEK (*fiil*) : Cin çarpmaya uğramak.

ÇALKAMA (*isim*) : Ayran. Bkz: Çalkamaç.

ÇALKAMAÇ (*isim*) : Ayran.

ÇALKAP (*isim*) : Bir şeyi algılamayacak kadar kısa bir zamanda, bir anda, ansızın görme durumu. "Çalgap gördüm."

ÇALKAZAN (*isim*) : Taklit yapan.

ÇALLANMAK (*fiil*) : Örtünmek.

ÇALMA (*isim*) : Boyuna takılan bir altın lira çeşidi.

ÇALMALI (*isim*) : Düz ve kırık çizgilerin karışmasından meydana gelen çuval.

ÇALTAK (*isim*) : 1- Pürüzlü, budaklı. 2- Dikkatsiz, kıran-döken.

ÇALTAKLI (*isim*) : Düzgün olmayan, budaklı ağaç, sopa.

ÇAMRAK (*isim*) : Çamrık, çamırık, bataklık yer, çamurlu yer.

ÇANDIR (*isim*) : Melez, karışık.

ÇANGAL (*isim*) : 1- Demir askı. 2- Omuzlara asılarak su taşımaya yarayan alet. 3- Yavrusu ölmüş koyun. 4- Güreşte yapılan ayak oyunu.

ÇANILTI (*isim*) : Çan sesi, boru sesi.
ÇAPIT (*isim*) : 1- Eski bez parçası, paçavra. 2- Bez. Bkz: Çabıt.
ÇAPUT (*isim*) : Bkz: Çapıt.
ÇAPUTÇUL (ÇAPITÇUL) (*isim*) : Çaputların kesilip, eğrilip culfada dokunan kilim; çaput kilim.
ÇAR (*isim*) : 1- Sermaye. 2- Hanımların dışarıda manto yerine kullandıkları geniş örtü.
ÇARBAĞI (*isim*) : Çar boylarını ayarlamak için kullanılan bel bağı, kuşak.
ÇARDAK (*isim*) : Evlerde tahta döşeme, balkon.
ÇARH (*isim*) : Çark , bileği taşı.
ÇARHA VURMAK (*fiil*) : Çarkta bilemek, keskinletmek.
ÇARHACI (*isim*) : 1- Çok gezen, çok dolaşan. 2- Kapı kapı dolaşıp laf getiren.
ÇARHAÇ (*isim*) : Askerlikte öncü kolu.
ÇARHIT (*isim*) : Bkz: Çarkıt.
ÇARKIT (*isim*) : Eskimiş, yeni olmayan, hurda, bozuk.
ÇARPANA (*isim*) : 1- Huysuz, kötü, terbiyesiz. 2- Eskimiş, yırtık ayakkabı.
ÇAŞIT (*isim*) : Casus, ara bozan.
ÇAŞITLAMAK (*fiil*) : Casusluk yapmak, ara bozmak.
ÇAT (*isim*) : Orta, iki şeyin birleştiği yer.
ÇATAL KURBAN (*isim*) : Çifte kurban, iki kurban.
ÇATANAK (*isim*) : Meyve ve ağaçların çit (iki) olmasına verilen ad.
ÇATAYAZ (*isim*) : Çok soğuk.
ÇATKAFA (*isim*) : Çarpık, çatlak kafa.
ÇATMIK (*isim*) : Çıra, ocak tutuşturucu.
ÇATIF (*isim*) : Bkz: Haşefe.
ÇAV (*isim*) : Parlak, aydınlık güneş.
ÇAVAŞ (*isim*) : Güneş giren yer, aydınlık.
ÇAVDIRMAK (*fiil*) : Işık tutmak, ayna tutmak.
ÇAYIR (*isim*) : Çimen, çimenlik alan.

ÇEBİŞ (*isim*) : Dişi keçi, keçi yavrusu.
ÇEÇ (*isim*) : Bkz: Ceç.
ÇEDENE (*isim*) : 1- Kenevir bitkisi, kendir tohumu. 2- Çam fıstığı. “Önsen ve Fatmalı havalisinin yemyeşil tarihî bir vakıf çedeneliği vardır.”
ÇEDİK (*isim*) : Edik, eskiden mest üzerine giyilen sarı pabuç.
ÇEFT (*isim*) : Meşe (kütük) ağacının meyvesinin kabuğu.
ÇEKGE (ÇEKKE) (*isim*) : Çekirge.
ÇEKİM (*isim*) : Tesbah (tespîh), tesbih.
ÇEKİNCE (*isim*) : Çekinilen, çekimser kalınan şey.
ÇEKİNCEME (*isim*) : Sürünceme, sonuca ulaşılmama durumu.
ÇEKİŞ (*isim*) : Dava, kavga, ağız dalaşı.
ÇEKİŞİK (*isim*) : Bkz: Çekiş.
ÇELİK (*isim*) : Bir ölçü birimi, gratın yarısı (bir grat iki çeliktir. Bir çelik, 11-11,5 kğ. buğdaydır.)
ÇEM (*isim*) : Çim; çimlik, çayrlık.
ÇEMEN DARA (*fiil*) : Dar ağacına çekmeyin, idam etmeyin, asmayın.
ÇEMREMEK (*fiil*) : Kendi kol, etek veya paçalarını sıvamak.
ÇEMŞ (*isim*) : Bkz: Buyu.
ÇELİK (*isim*) : 1- Bir nevi ölçü (½ girat) aleti. 2- Çok sert olan.
ÇELLİK (*isim*) : Bir oyun çeşidi. İki veya daha fazla kişiler arasında oynanır. 50 cm. lik bir değnekle vurulup çalınan, 10 -15 cm.lik bir deynek parçası.
ÇEMBER (*isim*) : Demir halka.
ÇEMKİRMEK (*fiil*) : Sözle karşılık vermek. Bkz: Cemkirmek.
ÇEMREMEK (*fiil*) : Pantolon ve bunun gibi giyecekleri (Elbiseyi) bacağın yukarısına çekmek; gömleğin uzun kolunu sıvamak. “Abdest alırken gömleğinin kollarını çemredi.”

ÇEMRENMEK (*fiil*) : Kendi kol, etek veya paçalarını sıvamak.
ÇENBER (*isim*) : Yazma, yemeni, baş örtüsü.
ÇENE (*isim*) : Duvar yanı.
ÇENESEK (*isim*) : Çok konuşan, çenesi düşük, boş boğaz. “Ne kadar çenesek insansın.”
ÇENİLTİ (*isim*) : Canı yanan köpeğin acı acı ses çıkarması.
ÇENTE (*isim*) : Çanta, bavul.
ÇENTELEŞMEK (*fiil*) : Didinmek, uğraşmak.
ÇEPEL (*isim*) : Bulaşık.
ÇEPKEN (*isim*) : Kolları sarkık, bildiğimiz elbise.
ÇER (*isim*) : Çör çöp, dert. “çer alası” şeklinde bedduâ anlamında da kullanılır.
ÇER ALASICA (*fiil*) : Ölesice.
ÇERÇİ (*isim*) : Köylerde eşekle cıncık boncuk satan kişi.
ÇERGE (*isim*) : Derme çatma çadır.
ÇERİ (*isim*) : Asker.
ÇERLEMEK (*fiil*) : Sıcaktan keçi, koyun gibi hayvanların çatlayarak ölmesi.
ÇERLEYE (*fiil*) : Öle, ölsün.
ÇEŞMEK (*fiil*) : Düğümleri açmak.
ÇETEN (*isim*) : Üstü tahta ve bezlerle yükseltilen saman taşıyan kağı.
ÇETENE (*isim*) : Bkz: Çedene.
ÇETİL (*isim*) : Dikilmeye hazır sebze ya da meyve fideleri.
Bkz: Çitil.
ÇEVİRGELE (*isim*) : Tesbih (tespîh).
ÇEVLEK (*isim*) : Bkz: Çevrek.
ÇEVLİK (*isim*) : Bkz: Çevirme.
ÇEVREK (*isim*) : Akarsularda su çevrîsi. Eşyayı ve içine giren herhangi bir nesneyi dönerek içine çeker. Eğer böyle bir yere insan düşerse çevreğin derinliği ve dönüş hızı oranında kurtulma şansı azalır.

ÇEVİRME (*isim*) : 1- Akarsuların bazı yerlerde girdap oluşturması. 2- Evlerde açık ekmek yapılırken ekmek sonunda belirli sayıda yapılan, yağlanarak veya pekmezlenerek yenen biraz kalınca ekmek, bazlama. 3- Etrafı duvar ya da çitlerle çevrilmiş bahçe veya genişçe örtme.
ÇEZİLMEK (*fiil*) : Çözölmek.
ÇIBIK (*isim*) : Çubuk.
ÇIGALAR (*isim*) : Yüze dökölen saç telleri.
Örnek: Bak ağzına tavus kuşu sevenir.
Yağma yağmur pörselenir çığalar.
ÇİĞALANMAK (*fiil*) : Cilalanmak, parlamak.
ÇİĞARLAR DÜZMEK (*fiil*) : (Tavus kuşu için) Tüylerini yelpaze gibi açmak.
ÇİĞİM (*isim*) : Hısım, akraba.
ÇİĞİRİ YİTİRMEK (*fiil*) : Yolu kaybetmek.
ÇİĞIRMAK (*fiil*) : Çığırmaq.
ÇİĞRIK (*isim*) : 1- Çıkrık. 2- Nida, ses.
ÇİĞSAMAK (*fiil*) : Madeni eşyaların birbirine değmesinden çıkan ses.
ÇIKARTMA (*isim*) : Balkon, teras.
ÇIKINTI (*isim*) : Giyinik, kirli, temiz olmayan çamaşır.
ÇIKIŞMAK (*fiil*) : Azarlamak.
ÇIKLA (*isim*) : Tümüyle, bütün, her tarafı, sade, sırf, hepsi.
“Çıkla naz yapıyor.”
ÇIKMA (*isim*) : Bkz: Çıkartma.
ÇIKRIK (*isim*) : Hayvan kılından veya pamuktan eğirerek iplik yapan alet.
ÇILDIRIK (*isim*) : Aklını oynatık, delirik.
ÇILTAK (*isim*) : Suç atma, iftira. Bkz: Şiltak.
ÇINGI (*isim*) : Kıvılcım.
ÇINGIRDAK (*isim*) : Çingırak, saplı çocuk oyuncağı.
ÇIRAKMAN (*isim*) : Türbe bakıcısı.
ÇIRNAK (*isim*) : Tırnak, pençe.

ÇİRMAK (*fiil*) : Çağırarak.
ÇİRPI (*isim*) : Küçük çalı, dal kırpıntısı. Bkz: Çirpi.
ÇITAK (*isim*) : 1- Huysuz, kaba. 2- Yaban.
ÇITIRGAN (*isim*) : Sakızlık ağacına benzer küçük çalı.
Ağacın gövdesi yarılarak çay yapılır.
ÇITIRGI (*isim*) : Yakacak için kullanılan ince dal parçaları.
ÇITIRIK (*isim*) : 1- Karışık iş. 2- İçi zor çıkan kötü ceviz.
ÇITIŞMAK (*fiil*) : İyice sarılma, sarmaş dolaş olma.
ÇITLIK (*isim*) : 1- Kökünden çitlik sakızı yapılan yabancı hardal. 2- Bir çiçek türü.
ÇIVGIN (*isim*) : Rüzgarlı yağmur.
ÇİBİDİK (*isim*) : Alkış. Bkz: Şibidik.
ÇİFTE (*isim*) : Av tüfeği.
ÇİFTLİK (*isim*) : Bir alan birimi, iki dekar.
ÇİĞ (*isim*) : Dere kenarında, sazlıklardaki otlardan (ince kamyş) yapılmış, üzerine tarhana serilen hasır.
ÇİĞERMEK (*fiil*) : 1- Çiği düşmek, nemlenmek. 2- Üşümeden dolayı sık sık abdesti gelmek.
ÇİĞİN (*isim*) : Omuz üstü.
ÇİĞİT (*isim*) : Pamuk çekirdeği.
ÇİĞRİMEK (*fiil*) : 1- Tiksinmek. 2- Fazla pişmemek, sasımak.
ÇİĞSİNMEK (*fiil*) : 1- Yemeğin tam pişmemiş olmasından dolayı tiksinmek. 2- Nefret etmek, kandırılmaktan dolayı soğumak.
ÇİLEMEK (*fiil*) : Yağmurun toprağa çok az ve hafif yağması.
Bkz: Çileşmek.
ÇİLEŞMEK (*fiil*) : Bkz: Çilemek.
ÇİLLOOK (*isim*) : Yazın öten ağustos böceği, cırcır böceği.
ÇİLTİM (*isim*) : Çok küçük (dört beş teneden oluşmuş) üzüm salkımı.
ÇİMECEK (*isim*) : Banyo, gusül abdesti alınan yer.
ÇİMDİRMEK (*fiil*) : Yıkamak, mecaz anlamda ihya etmek, fazlasıyla yeterli olmak.

ÇİMMEK (*fiil*) : Yıkamak, banyo yapmak.
ÇİMTİK (*isim*) : Çok az, çok küçük olan.
ÇİNGİL (*isim*) : Tepe, bir şeyin en yüksek yeri, insanın omuzları.
ÇİNİK (*isim*) : Şinik, tahıl ölçeği, Yedi-sekiz kiloluk bir ölçü birimi.
ÇİNTAYAZ (*isim*) : Pırıl pırıl yıldızların olduğu bulutsuz gece.
ÇİNTİMEK (*fiil*) : Çamaşırın iki yanını birbirine sürterek yıkamak.
ÇİPİL (*isim*) : Hafif bataklık yer, akarsuların yuka yerleri, derelerin kenarında yetişen çimen.
ÇİR (*isim*) : Erik ve kaysının kurutulmuş hali.
ÇİRİŞ (*isim*) : Bir nevi yapıştırıcı.
ÇİRPENE (*isim*) : Eskimiş ayakkabı. Bkz: Çarpana.
ÇİSE (*isim*) : Kırağı, şebnem.
ÇİSELEMEK (*fiil*) : Bkz: Çileşmek.
ÇİSENTİ (*isim*) : Bkz: Çiselemek.
ÇİŞELEMEK (*fiil*) : Bkz: Çiselemek.
ÇİT (*isim*) : 1- Tek olmayan, iki. 2- Tarlayı hayvanla sürme işi.
ÇİTİL (*isim*) : 1- Kovadan küçük, çorba süt gibi yiyecekleri taşımak için kullanılan küçük helgin, helke ya da sitil. 2- Fidan, dikilmeye hazır fidan.
ÇİTİLEMEK (*fiil*) : Birbirine sürmek. Bkz : Çitinmek.
ÇİTİLLENMEK (*fiil*) : Herhangi birinin başında sürekli beklemek.
ÇİTME (*isim*) : Tekme.
ÇİTMEK (*fiil*) : Bir kimseyi entrika ile ortalıktan uzaklaştırmak.
ÇİT MOTORU (*isim*) : Traktör.
ÇOBAN ÇÖKERTEN (*isim*) : Dikenli bir ot türü.
ÇOBANSALIK (*isim*) : Çoban hıstası, hakkı, çobanlık ücreti.

ÇODÜRMEK (ÇÖĞDÜRMEK) (*fiil*) : Erkek çocukların küçük abdest yapması.
ÇOĞ (*isim*) : Çok, fazla, az olmayan.
ÇOĞNAŞMAK (*fiil*) : Bkz: Çöğneşmek.
ÇOĞUMSAMAK (*fiil*) : Fazla görmek, çok bulmak.
ÇOMÇA (*isim*) : Bkz: Çömçe.
ÇOMUK (*isim*) : Eksiği bulunan, tam olmayan.
ÇOPUR (*isim*) : Yüzünde ileri derecede çiçek bozuğu olan.
ÇOR (*isim*) : 1- Sara, epilepsi nöbeti. “Çoru tutmak” sarası çıkmak, öksürük. 2- Çok tuzlu. 3- Sığır vebası.
ÇOOR (*isim*) : Bkz: Çor.
ÇORTMUK (*isim*) : Ağacın bedenden kesilip yerde kalan kısmı. Bkz: Çotmuk.
ÇORAKSU (*isim*) : Acı ve tuzlu su.
ÇORAP SÖKÜNTÜSÜ GİBİ (*deyim*) : Birbiri ardınca gelişen olaylar.
ÇOT (*isim*) : Ağacın ince dalının veya kalın kolunun bedeniyle birleştiği yer.
ÇOTMUK (*isim*) : Ağacın bedeninin kesilen kısmının toprak üstünde kalan kısmı. Bkz: Çortmuk.
ÇÖĞDÜRÜK (*isim*) : 1- Tahtaravalli. 2- Küçük abdest.
ÇÖĞELMEK (*fiil*) : Dengesinin bozulması, ağımallamak.
ÇÖĞMEN (*isim*) : Çoban barınağı.
ÇÖĞNEŞMEK (*fiil*) : Bir şeyin başına toplanmak, yığılmak.
ÇÖKEL (*isim*) : Hasta, halsiz.
ÇÖLEK (*isim*) : Kurakça ve susuz yerlere verilen isim.
ÇÖLPEŞİK (*isim*) : Bkz: Çörpeşik.
ÇÖM (*isim*) : Çolak.
ÇÖMÇE (*isim*) : Sulu yiyecekleri dağıtmada kullanılan uzun saplı yuvarlak kaşık, kepeç.
ÇÖRDÜK (*isim*) : 1- Kayseri'nin Pınarbaşı ilçesine bağlı bir köy. 2- Yabani armut.
ÇÖREKLENMEK (*fiil*) : Herhangi birinin başında sürekli beklemek.

ÇÖRPEŞİK (*isim*) : Beceriksiz, yaptığı işi yüzüne gözüne bulaştırır, eli dolaşık.
ÇÖRRÜ (*isim*) : Bir oyun çeşididir. Herhangi bir oyuncu üç ayaklı değneği 8-10 metre mesafeden 1,5 metre uzunluğundaki değneklerle vurarak yıkar. Üç ayaklı değneği bekleyen ebe elindeki değnekle yıkan kişileri yerlerine varmadan ellerse, yerine ellediği kişi geçer. O ebe olur. İşte bu oyunda üç ayaklı değneğe verilen ad.
ÇÖRTEN (*isim*) : Damların su oluklarına verilen isim. Bunlar daha ziyade ardıç ağacından yapılır.
ÇÖRTÜK (*isim*) : Kısa kalmış, büyümemiş.
ÇÖVEN (*isim*) : Bir ucu kıvrık uzunca değnek, asa.
ÇÖVEN ATLAMA (*isim*) : Değnek atlama. Türkmenlerde bir yemin çeşididir. Çepliler arasında dolaşan babaların elinde bambudan yapılmış baston vardır. Çepliler bu bastonu kutsal bir ağaç olarak tanırırlar. En büyük yeminlerini bunun üstünden atlayarak yaparlar. Bkz: Pirbudak.
ÇÖVMEN (*isim*) : Yemiş toplamaya yarayan ucu çatallı değnek.
ÇÖZ (*isim*) : 1- Küçük baş hayvanların iç organlarından mimbara verilen ad. 2- Düğümlenmiş bir şeyin çözülmesi emri.
ÇUHA (*isim*) : Tüysüz, dümdüz, ince ve sık dokunmuş yün kumaş.
ÇUL (*isim*) : Keçi kılından yapılmış kaba dokuma, kilim.
ÇULLAMA (*isim*) : Bastıktan yapılan bir çeşit tatlı. Tırnaklı cinsten ekmekten yapılan tatlıya da bu ad verilir.
ÇULHA (*isim*) : Zubun, palto, mintan gibi erkek ve kadın elbiselerinin dokunduğu tezgah.
ÇULLANMAK (*isim*) : Sırnaşmak, üzerine saldırmak.
ÇULLUK (*isim*) : Bkz: Culluk.
ÇUNGUR (*isim*) : 1- Bir oyun çeşidi. Kişiler eşit sayıda takımlara ayrılır. Ortaya bir taş konur. Bir taraf kaçır, diğer taraf hem onları kovalar hem de taşa bastırmamaya çalışır.

Eğer basarlarsa bir sayı alırlar. Basamazlarsa bir sayı karşı taraf alır. Hangi taraf daha önce üç defa yenerse onlar diğerlerine biner. 2- Ortada bulunan taşın verilen adı. **ÇÜRÜKÇÜ** (*isim*) : İsrâfçı, israf eden.

- D -

DA (*isim*) : Dağ, dağı.
DAAH (*isim*) : At ve eşek sürerken kullanılan söz.
DAAL (*isim*) : Değil. Bkz: Zorbaz.
DAANETLEMEK (DÂNETLEMEK) (*fiil*) : Bakıp (bakımıp) durmak, gözetlemek, rasat etmek. “Ne dânetleyip duruyorsun?”
DAANIK (*isim*) : Dağınık, toplu olmayan.
DABANI DORU (*isim*) : Yayan.
DABANLI (*isim*) : Cesur, cesaretli, gözü pek.
DABANSIZ (*isim*) : Cesaretsiz.
DABAZ (*isim*) : 1- Bazı yiyeceklerden rahatsız olan 2- Bir deri hastalığı.
DADAK (*isim*) : Ümit.
DADAL (*isim*) : Perişan, kılık kıyafeti bozuk, pejmürde.
DADAMIK (*fiil*) : Dadını alık, alışık; oltaya, ökseye alıştırmacı yem.
DADANMAK (*fiil*) : Bir şeye alışmak, onu her zaman istemek.
DADAŞMAK (*fiil*) : Ölçüşmek, müsavileşmek.
DAĞDÂN (*isim*) : Yabancı bir yemiş ağacıdır. Meyvesi leblebiden küçük olur. Bkz: Dağdağan.
DAĞDAĞAN (*isim*) : Kahverengi yemişi bulunan orman ağaçlarından biri.
DAĞDAKAN (*isim*) : Bkz: Dağdağan.
DAĞIMA KAR YAĞDI (*deyim*) : Saçlarım ağardı.
DAHRA (*isim*) : 1- Ağaçları budayıp kesmeye yarayan ucu eğri alet. 2- Et keseri.
DAKANAK (*isim*) : 1- Takıntı. 2- Arta kalan, bakiye.

DAL (*isim*) : Omuz başı. “Tüfeği dalına astı.” tabiri bu amaçla kullanılır. Boy (ince dalan).
DALACAN (*isim*) : Asi, titiz, hırçın, saldırgan.
DALANMAK (*fiil*) : Çatmak için bahane aramak, çatmak, dövüşmek. “Etraflara dalanıp duruyor.”
DALAZIMAK (*fiil*) : Yüreği çarpmak.
DALAZLAMAK (*fiil*) : Yenecek şeylerin ateşte az kavrulması.
DALDAK (*isim*) : Uzun boylu olan kişi, tavil.
DALGA (*isim*) : Keder, acı.
DALGAR (*isim*) : Hare, bölüm, çizgi.
DALKILINÇ (*isim*) : Kılıcını çekmiş olduğu halde. Bkz: Dalkılıç.
DALLAMAK (*fiil*) : Bölümlere, parçalara ayırmak.
DALLANMAK (*fiil*) : Bölümlere, parçalara ayrılmak.
DAM (*isim*) : Ev, ahır, bina, oda; evin yukarıya bakan üst yüzü, davarlık, hapishane.
DAMAK ANAHTARI (*isim*) : Çerk anahtarı.
DAMIZLIK (*isim*) : 1- Yalnız döl almak üzere yetiştirilen yüksek vasıflı hayvan veya bitki. 2- Yoğurt mayası, anaç hayvan.
DAMLAMA (*isim*) : Pekmez yapımı sırasında süzülüp akan sıra.
DAN (*isim*) : Tan, sabah.
DANAÇA (*isim*) : Sabaha kadar.
DAN BORUSU (*isim*) : Kalk borusu.
DANDİL (*isim*) : Barbar, dövüşçü, nizahçı.
DÂNE (*isim*) : 1- Tane, tek, bir. 2- Bak, seyret, gözetle. Bkz: Dene, Tene.
DÂNEMEK (*fiil*) : Seyretmek, bakmak, izlemek.
DANGALAK (*isim*) : Ahmak, akılsız, alık, dalgın, seme, sersem.
DANGIRDAMAK (*fiil*) : Yüksek sesle konuşmak, usandırıcı, sıkıcı konuşmak. “Ne dangırdayıp duruyorsun?”

DANGIR DANGIR ETMEK (*fiil*) : Yüksek sesle patavatsız konuşmak.

DANGIRTI (*isim*) : Boş, düşüncesiz söz; saçma sapan laf.

DANIŞIK (*isim*) : 1- Danışılan söz. 2- Anlaşık, danışık. 3- Söz kesme toplantısı.

DANK ETMEK (*fiil*) : Akli başına gelmek, akla getirmek, fark etmek.

DANMAK (*fiil*) : Önceden tahmin etmek, hissetmek, sezmek.

DANSAMAK (*fiil*) : Tuhaf bulmak, hayret etmek, garipsemek.

DARABA (*isim*) : Kepenk.

DARAKMAK (*fiil*) : Bunalmak, daralmak, sıkılmak.

DARAZMAK (*fiil*) : Bkz: Darcıkmak.

DARBIZ (*isim*) : Toprağın sürmeye elverişli (tava gelmiş) hali.

DARI (*isim*) : Mısır.

DARISI (*isim*) : Böylesi.

DÂRMİ (*isim*) : Deleme, devirme, topaç.

DÂR OLMAK (*fiil*) : Darda kalmak, çaresiz kalmak.

DARTINMAK (*fiil*) : Herhangi bir konuda kendini naza çekmek, nazlanmak.

DAŞ (*isim*) : Taş.

DAŞMAK (*fiil*) : Herhangi bir sıvının ısı sebebiyle kabın dışına akması ya da suyun çoğalarak. yatağından kenarlara akması. Bkz: Taşmak, Coşmak.

DAT (*isim*) : Tat, lezzet.

DAVAR (*isim*) : Keçi.

DAVI (*isim*) : Dava, suç. Bkz: Dâvi.

DÂVİ (*isim*) : Dava, suç.

DAVRANTI (*isim*) : Hazırlık, girişme.

DAYLAK (*isim*) : Deve, iki yaşında deve yavrusu.

DAZ (*isim*) : 1- Herhangi bir nesne olmayan yer. 2- Dazlak, tüysüz. 3- Ağaçsız, kır. 4- Çıplak, kambak.

DAZENDE (*isim*) : Tutan, saklayan, getiren.

DAZLAK (*isim*) : Tıraşsız, köse, kel, saçlı olmayan. Kabak da bu anlamda kullanılır. Yeşilyöre'nin kuzey batısında bulunan

yüksek dağın bu yöredeki adı Kemal'in Dağ'ıdır. Hartlap havalisinde ise buna Ulu Daz adı verilir. Bitişindeki yavşan dağından daha yüksek olan bu dağa birazda büyüterek Ulu Daz denmiştir. Görünen kısımları ağaçsız ve çıplaktır. Halbuki Yavşan dağının her tarafı yeşilliktir. Kabak kelimesi de saçsız veya yeşili olmayan kayalık veya kır tepe için söylenir. Kayseri'nin Pınarbaşı İlçesi'ndeki bir dağa, Elbistan'da bir köye, K.Maraş Hartlap'ta bir tepeye, Yeşilyöre Kasabası'nda da birkaç tepeye kabak tepe adı verilmiştir. Yurdumuzun pek çok yöresinde bu adla anılan yerler vardır. Kabaktan bozulmuş "Kambak" sözü de başı açık anlamında kullanılır. Kambak derken şapkasız, başlıksız veya baş örtüsüz ya da ustura ile yülünmüş anlamındadır.

DE BAAH (*isim*) : Bkz: De Baam.

DE BAAM (DE BÂM) (*isim*) : De bakalım.

DEBBA (*isim*) : Bkz: Debbağ.

DEBBAĞ (*isim*) : Deriyi terbiye eden kimse.

DEBGİ (*isim*) : Bel küreğinin ayak basacak yeri.

DEBİN (*isim*) : Bkz: Debiyak.

DEBİRE (*fiil*) : Desene, söylesene, anlatsana.

DEBİYAK (*isim*) : Biraz önce, az önce, demin, debin.

DEBLENGİ (*isim*) : Bkz: Debgı.

DECCAL (*isim*) : Kıyametten az önce çıkacak ve Hz. İsa tarafından öldürülecek olan yalancı ve zararlı şahıs, yalancı mesih.

DEDİKİNE (*isim*) : Dedi ki, söyledi ki.

DEF (*isim*) : Kumaşın özel adı ve yüzü.

DEFTERİ DÜRÜLMEK (*fiil*) : Unutulmak, öldürülmek.

DEĞERLİKLİ (*isim*) : 1- Sevilen, hatırı sayılan kişi. 2- Kandırılma korkusu olmayan mal.

DEĞİRMİ (*isim*) : En miktarınca boy belirten ölçü.

DEEH (*isim*) : Bkz. Daah.

DEKDUR (*fiil*) : Yaramazlık etme, güzel dur.

DEK DURMAK (*fiil*) : Yerinde akıllı, uslu durmak.

DEKTUR (*isim*) : Kötülük. “İnsan da insana ediyor dektur.”
DELEME (*isim*) : Bkz: Dârmi.
DELGEÇ (*isim*) : Delgiç, zımba.
DELLAL (*isim*) : Satılacak şeyi satan, alıcı ile satıcı arasında vasıta olan kimse. Hopörlör görevi yapmak üzere bir haberi bağırarak ötelere duyuran kişi. Bkz: Tellal.
DELİCE (*isim*) : Nesli tükenen kuşlardandır. Bazı yerlerde nadiren görülmektedir. Atmaca, şahin gibi yırtıcı bir kuştur.
DELİCEK (*isim*) : 1- Bkz: Delice. 2- Yeşilyöre Kasabası'nın girişinde, Orçan çayı bitişiğinde bulunan ve Bozlu Köyü'ne bağlı bir oba iken sonradan Yavuzlar adıyla müstakil bir köy olan yer.
DELİ GAZİSİ (*isim*) : Bir altın çeşidi.
DELİMSEK (*isim*) : Delicek, delimsi.
DELME (*isim*) : Gelin elbisesindeki el işi modası, bundan dolayı elbiseye verilen isim.
DELMEN (*isim*) : Bkz: Delme.
DELOLMAK (*fiil*) : Deli olmak.
DEM (*isim*) : 1- An, zaman. 2- Zevk, sefa, rahatlık.
DEMBİLDEK (*isim*) : Darbuka.
DEMBİLDÜŞ (*fiil*) : Düşe kalka yürümek.
DEMİRCİLİK AĞACI (*isim*) : Semercilikte yan ağacı yapmaya yarayan bir ağaç çeşidi.
DEM SÜRMEK (*fiil*) : Vakit geçirmek, sefa sürmek.
DENE (*isim*) : 1- Sına, tekrar et. 2- Tane. Bkz: Dane, tene.
DENELEME (TENELEME) (*fiil*) : Küçük veya büyükbaş hayvanların buğday ve arpa tanelerini yiyerek karınlarını şişirmeleri. “Damızlık koç, harman yerinde, buğday tığı (samani savrulmuş buğday yığını)na girmiş, bolca buğday yemiş, deneleyip (taneleyip) ölmüş.”
DENGİSİZ (*isim*) : Düzensiz, yanlış.
DENK (*isim*) : 1- Eşitlik. 2- Taşıtlamak üzere döşek, kumaş, yün, pamuk gibi şeylerin sarılıp sımsıkı toplanmasından sonra meydana gelen kocaman bohça.

DENNEŞMEK (*fiil*) : 1- Düzeliip toparlanmak. 2-Hazırlanmak, toplanmak.
DENNEŞTİRMEK (*fiil*) : Hazırlanmak, düzelip toparlanmak, devşirmek.
DENSİZ (*isim*) : Huysuz, yaramaz.
DEPİK (*isim*) : Tekme.
DEPİNMEK (*fiil*) : Çabalamak, uğraşmaya çalışmak, gayret etmek. Örnek: “Çok depindim ama olmadı.”
DEPME (*isim*) : Yağ kabı.
DERA (*isim*) : Hastalık, sıkıntı.
DERDİKMEK (*fiil*) : Derdi, sıkıntısı acerlenmek.
DERDİNİ DANIŞMAK (*fiil*) : Derdini söyleyip çare aramak.
DERİ (*isim*) : Perşembe.
DERMAN (*isim*) : 1- Çare, ilaç. 2- Güç, takat.
DERNEŞİK (*isim*) : Derli toplu, düzenli, çekidüzen verilmiş.
DERT DELİSİ (*deyim*) : Hastalıktan kurtulamayan.
DESTE (*isim*) : Develeri dizmek, sıralamak. Bkz: Katar.
DEŞİRİK (*isim*) : 1- Düzenli, tertipli. 2- Toplama.
DEŞİRMEK (*fiil*) : 1- Devşirmek, toplamak, bir araya getirmek, temizlemek. 2- Dilenmek.
DEŞMEK (*fiil*) : 1- Yarmak. 2- Yeri eşmek. 3- Bir meseleyi, bir konuyu açığa çıkarma.
DEŞTİYE (*isim*) : Kırsal susuz yer.
DEVÂDİ (*isim*) : Deve gediği.
DEVE KENLİ (*isim*) : Büyük kin, kini büyük olan.
DEVE KİNLİ (*isim*) : Bkz: Deve kenli.
DEVEME (*isim*) : Topaç. Bkz: Dârmi, deleme, devirme.
DEVİRME (*isim*) : Bkz: Deleme.
DEVLEK (*isim*) : İdare, geçim.
DEVLİK (*isim*) : Bkz: Devlek.
DEVRE (*isim*) : Ters, düzgün olmayan, aksi.
DEVİRİSİ GÜN (*isim*) : Bir sonraki gün.
DEVŞİRMEK (*fiil*) : Bkz: Deşirmek, dermek.
DEYİŞET (*isim*) : Türkü, ağıt.

DEYİŞETÇİ (*isim*) : Deyiş söyleyen, âşık.
DEYİŞME (*fiil*) : Karşılıklı saz eşliğinde atışma.
DEZZE (*isim*) : Teyze, ananın bacası.
DIBİK (*isim*) : Kuşları avlamak için bir çeşit yapışkan, tutkal, tuzak, hile, desise. Bkz: Tıbık.
DIBİK (*isim*) : Bkz: Gubul.
DIBILLIŞ (*fiil*) : Zoraki, gönülsüz yaklaşma.
DÎDİ (*isim*) : Çok uzak akraba.
DÎDİSİ (*isim*) : Çok uzaktan olan akrabası.
DİGGAT (*isim*) : Dikkat, tetikte olma, hazır olma.
DIĞA (*isim*) : Yaban, yollunca gitmeyen, dağlı.
DIĞIL (*isim*) : Kısa boylu, kısacık, cüce.
DIĞRAK (*isim*) : Bkz: Dıvrak.
DIHİL (*fiil*) : Bkz: Dıkıl.
DIKİL (*fiil*) : Gir.
DIKILMAK (*fiil*) : Açık veya kapalı herhangi bir yere girmek.
DIKİM (*isim*) : Bir lokma, bir sıkım.
DIKİZ (*isim*) : 1- Sert, verimsiz. 2- Fazla dolu olmak, normal olmayan.
DIKMAK (*fiil*) : Girdirmek, içeri almak, içeri sokmak. “Sığırları ahıra dıktılar.”
DIKTIRMA (*fiil*) : Girdirme. “Daha erken, sığırları içeri diktirme.”
DİMİŞKİ (DİMİŞKÎ) (*isim*) : 1- Büyük tepsi. 2- Bir çeşit üzüm.
DIMITMAK (*fiil*) : 1- Bayılmak. 2- Isıtmak 3- Uyumak.
DİMLİK (*isim*) : Ilık.
DİMDIZLAK (*isim*) : Çırlıçiplak, bomboş.
DİMSIMAK (*fiil*) : Hafiflemek, azalmak.
DİNAZ (*isim*) : Alay.
DİNGIRDAMAK (*fiil*) : 1- Oynamak. 2- Yerinde duramamak. 3- Bağlama çalmak.
DİRDİR (*isim*) : Dedikodu.

DIŞA GİTMEK (*fiil*) : Evliyken başka bir kadınla ilişki kurmak.
DIŞARLIK (*isim*) : Misafirlik giysi, sokak elbisesi.
DIŞLIĞI GELMEMEK (*fiil*) : Canı sıkılmak.
DIŞLIK (*isim*) : Neşe, rahatlık, huzur, eğlence, keyif. Örnek : “Dışlık alamadı.”
DIŞLIKSIZ (*isim*) : Huzursuz, kimseye rahat vermeyen.
DİVRAK (*isim*) : Çevik, hareketli, güzel, şık. Bkz: Dığrak.
DİBEK (*isim*) : Tahıl gibi maddeleri öğütmeye yarayan içi oyuk alet; havan.
DÎDİTTİRMEK (*fiil*) : Bir hortum, boru veya delikten su ya da sıvı şeyleri akıtmak, fışkırtmak.
DİĞDİR (*isim*) : Çabuk, hareketli.
DİĞDİRMEK (*fiil*) : Fışkırtmak, erkek çocuğunun küçük abdestini yapması.
DİĞNEK (*isim*) : İstirahat, mola, ara.
DİĞRENMEK (*fiil*) : Bilhassa pörsümüş sebzelerin su serpilerek tekrar tazeliğini kazanması.
DİİN (DİN) (*isim*) : Söylemek.
DİKE (*isim*) : İğne.
DİKEÇ (*isim*) : Asma ve benzeri bitkilere destek olarak kullanılan ağaç parçası.
DİKELMEK (*fiil*) : 1- Ayakta durmak. 2- Karşı gelmek.
DİKİ (*isim*) : Parça.
DİL (*isim*) : Anahtar.
DİLBUNU (*isim*) : Dil ile yapılan nazar.
DİL DİBAK (*isim*) : Çenesi düşük.
DİLGİN (*isim*) : Bkz: Dirgen.
DİLİ ÇALIK (*isim*) : Konuşması bozuk, peltek konuşan.
DİLLİKSİZ (*isim*) : Geçimsiz, huysuz.
DİMDİK DURMAK (*fiil*) : Dik durmak, diklemesine durmak, yeni yürümeye heveslenen çocuğun bir yerden tutunmadan ayakları üzerine durması
DİMDURMAK (*fiil*) : Bkz: Dimdik durmak

DİNELMEK (*fiil*) : Ayakta durmak, dikilmek.
DİNGEÇ (*isim*) : Soyтары, maskaralık yapan.
DİNGİL (*isim*) : Tepe, baş ya da bir yerin en yüksek noktası.
DİNGİLDEMEK (*fiil*) : Kıpırdamak, yerinde duramamak, oynamak.
DİNGİŞ (*isim*) : Gürbah ve dinç olan, hareketli, uzun ve zayıf olan.
DİNİ BÜTÜN (*isim*) : İmanlı, dinin gereklerini yerine getiren.
DİNMEK (*fiil*) : 1- Sona ermek, bitmek, çok yorulmak. 2- Durmak, kesilmek, yumuşamak, geçmek. “Yağmur dindi.”, “Adamın hersi (hırsı) dindi.”
DİNNEK (*isim*) : Birlik, dernek, kurul, toplantı.
DİNSEK (*isim*) : Sessiz, gürültüsüz dinlenme yeri.
DİPÇİK (*isim*) : 1- Tüfeklerin kundak kısmı. 2- Evlerin en dip odası.
DİPÇİN (*isim*) : (Ekinler için) Çok sık, iç içe girmiş.
Örnek: Ekinler dipçin gibi bitmiş.
DİRENCE (*isim*) : Manile, kol demiri.
DİRGEMEK (*fiil*) : Kendi isteğinden çıkarıp Allah’a havale etmek, göndermek.
DİRGEN (*isim*) : İki çatallı, eğrice, harman için kullanılan alet, ağaç tırmık.
DİRHEM (*isim*) : 3.27 gram.
DİRİL (*isim*) : Ruh.
DİŞ ÇALMAK (*fiil*) : Isırmak.
DİŞETMEK (*fiil*) : Testereye diş açtırmak.
DİŞGİR (*isim*) : Dişli, hasmına yenilmeyen.
DİŞİNDİRİK (*isim*) : İğreti gem, atın ağzına konan gem gibi şey.
DİŞLİ (*isim*) : Arkalı
DİTMEK (*fiil*) : Kümes hayvanları ve kuşların toprak, meyve ve sebzeleri ayak ve gagalarıyla karıştırması veya parçalaması.
DİYA (*isim*) : Aha orada, ötede. “Diya şurada duruyor.”

DİYEŞET (*isim*) : Söz, konuşma, sözlü ağıt. Bkz: Deyişet
DİYREK (*isim*) : Bayatlamış, tazeliğini koruyamamış.
DİZLİK (*isim*) : Kadın donu, paça, pantolon.
DOĞANAK (*isim*) : Döl yatağı, rahim.
DOĞDAÇ (*isim*) : Yeni doğmuş bebek veya yavru.
DOĞNUK (*isim*) : Yük bağlamak (denk etmek) için iplerin ucuna bağlanan çatallı dal.
DOHTUR (*isim*) : Doktor.
DOKURCUM (*isim*) : Dokuz taşla oynanan bir oyun.
DOKURCUN (*isim*) : Patiska, bez.
DOLAK (*isim*) : 1- Çarık giymeden önce ayak ve bacaklara sarılan kıl veya yün dokuma parçaları. 2- Makara, tengişek.
DOLAMA (*isim*) : Belden aşağı giyilen veya dolanarak tuturulan bir kıyafet, elbise.
DOLAZ (*isim*) : Unlu pelte, una yağ ve tuz katılarak yapılan pelte.
DOLDA (*isim*) : Bkz: Dulda.
DOLCA (*isim*) : Su tas
DOLU (*isim*) : 1- Kadeh. 2- Bir yağış biçimi.
DOLUCA (*isim*) : Tetanos yarası.
DOLUK (*isim*) : Ağlamaklı olma hali.
DOLUKMA (*isim*) : Nefes darlığı, astım.
DOLUKMAK (*fiil*) : Gözü yaşarmak.
DOLUKSAMAK (*fiil*) : Ağlayacak gibi olmak, bosümek.
DOLUMAN (*isim*) : Bir sürü, çok fazla.
DOM (*isim*) : Olur.
DOMATOS (*isim*) : Domates.
DOMBALAK (*isim*) : Takla. Örnek: Dombalak aşmak.
DOMBAY (*isim*) : Manda, akılsız, avanak.
DOMUR DOMUR (*isim*) : Boncuk gibi, tane tane.
DOMURMAK (*fiil*) : 1- Tomurcuklanmak, filizlenmek.
2- Kabarmak, kabarcıklanmak.
DON (*isim*) : 1- Uzun kilot, iç pantolonu, tuman, iç çamaşırı. 2- Renk.

DONAK (isim) : Gelin elbisesi.
DON GAZANI (isim) : Çamaşır suyunun ısıtıldığı kazan.
DONCAK (isim) : Yarı çıplak.
DONGUZÂRI (isim) : Domuz ahır, domuzun beslenip büyüldüğü yer.
DONLUK (isim) : Esvap, çamaşır.
DONLUKÇU (isim) : Çamaşır, ücretli çamaşır yıkayan.
DON SATIRI (isim) : Büyük bakraç.
DONUNDA (isim) : Benzerinde, aynı kılıkta.
DON YUMAK (fiil) : Çamaşır yıkamak.
DON YUMAKLIĞI (isim) : Hanımların iş şalvarı.
DON YUNAĞI (isim) : Çamaşırın yıkandığı yer.
DORLUK (isim) : On onbeş yaşından küçük erkek veya kız çocuğu.
DORUK (isim) : Üç dört metre boyundaki taze çam fidanı.
DOŞAN (isim) : Kullanılmış, eskimiş, hırpalanmış elbise.
DOYANACAK (fiil) : Doyuncaya kadar.
DOYMAKLI (isim) : Kadın şalvarı.
DÖĞEÇ (isim) : 1- Tokaç. 2- Tahta havan.
DÖĞME (isim) : 1- Kızgın halde iken dövülerek şekil verilmiş madeni eşya. 2- Buğdayın değirmende dövülmüş hali.
DÖĞNEMEK (fiil) : Bir kimseye üst üste arzu hal sunmak.
DÖĞÜŞGEÇ (isim) : Silah.
DÖĞÜŞLÜK (isim) : Bkz: Döğüşgeç.
DÖKKÜ (isim) : Misafire yapılan izzet ikram.
DÖKMECİ (isim) : İşportacı, tablacı.
DÖL (isim) : Çocuk, abi, ede.
DÖLECİK (isim) : İyice, güzelce, usluca.
DÖLEK (isim) : 1- Düzlük alan. 2- Dağların tepelerinde bulunan düzlük veya düz yollar. 3- Usta. 4- Uyanık, dikkatli. 5- Tecrübeli, işi bilen. 6- Temiz huylu.
DÖLEK DURMAK (fiil) : Düzgün, iyi, uslu durmak.
DÖLEŞMEK (fiil) : Yola gelmek, düzelmek.

DÖMELTİ (isim) : Görmeyi engelleyen tümsek, kubbemsi yığın.
DÖNERGE (isim) : Çark.
DÖNGEÇ (isim) : Pervane, fırtınak.
DÖNGEL (isim) : Saat, zaman gösteren.
DÖNGELEK (isim) : Değirmeni.
DÖNGÜN (isim) : Dargın, halsiz, tadı değişmiş.
DÖNÜKLÜK (isim) : İrtica, dönme.
DÖRDÜL (isim) : Kare, dörtgen.
DÖŞ (isim) : Sine, göğüs.
DÖŞÜR (fiil) : Bkz: Deşirmek.
DÖŞLÜK (isim) : Önlük, bebeklerin yemek yerken önüne bağlanan bez parçası.
DÖŞÜRMEK (fiil) : Bkz: Deşirmek.
DÖVECEK (isim) : Ağaç havan eli.
DÖVEÇ (isim) : Ağaçtan yapılmış havan.
DÖVME (isim) : Kabuğu değirmende soyulmuş buğday, gendime.
DÖYÜM (isim) : Sabır, acele etmeme, dayanma.
DUBAN (isim) : Duman, ateş dumanı.
DUDU (isim) : Papağan, tuti.
DULDA (isim) : 1- Tenha yer. 2- Yağmursuz, rüzgarsız yer, kuytu, sığınılacak yer, gölge. Bkz: Dolda.
DULDALIK (isim) : Gölgelek.
DULUĞU GÜZEL (isim) : Eskiden kabakulak olan çocukların yanaklarına kopya kalemle ayet veya dua yazılarak iyileştirmeğe çalışılırdı. Kabakulak olup da yanağı yazılan çocuklara duluğu güzel denirdi.
DULUK (isim) : Yanak, evin yan tarafları, avurt.
DUMAN (isim) : Sis.
DUMDURU (isim) : Çok duru, duruca, berrak.
DUNUK (isim) : Mat, donuk renk.
DUNUKMAK (fiil) : Durmak.
DUNUKTU (fiil) : Durdu.

DURLUK (*isim*) : Durulacak, kalınacak yer.
DURMUK (*isim*) : Baş kesilmiş ağaç kökleri.
DURNA (*isim*) : 1- Göçebe uzun bacaklılardan iri bir kuş. Bkz : Turna. 2- Damın ön tarafına yağmur yağmaması için kurulan ağaç ya da saçtan yapılmış çatı.
DURULMAK (*fiil*) : Hemen cevaplandıramamak, şaşırarak.
DUŞSAMAK (*fiil*) : Kaçıp kurtulamayacak şekilde, sağlamca bağlamak.
DUTAÇ (*isim*) : Maya, katık.
DUTARGA (*isim*) : Sara hastalığı.
DUTMA (*isim*) : Uşak, hizmetçi, maraba.
DUTU (*isim*) : Rehin, tutsak.
DUYUK (*isim*) : Haber, söz.
DUYUKÇU (*isim*) : Haberci, söz götüren, haber veren.
DUYUŞAT (*isim*) : Duyulanlar, ortalıkta dolaşan sözler.
DUZ (*isim*) : Tuz.
DUZAH (*isim*) : Tuzak.
DÜBEK (*isim*) : Taş havan, dibek.
DÜĞDÜ (*isim*) : Keser, balta veya dahranın körelen (keskinliğini yitiren) kısmı.
DÜĞÜ (*isim*) : İnce çekilmiş buğday, düğürçük.
DÜĞÜR (*isim*) : Kız istemeye gitme.
DÜĞÜRCÜ (*isim*) : Görücü, kız istemeye gidenler. Bkz: Düürçü.
DÜĞÜRCÜK (*isim*) : İnce bulgur.
DÜLBENT (*isim*) : Tülbent, başörtüsü.
DÜMBÜK (*isim*) : Ahlâksız, iffetsiz adam.
DÜNDÜL (*isim*) : Hz. Muhammed (sav)'ın Hz. Ali'ye verdiği kır katır. Bkz: Düldül.
DÜNEK (*isim*) : Kümes hayvanlarının tünemesi için uzatılan ağaç sırk, tünek.
DÜNÜR (*isim*) : Kayımpeder.
DÜNÜRCÜ (*isim*) : Kız istemeye giden kişiler, nişan takanlara verilen ad.

DÜRGÜ (*isim*) : Dürülme şekli, dürülü olan.
DÜRMEK (*fiil*) : Rulo yaparak bir eksen etrafında sarmak.
DÜRTÜKLEMEK (*fiil*) : Rahatsız etmek, herhangi birisinin bir işe gitmesini sağlamak, çöple yeri kurcalamak.
DÜRÜ (*isim*) : Düğünde verilen hediye, düğün hediyesi, düğünde akrabalara gönderilen giyim eşyası.
DÜRÜLÜ (*isim*) : Dürülmüş, sarılmış.
DÜRÜM (*isim*) : Açık ekmeğe peynir vb. gibi şeylerin sarılması ile yapılan yiyecek.
DÜŞ (*isim*) : Rüya.
DÜŞEK (*isim*) : 1- Vurularak ya da şehit olarak ölen kimsenin mezarına denir. 2- Çeltik tarlası gibi yerlerin belirli parçaları. 3- Kelepir Bkz : Meşhet.
DÜŞELGE (*isim*) : Pay, hisse, miras, borç.
DÜŞGELE (*isim*) : Arasına, rastgele.
DÜŞMÜŞÜN MEZARLIĞI (*isim*) : Bkz: Düşek.
DÜŞÜNTÜ (*isim*) : Hatırlama.
DÜŞÜT (*isim*) : Ölüm yeri.
Örnek: Çok dokundu dayılarım
Elin köyün düşüdüdü
Kirpiği gaşına uygun
Budur oğluyun çeşidi
DÜÜRÇÜ (*isim*) : Görücü.
DÜVE (*isim*) : Dişi dana.
DÜVEÇ (*isim*) : Yetişkin buzağı, buzağı irisi.
DÜVEN (*isim*) : Dükkan.
DÜZELMEK (*fiil*) : İyileşmek, ayarlamak.
DÜZEN (*isim*) : 1- Tertip, huzur. 2- Alet, edavat takımı.
DÜZENEK (*isim*) : Plan, tertip.
DÜZEN TUTMA (*fiil*) : Bir işte araç gereç hazırlığı.
DÜZERLEME (*fiil*) : Onarma, tamir etme, birlikteliği sağlama.
DÜZMEK (*fiil*) : Sıraya koymak, süslemek, hizaya getirmek.
DÜZÜLMEK (*fiil*) : Dizilmek, sıralanmak, koyulmak.

DÜZÜM (*isim*) : Suda tutulan balıkların dizilerek taşınmasına yarayan bir dal parçası. Çatalı kalın tarafına, yani alta gelen tarafına dizilir. İnce tarafından da balıkların solungaçlarından sokulup ağızlarından çıkarılarak dizilir.

DÜZÜNMEK (*fiil*) : Süslenme.

- E -

EBCİK (*isim*) : Evcilik oyunu.

EBCİLİK (*isim*) : Çocukların oynadığı evcilik oyunu.

EBE (*isim*) : Nine, babaanne, anneanne.

EBECELİK (*isim*) : 1- Ebeye verilen hediye, armağan. 2- Oyunda ebe hakkı.

EBEKUNDURA (*isim*) : Uğur böceği.

EBELEMEN (*fiil*) : Mayalamak.

EBELİK (*isim*) : Uzun ve geniş yapraklı bir çeşit yabancı bitki.

EBEMKUŞAĞI (*isim*) : Gökkuşuğu, ineğimsağma.

EBEŞ (*isim*) : Alacalı hayvanlar.

EBKEM (*isim*) : Kekeme, dilsiz, ahraz.

EBREŞ (*isim*) : Yüzü çaparlı olan.

EBİRE (*isim*) : Be adam.

EBRİK (*isim*) : 1- Erimeye başlamış. 2- Eskimeye, yıpranmaya yüz tutmuş.

EBRİMEK (*fiil*) : 1- Erimek. 2- Yıpranmak. 3- Yumuşamak.

EBRÜŞEM (*isim*) : İbrişim . Bkz: Ebrüşüm.

ECENE (*isim*) : 1- Aceleci. 2- Sevecen.

ECER (*isim*) : Yeni, eski olmayan. Bkz: Acer.

ECEVİT (*isim*) : 1- Zeki, akıllı, açığız, çalışkan. 2- Ayağı çabuk.

ECİ (*isim*) : Babaanne, nine.

EDE (*isim*) : Kardeş, abi.

EDİCEK (*fiil*) : Edince, yapınca.

EDİK (*isim*) : Her tarafı yumuşak ve renkli sahtiyandan yapılmış yarım konçlu pabuç, koncu kısa çizme.

EDİŞKEN (*isim*) : Laf altında kalmayan.

EDİŞMEK (*fiil*) : İtiraz etmek, muhalefet etmek, nizah etmek.

EESİK (ÂSİK) (*isim*) : Kadın veya kız.

EFE (*isim*) : Afşar kadınlarının bir baş bağlama şekli.

Örnek: Atiye garşında durma

Başındaki efeyinen

Sanki ben de gelin m'oldum

Hiç gezmezdim safayinen.

EFENDİ (*isim*) : Ölenin çocuğunun adı.

EFENDİME SÖYLEYİYİM (*isim*) : Bundan sonra.

EFİL EFİL (*isim*) : Yavaş yavaş, hafiften.

EFİLEMEK (*fiil*) : Yüreği çarpmak.

EFİLTİ (*isim*) : 1- Yürek çarpıntısı. 2- Hafiften esen rüzgâr.

EFSİN (*isim*) : Avcı barınağı.

EĞECE (*isim*) : Tek başına, yapayalnız.

EĞES (*isim*) : Kahır, sitem.

EĞİN (*isim*) : Sırt, arka, omuz.

EĞLEK (*isim*) : 1- Toplanıp eğlenilen, sohbet edilen yer. 2- Bekleme yeri, istasyon.

EĞLİM EĞLİM (*isim*) : Kıvrım kıvrım.

EĞME (*isim*) : Kıvrık.

EĞMEL (*isim*) : Mukavves, kavisli. Bkz: Ekmel.

EĞNENMEK (*fiil*) : Ceketin kollarını giymeden sırta almak, ferece, kartalkanat giymek.

EĞRELTİ (*isim*) : Bir meşe türü.

EĞREN (*isim*) : Suyun derin yeri, dibi.

EĞRİCE (*isim*) : Hıdırellez, bahar bayramı.

EĞRİCELİM (*isim*) : 1- Eğrice. 2- Bir kuşun tüyü. Bu tüy eğri olurmuş. Boyanır, baştaki fesin kenarına takılırmış. Bu tüy turna tüyüdür.

EH (*isim*) : Tamam, evet, oldu.

EHLİZ (*isim*) : 1- Ehil, eli yatkın. 2- Sakin, kavgacı olmayan.

EHRET (*isim*) : Ahiret, öbür dünya.

EHVEN (*isim*) : Ucuz, kalitesiz.

EKE (isim) : 1- Üç yaşında keçi, yetişkin. 2- Bir nevi çömlek.
3- Çok bilmiş, ukalâ, olgun.
EKELENMEK (fiil) : Gururlanmak, bilgiçlik taslamak, büyükmek.
EKELEŞMEK (fiil) : Olgunlaşmak, bilgi-görgü sahibi olmak.
EKENEK (isim) : Ekilecek tarla, ekilmeye hazır tarla.
EKEŞMİŞ (fiil) : Kurnazlaşmış, sanki büyümüş de küçülmüş;
kendi küçük, ama sözü ve işi büyük olan.
EKETOKA (isim) : Çok bilmiş, kurnaz.
EKİR (isim) : Peynirden alınan yağ.
EKMEK (fiil) : Baştan savmak, atlatmak.
EKMEL (isim) : 1- Olgun, büyük. 2- Kavisli.
EKSİK ETEK (isim) : Kadın.
EKŞİLİ PAÇA (isim) : Kelle ve ayaktan yapılan bir tür yemek. Bkz: Paça.
ELALTI (isim) : Sümen.
ELÂM (isim) : Bkz: Ellâham.
ELBAŞ (isim) : Oyun arasında dinlenme isteği; mola arzusu (teklifi).
ELBİR (isim) : İşbirlikçi, suç ortağı.
ELÇİM (isim) : 1- Buğday biçerken ellikli bir elin, kola sığdırabileceği kadar buğday destesi. 2- Baş parmakla işaret parmağının arasına sığacak kadar olan otsu bitki miktarı. Bkz: Tutam.
ELDEK (isim) : Araçsız, doğrudan.
ELEFETSİZ (isim) : Manasız, münasebetsiz, anlamsız.
ELEKÇİ (isim) : 1- Aptal, çingene. 2- Terbiyesiz.
ELETMEK (fiil) : Götürmek. “Emaneti sahibine eletti, verdi.”
ELISTAR (isim) : Dokuma aleti.
ELİ BELİNDE (isim) : Ahşap yapılarda çıkmaların altına konulan yan destek.
ELİ BÖĞRÜNDE (isim) : Bkz: Eli belinde.
ELİKMEK (fiil) : El gözüyle bakmak.
EL İLÂNI (isim) : El veya çocuk bezi yıkanılan el leğeni.

ELİNE DÜŞME (fiil) : Ocağına düşme. Bkz: Koluna düşme.
ELLAAN (ELLÂN) (isim) : Çoğunluk el yıkanılan ortası çukurca leğen.
ELLAHAM (isim) : Herhalde, sanırım, tamam mı?
ELLAM (isim) : Bkz: Ellaham.
ELLEK (isim) : Başkalarıyla oynaşan, kötü kadın, el değmiş.
ELLENGEÇ (isim) : Yengeç.
ELLİK (isim) : 1- Orakla ekin biçerken sapları tutmada kullanılan ve parmaklara takılan ağaç alet. 2- Eldiven.
ELUŞAĞI (isim) : Hizmetçi çocuk, elulağı.
ELVANE (isim) : Bir çeşit baş örtüsü.
ELVELE (isim) : Karışık renkli, rengarenk.
ELYAZI (isim) : Kayseri'nin Pınarbaşı ilçesi.
Örnek: Elyazı'ya Elyazı'ya
Duman çökmüş çöl yazıya
Gelin gurbanlar olayım
Beşikte yatan guzuya.
ELYEĞNİSİ (isim) : Bahşiş, mükafat, ödül.
EM (isim) : İlaç, çare.
EMCAAMIZ (isim) : Ondan sonra.
EME (isim) : Bibi, hala; babanın kız kardeşi.
EMENEKE (isim) : Eymenen.
EMENMEK (fiil) : Bkz: Eymenmek.
EMİ (isim) : 1-İlacı. 2- Unutma ha, Tamam mı?
EMİ CAAMIZ (isim) : Ondan sonra.
EMİCEK (isim) : Oğul veren arının kovanda yaptığı ilk petek.
EMİŞİK (isim) : Süt kardeş.
EMLEK (isim) : Bkz: Emlik.
EMLEMEK (fiil) : Yaraya ilaç sürmek.
EMLİK (isim) : 1- Emme yaşındaki çocuk. 2- Geç doğmuş olan kuzu veya oğlak.
EMMİ (isim) : Amca.
EMZİK (İMZİK) (isim) : İbriğin veya çaydanlığın su akıtan ince yeri.

EN (*isim*) : Keçi ve koyun gibi hayvanların kulakları kesilerek yapılan işaret. Bkz : Damga.
ENBİRİ (*isim*) : Birincisi, en öncesi.
ENCİK (*isim*) : Bkz: Enik.
ENDÂZE (*isim*) : 65 cm'lik ölçü, mikyas. Bkz: Endeze.
ENDEZE (*isim*) : Bkz: Endâze.
ENEÇ (*isim*) : Sel yarıntısı, hendek.
ENEK (*isim*) : 1- Kısırlaştırılmış hayvan. 2- Misket oyununda kullanılan düğme veya madeni para. 3- Aşık oyunundaki baş aşık. 4- Sermaye, anapara.
ENGEL (*isim*) : Düşman, rakip, mani.
ENGİ (*isim*) : Grip, nezle.
ENGİL (*isim*) : Bağ çubuğunun dibinden çıkan yeni ışkın (sürgün)'lar, piçler.
ENGİL ALMAK (*fiil*) : Bağ çubuğunun üzüm veren dallarının kuvvetini alan lüzumsuz dip sürgünleri (piçleri) nin koparılması.
ENGÜZ (*isim*) : Üzüm.
ENİK (*isim*) : Köpek yavrusu.
ENİKLİ GANCİK (*isim*) : Yavruları olan dişi köpek.
ENİKLİ KAPI (*isim*) : İki kanatlı avlu kapısı veya evin dış kapısı.
ENİŞ (*isim*) : Yokuş aşağı.
Örnek: Atım enmiyor enişten
Heybemiz dolu yemiştin
Hodul gezer sürmeli eşim
Tabaka daşın gümüştin
ENLİ DÖŞLÜ (*isim*) : Geniş göğüslü.
ENMEK (*fiil*) : 1- Kısırlaştırmak. 2- İnmek.
ENTARİ (*isim*) : Bir çeşit elbise.
EPENEK (*isim*) : Kelebek.
EPEŞKERE (*isim*) : Alenen, apaçık, çok âşikâr, çok bariz, herkesçe bilinen.
ERBİ (*isim*) : Püsküllü saç bağı.

ERBİŞİM (*isim*) : İpek ip, çok yumuşak olan. Bkz: İbrişim.
ERGEÇ (*isim*) : 1- Dört yaşında keçi. 2- Mutlaka bir gün. Bkz: Erkeç.
ERGEN (*isim*) : Bekâr, delikanlı.
ERİK (*isim*) : Kayısı.
ERİKLEME (*isim*) : Yemekten önce karnını erikle (bir şeylerle) doyurma.
ERİNGEÇ (*isim*) : Tembel, uyuşuk, miskin. Bkz: Eringen.
ERİNGEN (*isim*) : Bkz: Eringeç.
ERİŞME (*isim*) : Alıştırma, antrenman.
ERİŞMEK (*fiil*) : Antrenman yapar gibi iddiasız güreşmek.
ERKEÇ (*isim*) : Bkz: Ergeç.
ERTİŞİK (*isim*) : Bilgiçlik taslayan, çok bilmiş.
ERTİŞMEK (*fiil*) : Bilgiçlik taslamak, ukalâlık etmek.
ERVEN (*isim*) : Canavar, insan yuttuğu söylenen çok büyük, boynuzlu yılan. Bkz: Evran.
ESAH (*isim*) : Doğru, sahi, gerçek. Bkz: Essah.
ESAT (*isim*) : Mesut, bahtiyar.
ESEME (*isim*) : Mantık, davranış.
Örnek: Esemeye yolda az git
Dokunma bir şeye düz git. (Atasözü)
ESER (*isim*) : 1- Geriye bırakılan yapıt. 2- Esinti, rüzgâr.
ESİK (*isim*) : Çukur olan yer, iki tepe arasındaki çukurluk, bir düzlükteki genişçe (50-100 m genişlikte) çukur.
ESKİ (*isim*) : Çamaşır.
ESLEMEK (*fiil*) : Önemsemek, değer, kıymet vermek.
ESPİR (*isim*) : 1- Sihirli. 2- Şahin cinsinden bir kuş.
ESSAH (*isim*) : Gerçek, hakikat. Bkz: Esah.
ESSAH MI? (*isim*) : Doğru mu?
ESTEK (*isim*) : At gemi.
EŞDEŞ (*isim*) : Taydaş, akran, aynı yaşta olan, yaştaş.
EŞE (*isim*) : Ayşe. Bkz: Eşşe, Ayşa, Anşa.
EŞELEK (*isim*) : Meyvelerin ortalarındaki çekirdekli kısım.
EŞGAAMUR (*isim*) : Hamur mayası, mayalı hamur.

EŞGERE (*isim*) : Açık, güpegündüz, uluorta.
EŞGIN (*isim*) : Işgın, yeni çıkan sürgün, filiz.
EŞGİ (*isim*) : Ekşi.
EŞGİMEN (*isim*) : Biraz ekşice, ekşi olan.
EŞİK (*isim*) : 1- Kapı başlığının alt kısmında bulunan alçak basamak. 2- Evin önü.
EŞKERE (*isim*) : Apaçık, âşikâr, uluorta.
EŞİKLİK (*isim*) : Kapı ağzı. “Küçükken anam beni eşiklikte, teknenin içinde çimdirirdi.”
EŞKİLİ SULUSU (*isim*) : Etlı yemek. Bkz: Eşkilâye.
EŞKİN (*isim*) : 1- Atın bir çeşit hızlı yürüyüşü. 2- Hızlı yürüyüş biçimi.
EŞME (*isim*) : 1- Kumlu yerlerde yer eşilerek açılan göz, pınar. 2- Süratli, hızlı.
EŞŞE (*isim*) : Bkz: Eşe.
ETEĞİNEN (ETANEN) (*isim*) : Etek dolusu, çok, bir sürü.
ET KABAĞI (*isim*) : Etlı, ekşili yemeği yapılan bir kabak türü.
ETLEME (*isim*) : Toplama et.
ETMEK (*fiil*) : Etmeyiz anlamındadır.
ET TOPRAĞI (*isim*) : Su tutan toprak, killi toprak.
EVCİL (*isim*) : Evine düşkün olan, evini çok seven.
EVCİMEN (*isim*) : Ev işini seven, ev işinde becerikli olan kadın.
EVDEŞ (*isim*) : Karı-koca.
EVDİRMEK (*fiil*) : Acele ettirmek.
EVECEN (İVECEN) (*isim*) : Aceleci. Bkz: Kunlar.
EVEDİ (İVEDİ) (*isim*) : Acele, çabuk, tez, hızlı.
EVEKETME (*fiil*) : Bahane uydurma.
EVEL (*isim*) : Önce.
EVELE (*fiil*) : Oyala, beklet.
EVELİK (*isim*) : Bkz: Ebelik.
EVEME (*fiil*) : Acele etme.
EV GÖRE (EV GÖRME) (*isim*) : Ev görmek için alınan hediye.

EVİRİCİ (*isim*) : Tandırın başında yufkayı pişiren kadın, yufka pişiren.
EVIŞMEK (*fiil*) : Üst üste durmak, birbiri üzerine gelmek.
EVIŞTİRMEK (*fiil*) : Düzenlemek, derleyip toplamak.
EVLENSEK (*isim*) : Evlenme isteği olan dul erkek ya da dul kadın.
EVMEK (*fiil*) : Acele etmek. Bkz: İvmek.
EVRAAÇ (EVREEÇ) (*isim*) : Ekmek pişirme küreği.
EVREK (*isim*) : Yığın.
EVSİN (*isim*) : Avcıların çalı veya taşlarla yaparak içinde av bekledikleri sığınak.
EVSİNMEK (*fiil*) : Yabancı evi kendi evi gibi görmek, başkasının evine ısınmak.
EYDÜN (*fiil*) : Söyler, der.
EYEŞMEK (*fiil*) : Bir işin yapılmasını başkasından istemek, onun yapmasını beklemek.
EYİ (*isim*) : 1- İyi. 2- Eh, pekala.
EYİTMEK (*isim*) : Söylemek, demek, cevap vermek.
EYMENMEK (*fiil*) : Utanmak, sıkılmak.
EZEN (*isim*) : Ezan.
EZGİN (*isim*) : Ezik, ezilmiş.

- F -

FAHARE (*isim*) : Fukara, fakir.
FAK (*isim*) : Tilki gibi yabani hayvanları ve fareleri yakalamaya yarayan alet, tuzak.
FALİK (*isim*) : Terbiyesiz kız çocuğu.
FALLİK (*isim*) : Ahlaksız, huysuz, yaramaz.
FANILAMAK (*fiil*) : Kulak çınlaması.
FANİLİE (*isim*) : Fanila.
FARDA (*isim*) : Ufak kilim, küçük sergi, seccade.
FARFARI (*isim*) : Aceleci, ağzı havada.
FARIMAK (*fiil*) : Vazgeçmek, ihtiyarlamak, eskimek.

FARIZ (*isim*) : Gözü açık, kurnaz.
FARİMEK (*fiil*) : Aşınmak, işe yaramaz hale gelmek, gönlü geçmek, farılamak. “Gönül farılamaz.”
FARSAK (*isim*) : Kirli, pis, bulaşık.
FASA FİSO (*isim*) : Sonu boş, sonu yok, boş çıkan.
FASARİ (*isim*) : Boş iş, bomboş olan.
FASILİE (*isim*) : Fasulye.
FATİLİ (*isim*) : Fatik, fadime, fadıma, fatma.
Örnek: İsmail'im etim gollar
Teskire almış püskül kollar
Mehmet davar başı dutar
Fatili de beşik sallar.
FAZALI (*isim*) : Rezil, utanmaz.
FEDİK (*isim*) : Bkz: Hedik.
FEL (*isim*) : Tuzak, hile.
FEL FEL (*isim*) : Tir tir.
FEL FEL ETMEK (*fiil*) : Titreyerek ya da sallanarak yürümek. “Ne fel fel ediyorsun?”
FELHAN (*isim*) : Tarla bozma, bir yıl sonraki ekime bırakma, nadasa bırakma. Bkz: Velhan.
FELLİK FELLİK ARAMAK (*fiil*) : Didik didik aramak.
FENA (*isim*) : 1- Kötü, düzen, hile, desise. 2- Ustalık, hüner.
FENNUS (*isim*) : Gemici feneri.
FER (*isim*) : Belirti, tesir.
FERDE (*isim*) : Feride.
FERFENE (*isim*) : Gürültülü patırtılı eğlenme. Bkz: Harfene.
FERFERE (*isim*) : Kır yemeği.
FERİK (*isim*) : Keklik yavruları, taze, genç, toy, sonradan evlenilen genç kadın.
FERMENE (*isim*) : Sırma ile işlenmiş kolsuz yelek. İşlemeli, önu kavuşmayan yelege benzeyen giyecek.
FERS (*isim*) : Başa giyilen nesne, başlık, fes.
FESAT (*isim*) : Dövüş, kavga. Bkz: Nizah.
FIĞIŞTAMAK (*fiil*) : Ağır ağır kaynamaya başlamak.

FINCITMAK (*fiil*) : Fırlatmak, atmak.
FIR (ATMAK) (*fiil*) : Yazı-tura (atmak).
FIRDOLAYI (*isim*) : Çepeçevre, etraflıca.
FIRGAT (*isim*) : Feryat.
FIRIL FIRIL FIRLAMAK (*deyim*) : Çabuk çabuk dolaşmak.
FIRLANMAK (*fiil*) : Dönüp dolaşmak, dolap beygiri gibi dönmek.
FIRIŞTAK (*isim*) : Bir çeşit oyuncak, rüzgar gülü.
FIRTİK (*isim*) : Oynak, hoppa.
FIRTMA (*isim*) : Birinin elinden kurtulup kaçma. Bkz: Pırtma.
FISMAK (*fiil*) : Havası gitmek, büzülmek, bükülmek.
FIŞGI (*isim*) : 1- Kurumuş hayvan (at, eşek) pisliği. 2- Kötü kadın.
FİKİRLİ (*isim*) : Üzgün, düşünceli.
FİLCAN (*isim*) : Fincan, kahve içecek bardak.
FİLİÇ (*isim*) : Küçük kız çocuğu.
FİLKETE (*isim*) : Çengelli iğne.
FİLLİK KUŞAK (*isim*) : Bele sarılan ipekli-püsküllü beyaz renkli bir kuşak. Bkz: Kefiye.
FİLTİK (*isim*) : Parça.
FİLTİK FİLTİK (*isim*) : Parça parça.
FİNİ (*isim*) : Köpek yavrusu, küçük süslü köpek.
FİREZ (*isim*) : Biçilen ekinin yerde kalan sapları. “Hasattan sonra nadasa kalan tarlaların bütün firezlerini yaktılar.”
FİRİK (*isim*) : 1- Tarhananın az kurumuş hali. 2- Arpa-buğday başaklarının yarı olgunlaşmış hali.
FİRİK KUŞAK (*isim*) : Erkeklerin beline doladıkları bir kuşak cinsi.
Örnek: Belindeki firik kuşak
Sarar dolayı dolayı
Mulla Kerim'i yüzmüşler
Kana bulayı bulayı
FİRTİK (*isim*) : Bkz: Kirtik

FİSTAN (isim) : Bayanlar için uzunca giysi, entari.
FİTİK (isim) : Küçük makbuz.
FİTLENMEK (fiil) : Fit olmak, ödeşmek, eşit şekilde paylaşmaya razı olmak.
FİT OLMAK (fiil) : Anlaşmak, ödeşmek.
FODLACI (isim) : İmaretlerde dağıtılan yiyeceklerden geçinmeyi (faydalanmayı) âdet haline getiren kimse.
FODUL (isim) : Haddini bilmeyen, kaba, yobaz.
FOS (isim) : Boş.
FOSULDAMAK (FOSURDAMAK) (fiil) : Yellenmek, osurmak.
FURRUNMAK (fiil) : Başa giyinmek, furunmak. “Soğuklar düşünce başına şapkayı furrundu.”
FUTA (isim) : Her kadının üç etekli entarisi ve önünde kırmızı bir fuları bulunur.
FÜLFÜL (isim) : Karabiber.

- G -

GABAAĞAÇ (isim) : Büyük, ulu meşe ağacına veya buna benzer ağaçlara verilen isim.
GABAGULAK (isim) : Bir kulak hastalığı. Bkz: Yalangı, calba.
GABGAB (isim) : Boyun, gerden, çenealtı.
GABGACAK (isim) : Tabak çanak.
GABİL DAAL (DÂL) (isim) : Kabul değil.
GABIŞ (isim) : 1- Boynuzsuz mal. 2- Saçı olmayan kişi, dazlak, kel.
GABSALIK (isim) : Çitalardan yapılmış ahıl ya da bahçe kapısı.
GACİK (isim) : Erkek gavur.
GAÇAMIK (isim) : Mısır unuyla yapılan yemek.
GADAHKÂR (isim) : Kadeh yapan, içki içen.
GADASINI ALDIĞIM (isim) : Canını sevdiğim.

GAFASINI KÜLLÜK DUTMAK (fiil) : Kafasını biraz aşağı eğmek. “Abudamyâ (birdirbir) oynarken başını küllük tutmadığı için sırtından atlayan oyuncuyu yere düşürdü.”
GAFLET BASMAK (isim) : Uykusu gelmek, üzerine ağırlık çökmek.
GAGLIK (isim) : Kayaların su birikmesiyle oluşan çukur yerlerine verilen ad.
GAH GELMEK (fiil) : Usanmak, bezmek, gırtlığına gelmek.
GAK (isim) : 1- Gülünç söz veya hareket. 2- Su biriken küçük kaya çukuru.
GALAK (isim) : 1- Kanın pelte akması. 2- Hayvanlarda burun ucu, kalak.
Örnek: Galak Bekir.
Çırpındıkça gan galaklar.
GALAKLAMA (fiil) : Ağzı üzeri düşmek, yüzükoyun düşmek.
GALAN (isim) : Kalan, artık, bundan sonra. Bkz : Kalan.
GALAS (isim) : 1- Kalın dilinmiş uzun tahta. 2- Helke.
GALAT (isim) : Hata, yanlışlık. Bkz: Galet.
GALAZ (isim) : Kalas.
GALE (isim) : Kale.
GALET (isim) : Bkz: Galat.
GALEY (isim) : Kalay. Bkz: Golay.
GALEYLEMEK (fiil) : Kalaylamak.
GALFE (isim) : Kalfa.
GALIÇ (isim) : Ot biçmeye yarayan küçük orak.
GALİYEN (isim) : Sigara ağızlığı.
GALLE (isim) : Para çekmecesini.
GALLEP (isim) : Yabani güvercin.
GALLİ (isim) : Sincap.
GALTAK (isim) : Zayıf, kötü kadın.
GAMALAK (KAMALAK) (isim) : Sedir ağacı.
GAMANMAK (isim) : Dik durmak.
GAMGA (isim) : Odunun kırılmış ufak parçaları, yonga, ağaç talaşı.

GAMZE (isim) : Yanak çukuru.
GAMYON (isim) : Kamyon.
GANE (isim) : Kiremit.
GANEDİM (isim) : Cinayet, öldürme.
GANETMEK (fiil) : Adam öldürmek, cinayet işlemek.
GANCİK (isim) : Dişi varlık.
GANİME (isim) : Doluca, dopdolu, bolca, bol bol.
GANİL (isim) : Âdet, görenek.
Örnek: Elif gabıdı elleme
Gümüş etiğın belleme
Bu Cabbar'dan ganil aldı
Açı, yokluyu gollama.
GAN İŞLERİ (isim) : Kötü işler, düşmanlık.
GANNARA (isim) : Kanlara.
Örnek: Al gannara belenmek.
GAP (isim) : Mutfak eşyası.
GARAGOL (isim) : Karakol.
GARA LÖK (isim) : Siyah yaşlı deve.
GARALTI (isim) : Geceleyin ne olduğu seçilemeyen görüntü, siyahlık, karartı.
GARBİ (isim) : Batıdan esen rüzgar.
GAREL (isim) : Yaklaşık, aynı düzeyde.
GARELLEŞTİRMEK (fiil) : Kararlaştırmak, sonuçlandırmak.
GAREZ (isim) : Düşmanlık, kin, kasıt.
GARGIN (isim) : Yönü belli olmayan suyun rasgele akımı.
GARIKMAK (KARIKMAK) (fiil) : Kardan rahatsızlanmak.
GARIN (isim) : Karın, hayvanın mide ve bağırsakları.
GARMALI (isim) : Yağ-pekmez katması.
GAROOOL (isim) : 1- Asma budandıktan sonra kalın çubuk parçalarına verilen ad, ince odun. 2- Asma kütüğü. 3- Karakol. Bkz: Gulluk.
GARP (isim) : Batı.
GASLEK (isim) : Bilerek, bile bile, hususi. Bkz: Gasten.
GASTAN (isim) : Yalan.

GASTE (isim) : Gazete.
GASTEN (isim) : Hususi, bilerek.
GASTETMEK (fiil) : Bilerek, bile bile yapmak.
GAŞAN (isim) : Kaşağı.
GAŞIKLIK (isim) : Sepet, söğüt eşgın' (ışgın veya taze filiz) larından örülmüş küçük üzüm veya incir sepeti.
GAŞIK (isim) : Kaşık. Bkz: Keşşik.
GATİK (isim) : Ayran.
GAVAT (isim) : Yaramaz, haşeri, gevat.
GAVIR (isim) : Düşman, gâvur.
GAVITMAK (fiil) : Üşüyerek titreyip büzülmek.
GAVLAK (isim) : Soyulmuş ağaç.
GAVSARA (isim) : Herhangi bir nesnenin veya varlığın dış yapısı, görünüşü.
GAVUR PANCARI (isim) : Bir nevi yeşil ot.
GAYDA (isim) : Kaide, usûl.
GAYDAKLAMAK (fiil) : 1- Yığmak, biriktirmek. 2- Kaymak.
GAYIL (isim) : Rız, istekli. Bkz: Gayıl.
GAYIL OLMAK (fiil) : Rız olmak.
GAYİL (isim) : Bkz: Gayıl.
GAYKA KAŞ (isim) : Gür kaş, kirpiklere karışan kaş.
GAYKA KİRPİK (isim) : Ucu yukarı doğru kıvrık olan kirpik.
GAYIT (isim) : Düğün hazırlığı, düğün eşyaları alma.
Örnek: Gadanı alıyım Ayşe
Ahmet gayıt görüyor mu?
Gayanın altında galmış
Sürmeli Alim ölüyor mu?
GAYLAN (isim) : Uzun sigara ağızlığı.
GAYSA (KAYSA) (isim) : Yaranın üzerindeki kabuk, yaranın baş bağlaması.
GAYSALANMAK (KAYSALANMAK) (fiil) : Kabuk bağlamak, kabuklanmak.
GAYTAN (isim) : İnce, uzun iplik.
GAZZİK (isim) : Kazık.

GAZZIK ATMAK (*fiil*) : Ticarete aldatmak.
GEBEATLIK (*isim*) : Gece yatmadan önce yenilen çerez, yemek.
GEBETLEME (*fiil*) : Kurumak üzere olan olgun kaysıların kahverengi hale getirilmesi. “Kayısılar dam altında gebetlendi.”
GEBRE (*isim*) : Hayvanı kaşağıladıktan sonra hayvanın tüylerini ve tozlarını almaya yarayan ince keçe eldiven.
GECEREK (*isim*) : 1- Gece yarısına yakın, geceye doğru. 2- Geççe, biraz geç.
GEÇEK (*isim*) : Köprü, geçit, işlek yol.
GEÇEL (*isim*) : Eskiden, önceleri, daha önce.
GEÇEMEK (*isim*) : Dar geçit, geçilmesi zor olan ince yol, patika yol.
GEÇGERE (*isim*) : Kum ve harç taşıma aleti.
GEDİK (*isim*) : 1- Gidik, gitmiş. 2- İki dağ arasında engin, kavisli vadi, boşluk. 3- Dar sokak başı.
GELENİ (*isim*) : Tarla faresi.
GELİK (*fiil*) : Gelmiş.
GELİM (*isim*) : Tarlanın verim durumu, mahsul.
GELİNBACI (*isim*) : Yenge, erkek kardeş ve amca hanımı.
GELİÇ (*isim*) : Bir tür otsu bitki, sorgum sapı.
GELİŞAT (*isim*) : 1- Boy atma. 2- Tavır. 3- Âdet.
GELİŞİN (*fiil*) : Gelince.
GELMÖÖM (*fiil*) : Gelmiyorum..
GELÖÖM (*fiil*) : Geliyorum.
GEM (*isim*) : 1- Buğday ve arpa saplarını dövmek için hayvanla çekilen, altına çakmak taşı çakılmış tahta alet, döven. 2- Atların ısırılmaması için ağzına takılan demir alet.
GENDİME (*isim*) : 1- Buğdaydan yapılan dövme. Bkz: Dövme. 2- Kendime, bana.
GENLİĞİ ASMAK (*fiil*) : Genişliği, bolluğu bitirmek, kaldırmak, daralmak.

GER (*isim*) : Ceviz ya da Antep fıstığı gibi meyvelerin kabuğunun temasıyla oluşan leke.
GEREMEK (*fiil*) : Ateşte biraz kavrulmak, sararmak, benzi atmak.
GERENMEK (*fiil*) : (Hava için) Isınmak, yumuşamak.
GERERMEK (*Fiil*) : Bezin ateşte hafiften kavrulması, sararması, göyünmek .
GERGAH (*isim*) : Nakış işleme aleti.
GERİ (*isim*) : Sonra.
GERİKMEK (*fiil*) : Yaranın irinleşip şişmesi ve gerilmesi.
GERDİŞ (*isim*) : Gezip dolaşma, dönme.
GES (*isim*) : Kimseyle uzlaşamayan, geçimsiz kimse.
GEŞİRMEK (*fiil*) : Geviş getirmek.
GEVER (*isim*) : Ana arktan suyun tarlaya tutulduğu yer.
GEVMEK (*fiil*) : Gevelemek.
GEZE (*isim*) : Gezme, dolaşma.
GEZENEK (*isim*) : 1- Koridor. 2- Üstü kapalı balkon, ayazlık. 3- Dehliz.
GEZGERE (*isim*) : Bkz: Geçgere.
GEZLİ (*isim*) : Uzunlu kısalı bir saç modası.
GICI (*isim*) : Soğuk havalarda, havadaki nemin kristalleşerek küçük kar taneleri halinde yağması.
GICIK (*isim*) : Başkalarını sinirlendiren, çok sulu.
GIÇ (*isim*) : Ayak.
GIÇKIRMAK (*fiil*) : 1- Bir malın irili ufaklı hepsini almak. 2- Kıvılcımlanarak yanmak.
GIDAM GIDAM (*isim*) : Bkz: Gıdım gıdım.
GIDIM GIDIM (*isim*) : Azar azar.
GİĞIRMAK (*fiil*) : Ötmek. Örnek: Bülbül gıgırır.
GILBA (*isim*) : Kible.
GİMİŞTIRMAK (*fiil*) : 1- Hoşa gidecek ya da hafiften güldürecek şekilde kaşımak. 2- Ağır ağır yemek.
GINA GELMEK (*fiil*) : Sabrı taşacak hale gelmek.
GINDIRA (*isim*) : İnce, ucu sivri ve sert bir çeşit ot.

GINGIRCİK (*isim*) : Tahtaravalli.
GINNAP (*isim*) : Sağlam ip, kırnap.
GİR (*isim-fil*) : 1-Beyazlı siyahlı olan. 2- Hatıra dokun. 3- Dreksiyonu sağa veya sola dönder. 4- kır, parçala. Örnek: Gır at (kırar); Şu çalı çırpıyı gır.
GİRÂ (*isim*) : Bir nesnenin veya varlığın yanı, kenar, taraf, uç. “Hayvanlar çiti geçip bahçenin içine girmediler, gırağından gittiler.”
GIRAD (*isim*) : İki yüz kiloluk buğdaya karşılık hacim ölçüsü ya da iki çelik değerinde ölçü birimi.
GIRAĞ (*isim*) : Bkz: Gıra.
GIRAĞINDAKİ (*isim*) : Kenarındaki, yanındaki.
GIRAP DÜŞEN (*isim*) : İpekli, renkli dokumalar. Eskiden bu dokumalardan entari yapılırdı.
GIRLAMA (*isim*) : Oyalamak.
GIRMA (*isim*) : İrmik ve pekmez karışımından yapılan tatlı.
GIRMALI DİREK (*isim*) : Mertekleri taşıyan hezenin altındaki ağaç direğe üçe dam direği denilir. Bu direk iki parçalı ise buna gırmalı direk denir.
GIRNAP (*isim*) : Kendirden yapılmış ince ip, köşker ipi.
GIRPINTI (*isim*) : Kumaş artığı, kırpıntı.
GIRTIŞMAK (*fil*) : Kırışmak, sertleşmek.
GISBOĞUM (*isim*) : Dara düşürmek, zora getirmek.
GISGIYKIL (*isim*) : Derli toplu, düzenli.
GISIKMAK (*fil*) : 1- Dara düşmek, zorda kalmak. 2- İki nesne arasında sıkışıp kalmak. “Kayaların arasına gısıktı.”
GISIR (*isim*) : Kısır, genç koyun, doğum yapmayan.
GIŞ (*isim*) : Kış.
GIT (*isim*) : Az. “ Öyle durduğuna bakma, onun akli gittir.
GIVIŞTIRMAK (*fil*) : 1- Açık seçik anlaşılır konuşmamak; gevelemek. 2- Bükmek, buruşturmak.
GIYANETİ (*isim*) : Bukalemun.
GIYATI (*isim*) : Çekiştirme, yerme.
GIY DÖĞMEK (*fil*) : Yemin etmek.

GIYMAT (*isim*) : Kıymet, değer.
GİZ (*isim*) : Kız.
GİCİŞMEK (*fil*) : Kaşınmak. Bkz: Gidişmek.
GİDE GİDE (*isim*) : Yavaş yavaş, sonunda.
GİDİ (*isim*) : Pezevenk, deyyus.
GİDİŞMEK (*fil*) : Kaşınmak.
GİL GİL (*isim*) : Yabani darı.
GİMİMİK (*isim*) : 1- İhtiyarlamak. 2- Uyuz.
GİREBUDUN (*isim*) : Tirebolu ibrişimi. Bkz: Vili.
GİRENMEK (*fil*) : Aşırı yüklenmek.
GİRİN (*isim*) : Kira, taksit.
GİRİNCİ (*isim*) : Kirada oturan, kiracı.
GİŞİ (*isim*) : Koca, herif, şahıs.
GİZCİ (*isim*) : Mükbürcü, casus. Bkz: Mukbür.
GİZİR (*isim*) : Bkz: Bizir.
GİZLENCE (*isim*) : Bekletilip zamanı gelince (bayramda) giyilen elbise.
GOCA (*isim*) : İri, büyük, erkek ismi.
Örnek: Günüm buluda girince
Ne diyi dizim kalkmıyor
Oğlum hapis, kızım perhiz
Goca gıy döğdü bakmıyor.
GOÇAK (*isim*) : Koçak, yiğit, cesur.
GOLAY (*isim*) : Kolay, zor olmayan.
GOLEY (*isim*) : Bkz: Golay.
GONALGA (KONALGA) (*isim*) : Konak yeri, durak, han
GONCOLOZ (*isim*) : Hayalet.
GONUR (KONUR) (*isim*) : 1- Kendini beğenmiş, gururlu. 2- Kızıl kahverengi.
GOPA GOPA (*isim*) : Koşa koşa.
GOPMAK (*isim*) : Koşmak, hızlı gitmek.
GORUK (*isim*) : Yetmemiş üzüm tanesi.
GOŞA (*isim*) : Çift, tek olmayan.

GOYAK (*isim*) : Üç tarafı yüksek tepe ile çevrili küçük düzlük.
Bkz: Koyak.

GOYNU DOLU GUCAĞI BOŞ (*deyim*) : Evli ama çocuğu yok. “Goynun dolu gucağın boş olsun” şeklinde bedduâ anlamında da kullanılır.

GOYURUN (*fiil*) : Koyuverin, bırakın.

GOZ (*isim*) : Ceviz.

GÖBELEK (*isim*) : Mantar.

GÖÇEREVLİ (*isim*) : Konar- göçerler. Bunlar yaylaya göçen aşiret oymak olanları için söylenir.

GÖDE (*isim*) : 1- Şişman. 2- Kısa boylu, karınlı.

GÖDELEK (*isim*) : Kuyruksuz tavuk, şişmanca.

GÖĞÇEK (*isim*) : Güzel.

GÖĞERÇİNLİK (*isim*) : Güvercinlik, Güvercinin bol olduğu yer. Bkz: Gökercinlik.

GÖĞNEK (*isim*) : Eskiden giyilen iç çamaşırı, atlet. Bkz: Köynek.

GÖĞNÜ (*isim*) : Olgunlaşmış meyve.

GÖĞÜNMEK (*fiil*) : Bkz: Gövünmek.

GÖĞÜRMEK (*fiil*) : Ateşte kızarmak.

GÖKÇE (*isim*) : Melek.

GÖKÇEK (*isim*) : İyi adam, güzel, alımlı, gösterişli.

GÖK DOLAMA (*isim*) : Belden aşağı dolanan (sarılan) dikişsiz etek.

GÖKERCİNLİK (*isim*) : Bkz: Güvercinlik.

GÖK GÖĞERTİ (*isim*) : Sebzeler, yeşillik, sebzelik.

GÖLEK (*isim*) : Su birikintisi.

GÖLEP (*isim*) : Batakılık.

GÖLERMEK (*fiil*) : 1- Suların toplanıp birikmesi. 2- Hayvanların iş veya yükten zorsunup yere yatması veya çökmesi.

GÖLÜK (*isim*) : At, merkep, beygir.

GÖMBE (*isim*) : Açık ekmek, somun, pide. Bkz: Kömbe.

GÖN (*isim*) : Kösele.

GÖNÇ (*isim*) : Tasasız, gamsız, sıkıntısız, kedersiz.

GÖNÇLÜK (*isim*) : Refah, huzur, ferahlık.

GÖNENMEK (*fiil*) : Gün görmek, rahata kavuşmak.

GÖPCÜ (*isim*) : Dalkavuk.

GÖPÜR (*isim*) : Çok, güçlü, hızlı.

GÖRE (*fiil*) : Gör, bak.

GÖRESİ GELMEK (*fiil*) : Özlemek.

GÖRET (*isim*) : Görülen, ziyaret.

GÖRGÜ (*isim*) : Kader, yazı. Bkz: Gürgü.
Örnek: Görgüne kurban oluyum
Gülünen değmez hatıra
Durmuş bana darılmasın
Gayrı alırım fitire.

GÖRGÜÇ (*isim*) : Pencere, gözetleme yeri, ta deliği.

GÖRÜBEN (*fiil*) : Görerek.

GÖTSELİK (*isim*) : At, eşek, katır gibi hayvanların semerinin ardına ya da kalçasının üstüne gelen dokuma ipten boncuklu, saçaklı örtü.

GÖV (*isim*) : Gök mavisi, mavi renkli.

GÖVEL (*isim*) : Gök mavisi, menevişli.

GÖVELEK (*isim*) : Ham, olgunlaşmamış domates.

GÖVÜNMEK (*fiil*) : 1-Yanar gibi olmak, ateşin yanında yanacak hale gelmek. 2- (Meyve için) Kızarmak, Bkz: Göğünmek.

GÖYNÜK (*isim*) : Yanık, iyice olgunlaşmış, sıkıntılı, kederli.

GÖYÜNMEK (*fiil*) : Yanacak duruma gelmek, üzülme.

GÖZ (*isim*) : İki kiriş arasında kalan oda parçası, sonbahar.
Örnek: İki göz evimiz var.

GÖZ DEĞMEK (*fiil*) : Nazar değmek.

GÖZE (*isim*) : Pınar.

GÖZEK (*isim*) : Uzağı gören, dürbün.

GÖZENEK (*isim*) : 1- Misafir ve yatak odasında yük adı verilen setin altında bulunan birtakım gözlere ayrılmış

yerlere denir. 2- Pencere. 3- Elek kalbur gibi nesnelere her bir deliği. 4- Metal kapların oksitlenerek delinmesi.

GÖZ ERİMİ (isim) : Gökyüzü, ufuk Bkz: Göz ırımı.

GÖZ IRIMI (isim) : Bkz: Göz erimi.

GÖZLEĞİ (isim) : Gözetleme yeri, avsın, pusu yeri.

GÖZÜNÜ İRMEMEK (isim) : Sürekli aynı yöne bakmak.

GUBAR (isim) : 1- Toz, toprak zerrecikleri. 2- Kıraç tarla.

GUBUL (isim) : Çukur, boş, hileli.

GUBUR (isim) : 1- Çakıl, toz, toprak ve zerrelerden oluşan yağın. 2- Buğdayın içinde geriye kalan toz toprak gibi yabancı nesnelere topluluğu.

GUBURLUK (isim) : Bkz: Curuk, kuburluk.

GUDDUK (isim) : Kendini beğenen, gururlu, kibirli.

GUDUMLU (isim) : Terbiyeli, normal hareket eden, görgülü.

GUDUMSUZ (isim) : Terbiyesiz, aşırı davranan, görgüsüz.

GUDURUK (isim) : Durduk yerde kavga çıkaran, suçsuz yere dövüşen.

GULGULE (isim) : Feryat, gürültü, bağırıp çağırma.

GULLUK (isim) : Karakol. Bkz: Garool.

GULP (isim) : Sap, eşyanın tutulan yeri, kulp.

GULUNÇ (isim) : Sırt, arka kürek kemiğinin olduğu yer.

GUM (isim) : Kum.

GUMANLI (isim) : Karışık, şüpheli. Bkz: Gümanlı.

GUM ELEĞİ (isim) : Kum eleği.

GUNNAMAK (fiil) : Çoğunluk hayvanlar için kullanılmak üzere, doğurmak, yavrulamak, guzlamak Bkz: Guzlamak.

GUNNAR (fiil) : Bkz: Kunlar.

GUNPUR (isim) : Patates.

GURDUK (isim) : İçten pazarlıklı.

GUREYBE (isim) : Kurabiye.

GURK (isim) : Cıvıvleri olan tavuk. Bkz: Gürk.

GURRUM (fiil) : Kurarım.

GURU (isim) : Biber, patlıcan, kabak gibi sebzelerin içi oyularak kurutulmuş hali.

GURULDAMAK (fiil) : Karından gelen gaz sesi.

GUSGUN (isim) : Semer. Atın üzerine bağlanıp yük taşımak için kullanılır.

GUSSA (isim) : Tasa, kaygı, keder, üzüntü.

GUŞANE (GUŞGANA) (isim) : Büyük kenarlı tencere.

GUŞGANA (isim) : Küçük tencere.

GU VATLI (isim) : Kuvvetli.

GUVERTMEK (fiil) : Bırakmak.

GUZ (isim) : Kuzey, serin olan yer, güneş almayan taraf Bkz: Kuz.

GUZGUN AKILLI (isim) : Kurnaz, içten pazarlıklı.

GUZGUNİRIK (GUZGUNİRİK) (isim) : Aptal, ahmak, şaşkın.

GUZLACI (isim) : Hamile.

GUZLAMAK (fiil) : Doğurmak, yavrulamak.

GUZU (isim) : Kuzu, yavru, çocuk, daha akıllı yetmiyen.

GÜBÜR (isim) : Çerçöp, süprüntü, zibil.

GÜCELE (isim) : Güç bela, zorla.

GÜCÜK (isim) : Şiddetli kış günlerine denk gelen Rûmî Şubat ayı.

GÜCÜN GÜCÜN (isim) : Azar azar, yavaş yavaş.

GÜÇÜCEK (isim) : Küçük, ufak. Bkz: Küçücek.

GÜDEK (isim) : Oyunda ceza sırası, nöbet.

GÜDELEÇ (isim) : Direksiyon, dümen.

GÜDÜK (isim) : Boyu çıkmayan, kısa.

GÜDÜM (isim) : Himaye, sahip, gönderme işi, sürme, yönetme.

GÜĞÜM (isim) : İbrik.

GÜĞÜRMEK (fiil) : Coşkun bir şekilde gevezelik etmek.

GÜLGEY (isim) : Gül gibi kızarmış yuvarlak.

GÜLLE (isim) : Gulle, Misket.

GÜLLOŞ BAKLAVASI (isim) : Pekmez ve yufka ekmekle yapılan bir tür tatlı.

GÜLLÜK (isim) : Çekirdeği fazla olan küçük domates.

GÜMAN (*isim*) : Şüphe, işkil, kaygı, endişe. Bkz: Gümen.
GÜMEN (*isim*) : Bkz: Güman.
GÜMREK (*isim*) : İsterik, kötüye meyilli.
GÜMRENMEK (*fiil*) : Derin düşünceye dalmak.
GÜMÜLEMEK (*fiil*) : Bkz: Günülemek.
GÜNA (*isim*) : Günah, ayıp. Bkz: Küna.
GÜNEVİK (*isim*) : Ayçiçeği.
GÜNDE (*isim*) : Her gün, her zaman. Bkz: Künde.
GÜNDÖNDEREN (*isim*) : Ayçiçeği.
GÜNEÇ (*isim*) : Güneşli yer, gölgesiz.
GÜNEK (*isim*) : Gün belirten, takvim. 2- Güneşli. Bkz: Güneç.
GÜNEŞİĞİ (*isim*) : Sabah, sabahleyin, sabah vakti.
GÜNEY (*isim*) : Güneş alan yer.
GÜNDOĞDU (**GÜNDOĞU**) (*isim*) : Güneşin doğduğu yer, doğu.
GÜNİNDİ (*isim*) : 1- Gün batımı, akşam vakti. 2- Batı.
GÜNÜ (*isim*) : Kıskançlık, kin, haset.
GÜNÜLEMEK (*fiil*) : Kıskanmak. Bkz: Gümülemek.
GÜRE (*isim*) : Otlak, mera.
GÜRGÜ (*isim*) : Bkz: Görgü.
Örnek: Gaderimden utanmadım
İki dene yaktım kazan
Ana buna şükür demez
Bu gürgüyü bana yazan
GÜRK (*isim*) : Bkz: Gurk.
GÜRLEĞEN (*isim*) : Şelale.
GÜTMEK (*fiil*) : Hayvanları başkasının malına zarar vermeden otlatmak.
GÜVA (*isim*) : Damat.
GÜVERLİ (*isim*) : Köylerde bazı evlerin kendi sebze ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için evin önündeki küçük bahçesi.
GÜVERTİ (*isim*) : Göv renge dönüşmüş olan, göve benzer .
GÜVEY (*isim*) : Bkz: Güva.

GÜZ (*isim*) : Sonbahar. Bkz: Göz.
GÜZGÜ (*isim*) : Ayna.
GÜZLE (**GÜZLA**) (*isim*) : Son yayla Bkz: Güzlek.
GÜZLEK (*isim*) : 1- Güz mevsiminin geçirildiği yer. 2- Zamanında yetişmeyen güze kalan ürün. 3- Son yayla yeri.

- H -

HABALMAK (*fiil*) : Yüz üstü düşmek, yere kapaklanmak.
HABAR (*isim*) : Haber.
HABBA (*isim*) : Habibe, kadın adı. Bkz: Happa.
HABBAB (*isim*) : Ağaç takunya, nâlin. Bkz: Hapap.
HÂBE (*isim*) : Heybe.
HACANA (*isim*) : 1- Hacı ana, akıl hocası, başkasına akıl veren, arabuluculuk yapan. 2- Laf alıp götüren.
HACET (*isim*) : Kapkacak, ev âletleri.
HACİL DÜŞÜRME (*deyim*) : Utandırma, küçük düşürme.
HAÇAN (*isim*) : Madem ki, ne vakit ki.
HADİNİ (*isim*) : Hadi, şimdi, acele harekete geç.
HAFILAMAK (*fiil*) : İnsanların başına belâ açmak ister gibi ölçüsüz ve taşkın davranışlarda bulunmak.
HAFT (*isim*) : Küçük su bendi, gölet, su yalağı.
HAGOS (*isim*) : Pulluğun tarlada bıraktığı iz.
HAH! (*isim*) : “Tamam” oldu, he, evet.
HAK (*isim*) : Elma ve armut dilimlerinin kurutulmuş hali.
HAKİK (*isim*) : Akik, değerli bir taş.
HAKLI (*isim*) : Nikahlı.
HAKMA (*isim*) : Kakma, oyma işleme.
HALAZA (*isim*) : Hasat sırasında dökülen arpa, buğday vb. gibi tanelerin çimlenmesi ile meydana gelen ürün, çim.
HALBİR (*isim*) : Halbur, kalbur, buğday eleği.
HALBUR (*isim*) : Kalbur, delikli geniş elek. Bkz: Halbır.
HALE (*isim*) : Nasıl? Bkz: Hayle.
HALHAL (*isim*) : Ayak bileğine takılan bilezik.

HALIS (isim) : Sade, katıksız, halis.
HAMAYLI (isim) : Boyuna asılan muska. Bkz: Hamaylı.
HAMAYLİ (isim) : Bkz: Hamaylı.
HAMI KESİLMEK (fiil) : 1- Kaynatılan pekmezin kül atılarak tortusunun dibe çökertilmesi. 2- Bağ ve bahçenin ilk defa bellenmesi veya çapalanması. 3- Hayvanların baharda kış günü sürekli kaldıkları ahırdan çıkarılarak ayaklarının açılması.
HAMIT (isim) : Bir ata takılan, ağaçtan ve keçeden yapılmış alet.
HAMPA (isim) : Yoldaş, dost.
HAMŞİR (isim) : Çay, meyve gibi bazı yiyeceklerin henüz kıvamına gelmediğini belirtir.
HAMUR YOĞURAN (isim) : Peygamber böceği.
HAMUT (isim) : Araba koşumunda hayvanın boynuna geçirilen ağaç veya meşin çember.
HANEFİ (isim) : Bkz: Hanifi.
HANEK (isim) : Beğenilmeyen, uygunsuz davranış .
HANGIRDAMAK (fiil) : Manasız bir şekilde yüksek bir sesle gülmek.
HANİFİ (isim) : Musluk.
HANİYA (isim) : Hani nerede ?
HAPAP (isim) : Takunya.
HAPISA (isim) : Muhallebi.
HAPPA (isim) : Bkz: Habba.
HARAMİ (isim) : Yol kesen, eşkıya, haydut.
HARAL (isim) : Büyük çuval. Bkz: Harar.
HARAP (isim) : İhmal edilmiş (tımar edilmemiş) tarla, bağ, bahçe.
HARAR (isim) : Bkz: Haral.
HAREM ODA (isim) : Haremlik.
HARENİ (isim) : Büyük tencere, kazan.

HARFENE (isim) : 1- Bağ çubuklarını yukarı kaldırmak için hazırlanmış çatalı kazık Bkz: Ferfene. 2- Giderleri ortaklaşa yapma.
HARI (isim) : Atın süratle koşması.
HARIM (isim) : Çalı çırpıdan çit.
HARİMÜHRE (isim) : Katır boncuğu.
HARKIT (isim) : Kullanılmaz, işlemez hale gelmiş olan.
HARLI ATEŞ (isim) : Alevi yüksek olan ateş.
HÂRN (isim) : Sofra.
HARPUT TOPU (isim) : Bir kumaş çeşidi.
HASAYAKLI (isim) : Yüksek kıratta altın.
Örnek: Esgi gününe ağlarım
Anam dakar hasayaklı
İri gözde benli yüzü
Babam oğlu bu boyaklı.
HASUT (isim) : Kıskaç. Hasetçi.
HAŞEFE (isim) : Üzüm tanelerinin ezik ve çürük olanları. Bkz: Çatıf.
HAŞERİ (isim) : Şerli olan, yaramaz.
HAŞLIK (isim) : Harçlık, harcanacak para.
HATIL (isim) : 1- Kerpiç veya taş duvar içindeki ağaçtan kiriş.
2- Hayvan yemliği önündeki tokalı kalın ağaç.
HAVKERE (isim) : Bkz: Berçin.
HAVKIRMAK (fiil) : 1- Soğukta hoflayarak el ısıtmak. 2- Kızmak, hiddetlenmek.
HAVLU (isim) : Evin önü, gezilen bahçesi, evin önündeki çevrili alan.
HAYAT (isim) : Avlu, salon.
HAY ETMEK (fiil) : Birçok kişinin birlikte çalışarak işi kısa sürede bitirmesi, hep beraber çalışmak.
HAYIF (isim) : İntikam, öç, kin.
HAYIFLANMAK (fiil) : Alınmak, iç geçirmek.

HAYIT (isim) : Çalılık sulak yerlerde yetişen, menekşe gibi eflatun çiçeği olan bir çalı türü. Çiçeği yabani menekşe gibi kokuludur.

HAYLE (isim) : Nasıl. Bkz: Hale.

HAYMA (isim) : 1- Ağaç dallarından yapılmış gölgelik. 2- Kışın hayvanlara yedirmek için yapılan ot yığını.

HAZEERAN (isim) : Bir çok defa.

HAZIN (isim) : Kışlık yiyecek.

HAZIN DAMI (isim) : Kışlık zahire odası, kiler.

Örnek: Yetimlere hazın koydum

Erliksiz duttum orucu

Beklemiyor elin gızı

Çocuk doğdu, gelin yolcu.

HE (isim) : Peki.

HEAL HEAL (isim) : Sallanarak, saygılı bir yürüyüş şekli.

HECİN (isim) : Bir cins deve.

HEÇİLDİ (fiil) : İsteklerinden vazgeçti.

HEDİK (isim) : Kaynamış buğday ve nohut, pişmiş buğday.

Bulgurluk için büyük kazanlarda, bilhassa kışın çerezlik için küçük tencerelerde nohutla beraber kaynatılan buğday.

HEDİRGEÇ (isim) : Tandırlarda kullanılan sac ayağı.

HEFTİK (isim) : İşsizlik, avarelik.

HEFTİK ETMEK (fiil) : Boş vakit geçirmek, oyalanmak.

HEFTİKLENMEK (fiil) : Kararsızlık, ne edip ne yapacağını bilememek.

HEĞİRMEK (fiil) : Haykırmak. "Arslan gibi heğirdi."

HELKE (isim) : Teneke bakraç, satır, büyük su kovası.

HELLEŞMEK (fiil) : Helalleşmek.

HERAL (isim) : Herhalde.

HERENİ (isim) : Küçük kazan.

HERİ (isim) : Biraz.

HERİF (isim) : Koca, kişi.

HERİL (isim) : İpek. Bkz: İvil.

HERİL HOZA (isim) : Kenarı püsküllü boyun bağı.

HERK (isim) : Nadas, velhan.

HERK ETMEK (fiil) : Nadasa bırakmak, tarlayı sürmek.

HELAK (isim) : Yok olma, kaybolma.

HELEK (isim) : Bkz: Helak.

HELİK (isim) : Duvar yapımında kullanılan yassı küçük taş.

HELİSE (isim) : Bir yemek adı.

HELKE (isim) : Bakır veya çinko kova.

HEL OLMAK (fiil) : Hepsi dökülmek, üst baş kalmamak, her tarafı kirlenmek.

HEMAN (isim) : Hemen, çabucak, şimdi.

HEMEM (isim) : Hamam.

HEMENE (isim) : Bkz: Heman.

HEMMİ (isim) : Bütün, hepsi.

HENEK (isim) : Taşla oynanan bir oyun çeşidi.

HERHAL (isim) : Herhalde, belki.

HERİL (isim) : İpek baş örtüsü.

HERİL YAĞLIK (isim) : İpek baş örtüsü.

HERK (isim) : Sürülmüş tarla.

HESİRİ (isim) : Zarara uğramış, zarar eden.

HETİF (isim) : Üzüm tanesi.

HEYLE (isim) : Nasıl?

HEZAR (isim) : Bülbül.

HEZARAN (isim) : Bir çiçek cinsi.

HEZEL (isim) : Şaka, lâtife.

HEZEN (isim) : Toprak evlerde tavan yapımında kullanılan büyük, kalın düz ağaç, kiriş, direk.

HİM HİM (isim) : Genzinden konuşan.

HİMİZAN (isim) : Cere, küpün küçüğü, küpecik.

HİNBİL (isim) : 1- Bağ içinde hazırlanan bir evleklik yer. 2- Tembel. 3- Bir oyun.

HİNİK (isim) : Burnundan konuşan.

HİRİZMA (isim) : Buruna takılan halka, azgın hayvanların ağzına geçirilen demir.

HIRTİK (isim) : Çıkık, zorlamadan dolayı kemiğin eklem yerinden çıkması.
HIRTIŞIK (isim) : Buruşuk, büzülük.
HIRTLAK (isim) : Gırtlak, boğaz.
HISTA (isim) : Hisse, pay.
HIŞ (isim) : Tahılın içerisine karışmış yabancı madde, işe yaramaz, faydasız.
HIŞİR (isim) : İri kum.
HIŞIRDIM (isim) : Pek çok fazla.
HIŞTINMAK (fiil) : Gözetmek.
HITIR HITIR (isim) : Kıtır kıtır.
HITLAK (isim) : Bir nevi oyun.
HIYAR AĞASI (isim) : Bir değeri, bir hakkı olmadan böbürlenmiş kimse.
HIZMIK (isim) : Buğday sapları ile buğdayın yaklaşık yarı yarıya karışımı. Hızmik yiyen davarların hazımsızlık çektiği ve bu nedenle öldüğü bilinir.
HİCİN (isim) : Bkz : Hecin.
HİCİZ (isim) : Haciz.
HİNBİL (isim) : Bkz: Hınbıl.
HİNDİ (isim) : Şimdi.
HODUL (isim) : Gösterişli, kabadayı. Bkz: Eniş.
HODUL GEZER (fiil) : Temiz, yakışıklı gezer.
HOP (isim) : Omuz, sırt.
HOPLAMAK (fiil) : Atlamak, zıplamak.
HOPOTUR (fiil) : Uyarma, heyecan. “Otobüste korkudan hop oturup hop kalktık.”
HOPUR (isim) : 1- Kesilmiş orman artığı. 2- Ormanı toptan tahrip etmek.
HOPUÇ (isim) : Sırt.
HORA GEÇTİ (fiil) : İyiliğe geçti.
HORALI (isim) : Abartılı söz söyleyen.
HORANTA (isim) : 1- Ev halkı, aile. 2- Hanım.
HORAV (isim) : Çirkin, şekilsiz.

HORİ (isim) : Meydan, boş alan.
HORT ATMAK (fiil) : Öğünmek. Bkz: Pençik.
HORYAT (isim) : Bkz: Hoyrat.
HORZUM (isim) : Aydın’ın Alaşe kasabasında, Erciyes, Maraş, Kozan, Niğde, Kayseri, Sivas topraklarında obaları bulunan bir aşirettir.
HOTA (isim) : Kabadayı, gösterişli, yiğit.
HOTLAMAK (fiil) : Atlamak.
HOTLATMAK (fiil) : Atlatmak.
HOYRAT (isim) : Rakip, düşman. Bkz: Horyat.
HOZA (isim) : Püskül.
Örnek:Taze Bozomar’ım taze
Boğazında heril hoza
Şimdi gardaşlarım gelir
Gır atınan toza toza.
İnce iğnesi heril başlı
Eli ivil ivil işli
Var gardaşların gelini
Güvel ördek yürüyüşlü.
HOZAN (isim) : Bakımsız bağ veya tarla.
HÖKELAĞA (HÖKELÂ) (isim) : Büyüklük taslayan, ükelâ.
HÖMÜRMEK (fiil) : Yeyip tüketmek, silip süpürmek.
HÖMÜRTLEK (isim) : 1- Kulaktaki küpe deliği yeri. 2- Gırtlak.
HÖŞMERİM (isim) : Peynirle yapılan bir tatlı.
HÖYÜK (isim) : Toprak yığını tepeye verilen ad.
HUĞ (isim) : 1- Taştan, ağaçtan veya tenekeden yapılan basit, küçük barınak. 2- Kırılarda yapılan davar ağılı, bağ evi.
HULGU DARALMAK (fiil) : İçi sıkılmak.
HUMARLANMIŞ (isim) : Süzölmüş, sersemlemiş.
HUMUS (isim) : Bitkilerin çürümesiyle meydana gelen koyu renkte organik toprak.
HURÇ (isim) : Çıkin, çeşitli öteberinin bulunduğu küçük torba, para kesesi.

HURRUPÇU (isim) : Sona kalan, hiçbir pay alamayan.

HUVAN (isim) : Figan, felaket.

Örnek: Halay gibi başı çektim

Bir senede iki huvan

Yetimi eve dikmazlar

Sahap çıkmaz beni düven.

HÜSMEK (fiil) : Susmak, ses çıkarmamak.

HÜSÜRE (isim) : Yünlerin ufak tefek tüyleri, işe yaramayan kıllar. Dokumacılıkta kullanılan pamuğa katarlar.

- I -

IBRIK (isim) : Bkz: İrbık.

ICIK (isim) : Biraz.

ICICIK (isim) : Birazcık, bir parça.

IDIRIK (isim) : Aralık.

IĞDIRIK (isim) : Aralık.

IĞDIRMAK (fiil) : Hafif aralık bırakmak, hafifçe eğmek.

IĞRANMAK (fiil) : Sallanmak, düşecekmiş gibi hareket etmek. Bkz: İğralanmak, ırganmak.

IĞRALANMAK (fiil) : Bkz: İğranmak.

IHI (isim) : İşte.

IHMAK (fiil) : Yere oturmak; (develer için) çökmek.

IHTIRMAK (fiil) : Deveyi çöktürmek.

IKLAZ (isim) : Hak âşığı.

IKIŞ (isim) : Ağırlık, ağır davranma, ağırđan alma.

IKIŞMAK (fiil) :Yük altında solumak.

IKLİM TIKLİM (isim) : Ağzına kadar, sonuna kadar.

ILGAR (isim) : Baskın.

Örnek : Öznenin giydiđi keten

Altı türlü, üstü peten

Ben topuzun bacısıyım

Ulaşıp ılgara yeten

ILGİMİNİ ALMAK (fiil) : Demini almak, zamanı gelmek.

ILGIT ILGIT (isim) : Hafif hafif, serin serin, ılıkça.

ILIFİDİN (isim) : Rafadan yumurta.

İLİŞTİRMAK (fiil) : Soğuk ile sıcak suyu karıştırarak ılık hale getirmek.

İLKİM (isim) : uzaktan gelen ses, ışık, eriyen kar.

İLLİNGAÇ (isim) : Salingaç.

İPILDAK (isim) : Parlak.

İPILDAMAK (fiil) : Parıldamak, ışıldamak.

İPİL İPİL (isim) : Parıl parıl, ışıl ışıl.

İRA (isim) : Arapça bir harf. Bkz: İra.

İRAHMA (isim) : (Kadın adı) Rahime.

İRAK (isim) : Uzak, yakın olmayan.

İRALANMAK (fiil) : Hafifçe sağa sola yaylanır gibi sallanmak.

İRAMAĞ (fiil) : Uzamak.

İRAST GELMEK (fiil) : Rast gelmek, karşılaşmak.

İRAVANDA (isim) : Bir çeşit muzumsu tatta üzüm şerbeti.

İRBİK (isim) : İrbık.

İRLAMAĞ (fiil) : Türkü söylemek.

İRSİZ (isim) : Geçimsiz.

İSKAT (isim) : Bkz: Ganil.

İSPATAN (isim) : Sulak yerlerde yetişen yenilebilen yeşil ot.

İSSİNİ BİLMEK (fiil) : Sahibini tanımak.

İSTAPAN (isim) : Yeşil ot. Bkz: İspatan

İSTAR (isim) : Halı dokuma tezgahı.

İSTİ (isim) : Sahip. Örnek: hayvan dostunu bilmez, ıstını bilir.

İŞİLAŞMAĞ (fiil) : İşilamak, ışıldamak, parlamak.

İŞİMAĞ (fiil) : Aydınlanmak.

İŞİTMAĞ (fiil) :1- Aydınlatmak. 2- Duyurmak. 3- Anlatmak, bilgilendirmek.

İŞİN (isim) : Arapça'da ş harfi. Bkz : İşin.

İŞK (isim) : Aşk, yürek yanığı.

Örnek : Emik bibim, döne bibim

Hürü bacım gelmedi mi

Meclisin ıgış ıgış
Veli Çavuş ölmedi mi

IYIM (*isim*) : Büküm

IYMAK (*fiil*) : Yünü ip haline getirmek. “Yünü ıydı, dû (iği)
Duvara astı.”

IZ (*isim*) : Az, çok olmayan.

IZAR (*isim*) : Çarşaf.

IZ BIZ (*isim*) : Şöyle böyle, az olmayan.

IZICIK (*isim*) : Çok az, azıcık, biraz.

- İ -

İANE ÇİĞİDİ (*isim*) : Mısır koza tohumu. Adana’ya Abidin
Paşa’nın bu tohumu Mısır’dan getirerek iane alıp dağıttığı
rivayet olunur.

İBİK (*isim*) : 1- Gaga. 2- Köşe, uç. 3- Dönemeç, kenar.

İBİĞİ (*isim*) : Köşesi, kenarı.

İBİĞİ GIZARMAK (*fiil*) : İbiği kızarmak; benzine kan
gelmek, kanı hareketlenmek, iyileşmek.

İBİKLEMEK (*fiil*) : Gagalamak.

İBRİM İBRİM (*isim*) : Dalga dalga, lüle lüle.

İBRİŞİM (*isim*) : İpek ip.

İCİRA (*isim*) : İcra.

İÇEK (*fiil*) : İçelim.

İÇLİ KÖFTE (*isim*) : İçine terbiyelenmiş kıyma konularak
yapılan bir tür köfte yemeği.

İDARE (*isim*) : Huni biçiminde, üstü açık olup cam
bulunmayan, tenekeden yapılmış fitilli gaz lâmbası.

İDDİRSEĞİ (*isim*) : Gözde çıkan arpıcık.

İDİŞ (*isim*) : Kısırlaştırılmış keçi.

İGEŞMEK (*fiil*) : İnat etmek, uğraşmak.

İGEZ (*isim*) : 1- Zayıf, cılız. 2- Rahatı yerinde olmayan,
hastalıklı. 3- Ağır.

İHACIKA (*isim*) : Ahacıka.

İHİCİK (*isim*) : Aha.

İKİRCİK (*isim*) : Şüphe, tereddüt, kararsızlık.

İKİRCİKLİ (*isim*) : Şüpheli, tereddütlü.

İKİRCİM (*isim*) : İki düşünce arasında bocalama hali.

İLA (*isim*) : İle anlamında bağlaç.

İLÂN (İLÂN) (*isim*) : Çamaşır yıkamaya ya da köfte
yoğurmaya yarayan kab. Bkz: Leğen.

İLAANCE (İLÂNCE) (*isim*) : Küçük leğen.

İLEN (*isim*) : İle. Bkz : İnen.

İLENDE (*isim*) : Karpuz kabuğu ya da incir kurusu ile pekmez
karışımı reçel.

İLH (*isim*) : “İlâ âhir” sözünün kısaltılmış hali.

İLİNMEK (*fiil*) : İlintisi olmak. Taallük etmek, varmak.

İLİŞMEK (*fiil*) : 1- Dokunmak, ellemek. 2- İğreti, emanet
oturmak. 3- Yanaşmak, yaklaşmak. 4- Takılmak, şaka etmek.
5- Kötülük etmek. 6- Irza geçmek.

İLK YAZ (*isim*) : Türkmen takvimine göre bahar mevsiminin
ilk bölümü, Nevruz.

İLLENGEÇ (*isim*) : Ellengeç, yengeç.

İLLENME (*isim*) : Bedduâ.

İLMEÇER (*isim*) : Filteke.

İLMEK (*isim*) : Dügüm.

İLVAN (*isim*) : Naz, işve, kibir, gurur.

İMÂ (*isim*) : 1- Dolaylı olarak anlatma, üstü kapalı olarak
belirtme. 2- Bir geyik cinsi.

İMCİK (*isim*) : İmdi, şimdi.

İMECE (*isim*) : Yardımlaşma, birlikte yapma.

İMDİ (*isim*) : Şimdi, hemen.

İMHAL (*isim*) : Zaman vermek, müddet.

İMİL İMİL (*isim*) : İçin için, yavaş yavaş, pamuk yanması
gibi. Örnek : “İmil imil eser yelin Binboğa.” (Dadaloğlu)

İMZİK (*isim*) : Bkz: Emzik

İNAM (*isim*) : İnanılmış, güvenilmiş, emin.

İNCEAĞRI (*isim*) : Verem.

İNEĞİMSAĞMA (*isim*) : Bkz: Ebemkuşağı
İNCOZ (*isim*) : Yeşil erik, olgunlaşmamış erik.
İNEN (*isim*) : Bkz : İlen.
İNGİN (*isim*) : İnleme, alçak yer, engin.
İNİL İNİL (*isim*) : Sürekli inleme. Bkz: İnim inim.
İNİM İNİM (*isim*) : Bkz: İnil inil.
İNNE (*isim*) : İğne
İNTİZAR (*isim*) : Bedduâ.
İPİLDEMEK (*fiil*) : Hafiften parıldamak, çok az tutuşarak
yanmak.
İRENK (*isim*) : Renk.
İREYHAN (*isim*) : Reyhan, irahan.
İRİŞGİT (*isim*) : Sucuk.
İRKİLEŞMEK (*fiil*) : Toplanmak, birikmek.
Örnek : İlahı gıran dıkıla
İrkilişti galdı kızlar
Eski günü biliniz mi
Gırk geçisi ekiz guzlar.
İSNÂN (*isim*) : Pazartesi.
İSNÂNERTESİ (*isim*) : Salı.
İSSİZ (*isim*) : Issız, تنها, sahipsiz.
İŞGİL (*isim*) : 1- Kin, garaz . 2- Şüphe.
İŞGİLLENMEK (*fiil*) : Şüphelenmek.
İŞİN (*isim*) : Bkz : İşin.
İŞLİK (*isim*) : Dalgeçir yelek; önü kapalı, arkasından bağcıkla
bağlanan iş elbisesi, gömlek.
İŞLİKSİZ (*isim*) : Aylak, avara.
İŞMAR (*isim*) : İşaret.
İŞMAR ETMEK (*fiil*) : İşaret etmek, işaretle çağırmak.
İTAA (İTÂ) (*isim*) : Ekmek yapılırken içerisinde ufralık un
bulunan sofrı büyüklüğünde bez.
İTEĞİ (*isim*) : Bkz: İta.
İVAZ (*isim*) : Bedel, karşılıklı dizilmiş, koşulmuş.
İVEZ (*isim*) : Sivrisinek, üvez.

İVEZLİK (*isim*) : Bataklık, sivrisineğin bol olduğu yer.
İVİL İVİL (*isim*) : Becerikli, çalışkan. Bkz: Heril başlı.
İYE (*isim*) : Sahip.
İYEŞMEK (*fiil*) : İddia etmek, rekabet.
İZAZ (*isim*) : Altın.
Örnek: Gelin Döndü'm yannık yayar
Alnı terleyi terleyi
Bıldır gelin vermedim mi
İzaz parlayı parlayı.
İZİK (*isim*) : Ten, deri.

- K -

KAA (*isim*) : Kahya.
Örnek : Görüyon mu Hacı Kaa
Yıkıldı adımın daa
Bacım nerde diye sormuş
Ben ölüyüm Ali Baa
KABAK (*isim*) : Saçı dökülmüş, kel.
KABAKUŞLUK (*isim*) : Öğle vaktinden bir-iki saat önce.
KABAL (*isim*) : Götürü, toptan pazarlık, kesim.
KABALA ALMAK (*fiil*) : Parçaları veya küçük bölümleri
hesaba katılmadan toptan pazarlık yapıp, toptan almak
“Adam bağı yevmiye yerine kabala aldı, üç günlük bel işini
iki günde bitirdi.”
KABALA VERMEK (*fiil*) : Yevmiyesiz vermek, kiraya
vermek.
KABALACI (*isim*) : Kabala (götürü) iş yapan kimse.
KABALAMAK (*fiil*) : Bir kimseyi itip kakmak, hakir görmek.
KABALCI (*isim*) : Toptan kira ödeyen.
KABCIK (*isim*) : Kabuk.
KADA (*isim*) : Dert, Bela, sıkıntı.
KADEH (*isim*) : Buğday çekici alet.

KADEMSİZ (*isim*) : Uğursuz, şanssız. “Ayağı kademsiz geldi.”
KADDUŞ (*isim*) : Kurnaz.
KÂGİR (*isim*) : Bkz: Kârgir.
KAH (*isim*) : 1- Bir şeyin ya da tarlanın kenarı. 2- Bazen.
KAHKE (*isim*) : Simit.
KAK (*fiil*) : Kalk.
KAKIÇ (KAKINÇ) (*isim*) : Başa kakılan, yüze vurulan.
KAKIDIR (*fiil*) : Darılır, kızar.
KAKIMAK (*fiil*) : Kızmak, darılmak, öfkelenmek.
KAKLIK (*isim*) : Bkz: Gaklık.
KALAK (*isim*) : 1- Yakacak olarak kullanılan tezeğin dizilişi.
2- Hayvanlarda burun ucu.
KALAKLAMAK (*fiil*) : Dalgalanmak.
KALAN (*isim*) : Artık, bundan sonra, gayri, yani, haniya, vaktaki, dolayısıyla.
KALAYLAMAK (*fiil*) : Küfretmek.
KALDIRIYIM (*fiil*) : Ağıt söylemeye başlayayım.
KALGAN (*isim*) : Deve dikenini.
KALIÇ (*isim*) : Orağın küçük cinsi, ot biçiminde kullanılır.
Bkz: Galıç.
KALINCI (*isim*) : Aşk olsun, öyle olsun.
KALIRIK (*fiil*) : Kalırız.
KALLAŞLIK (*isim*) : Kalleşlik, döneçlik.
KALLE (*isim*) : Lâhananın sapına yakın kırışık sert kısımlarının bulgurla pişirilerek yapılan bir yemek.
KALLEMİŞ (*isim*) : Bir çeşit güzel koku.
KALLI (*isim*) : Sincap.
KALTAK (*isim*) : 1- Kuşkunsuz eğer. 2- Yaramaz kadın.
KAMALAK (*isim*) : Çam cinsinden bir ağaç, dağ selvisi, sedir ağacı.
KAMANMAK (*fiil*) : Yıkılmak, devrilmek, yere düşmek.
KÂN (*isim*) : Ocak, kaynak, yatak, maden ocağı.
KANA (*isim*) : Şeker,tat.

KANANA (*isim*) : Mezbaha.
KANARA (*isim*) : Mezbaha, salhane. “Kanaraya girmiş, kurt gibi solur.”
KANDA (*isim*) : Nerede. Bkz : Kande.
KANDE (*isim*) : Bkz : Kanda.
KANE (*isim*) : Kiremit.
KANEDİM (*isim*) : Bkz: Ganedim.
KANETMEK (*Fiil*) : Bkz: Ganetmek.
KANI (*isim*) : Hangi, nerede ?
KANLI (*isim*) : Katil, kan akıtan.
KANNE (*isim*) : Ganne, karne.
KANYA (*isim*) : Küçük kadeh.
KAPINMAK (*fiil*) : 1- Bir yere bağlanmak. 2- Pay almak, kapmak.
KARABACAK (*isim*) : Celebcilerin kendi aralarında sığıra verdikleri ad.
KARAKMAK (*fiil*) : Gözü kararmak, başı dönmeç.
KARALAR (*isim*) : Ankara ve K. Maraş'ta bu isimde iki köy vardır. 19. Yüzyıl derebeylerinin beş ve on tane de kıyı beyi bulunurdu. Bunlar derebeylerine vergi verir ve gerekli olduğu zamanda askerleriyle yardım ederdi. Kozanoğlu'na bağlı Ramazanoğlu Hasan Paşa kıyı beylerinden ileri gelen Karalar tayfasıdır. Karalar kıyı beyinin o zaman hükmettiği bölge Karataş, Tuzla, Adana'nın doğusunda ve İncirlik dolaylarında Dededağ semtleridir.
KARATAVUK (*isim*) : Güvercin büyüklüğünde siyah bir kuş, kara tavuğa verilen ad.
KARAVUL (*isim*) : Sınır devriyesi veya sınırda nöbet tutan asker.
KARDAK (*isim*) : Halı ve kilimlerde meydana gelen buruşukluk.
KÂRGİR (*isim*) : Taştan yapılmış.
KARIKMAK (*fiil*) : Bkz: Garıkmak
KARIMAK (*fiil*) : Kızmak, kötölemek.

KARIŞ (*isim*) : Bedduâ, ilenç.
KAR-KARSAMBA (*isim*) : Kuru kalabalık. (Eşya için).
KARMAK (*fiil*) : Bkz: Karmak.
KARNİKARA (*isim*) : Kıskanç, hasetçi, başkalarının başarılarını çekemeyen.
KASALAK (*isim*) : Kibirli, gururlu.
KARSAMBAÇ (*isim*) : Kar ile pekmezin karıştırılması sonucu elde edilen bir tür tatlı.
KASAVET (*isim*) : Üzüntü, sıkıntı, keder.
KASILMAK (*fiil*) : Kibirlenmek, böbürlenmek.
KASTAL (*isim*) : Çağlayan, ırmak.
KAŞ (*isim*) : Sırt, bel, omuz.
KAŞIKLIK (*isim*) : Kaşıkların bulunduğu yer, sepet.
KAŞKAVAL (*isim*) : Genellikle koyun sütünden yapılan bir çeşit peynir.
KATAR (*isim*) : Sürü, dizi, sıra.
KATIK (*isim*) : Yoğurt, ayran.
KATIKLAŞ (*isim*) : Yoğurtlu yayla çorbası, katıklı aş.
KATMA (*isim*) : Bkz: Tekleme.
KAVİL (*isim*) : Söz.
KAVİL YERİ (*isim*) : Buluşma yeri.
KAVLAK (*isim*) : 1- Kabuğu yüzülmüş. 2- Üzerinde yeşillik kalmamış olan, kavlak tepe.
KAVRALAMAK (*fiil*) : İki eliyle sımsıkı tutmak, ellerini sararak tutmak.
KAVSARA (*isim*) : Bir şeyin iskeleti.
KAVŞURMAK (*fiil*) : Kavuşturmak, bağlamak.
KAVURGA (*isim*) : Buğday, arpa, nohut ve mısırın saç ya da teneke üzerinde kavrulması ile elde edilen çerez.
KAVUT (*isim*) : Kavurganın çekilerek veya havanda dövülerek içine biraz toz şeker atılmış çerez.
KAYE (*isim*) : Muhtar.
KAYFE (*isim*) : Kahve.
KAYIL (*isim*) : Rıza, inanma.

KAYIL OLMAK (*fiil*) : Bkz: Kayıl olmak.
KAYIL OLMAK (*fiil*) : İstemek, kabul etmek, razı olmak.
Bkz: Kail olmak.
KAYKILIP KALMAK (*fiil*) : Dikilip durmak.
KAYSA (*isim*) : Bkz: Gaysa.
KAYSALANMAK (*fiil*) : Bkz: Gaysalanmak.
KAZMA (*isim*) : Ucu sivri arkası keskin toprak kazmaya yarayan alet.
KAZZAZLIK (*isim*) : Ham ipeği iplik haline getirme işini yapmak.
KEBE (*isim*) : Bir nevi kalın kumaştan elbise, pardösü.
KEF (*isim*) : Üzüm pekmezi kaynatılırken şıranın üzerinde oluşan esmer çamurumsu köpük.
KEFÇİ (*isim*) : Keşif heyeti.
KEFE (*isim*) : Kefiye, poşu, baş örtüsü.
KEFENE (*isim*) : Semercinin kullandığı bir çeşit yüksek görevi yapan bir alet. Yüzük parmağına takılarak, sıyrımdan ipi diğer parmaklara geçirilerek kullanılır.
KEFİYE (*isim*) : Bkz: Fillik kuşak.
KEH (*isim*) : 1- Yamaç yer, uçurum. 2- Dağ, tepe sırtı, kenar, köşe.
KEKME (*isim*) : 1- Kavga. 2- Gaga. 3- Kasket siperi.
KEKİRMEK (*fiil*) : Bedduâ etmek.
KEKRE (*isim*) : Tatsız.
KEKREMSİ (*isim*) : Tatsız, tuzsuz yiyecek. Genellikle ham meyveler için kullanılır.
KELÂL (*isim*) : Bıkkınlık, usanç, yorgunluk.
KELB (*isim*) : Köpek, it.
KELE (*isim*) : Anam, bacım, edem kelimelerinden önce gelir, yaklaşık olarak “ bre, hele” kelimesinin yerini tutar. “Kele anam dar vakitte gedilir mi ? ” Bkz: Cip.
KELEK (*isim*) : 1- Saç, kekil. 2- Kavun karpuz gibi sebzenin olgunlaşmamış hali.

KELEP (isim) : İpekten ya da ipten yapılmış çile, yumak, bir şeyin ipe dizilmiş hali.
KELEŞ (isim) : Güzel, yakışıklı, yiğit, cesur.
KELİ (isim) : Sonra. “Bundan keli (kelli)...” Bkz: Kelli.
KELİK (isim) : Ayakkabı, yemeni.
KELLE (isim) : Baş, kafa.
KELLENKESTE (isim) : Kertenkele.
KELLİ (isim) : Artık, bundan sonra.
KEMÇİK (isim) : Alt çenesi ileriye çıkık olan.
KEMHA (isim) : Bir kumaş çeşidi.
KEMHAT (isim) : İpek kumaş.
KEMLİK (isim) : Kötülük.
KEN (isim) : Kere, defa. “Bir ken öpüyüm yüzünü.”
KENDİR (isim) : Kenevir, çamaşır ipi.
KENDÖZÜ (isim) : Kendisi.
KENEF (isim) : Hela, tuvalet, ayakyolu, abdesthane.
KENDÜZİ (isim) : Bkz: Kendözü.
KENGEL (isim) : Eşek diken, kenger.
KENNEK (isim) : Defa, kez.
KENT (isim) : Şehir.
KEPEZ (isim) : 1- Gelinin başına yapılan süs, totoz. 2- Horozun tepesindeki ibik.
KEPİR (isim) : Verimsiz, cılız.
KEPSİMEK (fiil) : Tökezlemek, düşer gibi olmak.
KERE (isim) : Ahr.
Örnek: Veli Çavuş darılırsa
Çıkar kerede ağlarım
Yerindirmem babam oğlu
Cennete yağlık bağlarım
KEREM EYLEMEK (fiil) : Merhamet etmek.
KERİZ (isim) : Lağım ayağı.
KERİZLENMEK (fiil) : Bir menfaat ummak.
KERME (isim) : 1- El ve ayakta katmerlenen kir. 2- Tezek.

KERRAKE (isim) : İnce softan hafif ve dar üstlük. “Anlaşıldı Vehbi'nin kerrakesi” cümlesinde “işin iç yüzü” anlamındadır.
KEESE (isim) : Bkz: Kilise.
KES (isim) : 1- Ahırda samanın artan iri kısmı, ya da buğday içinden çıkan kısa buğday sapı. 2- Kaba yemlerin doğranmış hali.
KESE (isim) : Kısadan, kısa, kestirme yol.
KESKENMEK (fiil) : Bir iş yapıyormuş gibi görünmek, vuracaktı gibi yapmak.
KESLEMEK (fiil) : Kızmak, sinirlenmek.
KESMİK (isim) : Harmanda tam dövülmemiş sap; buğday veya başakla karışık iri saman.
KESPERE (isim) : İri olan, işe yaramayan. Bkz: Kes.
KESTEK (isim) : Güzel, nazlı.
KEŞEFE (isim) : Pamuk ekimi yapılırken toprağı sıyıran alet, sıyrığı.
KEŞİK (isim) : İmece usulüyle yapılan işlerin nöbetleşe yapılması.
KEŞŞİK (isim) : Nöbet, sıra. Bkz: Keşşik.
Örnek: Bulgar'a sallarım keşşik
Sanasın gınalı gaşık
Camız boduğu yapılı
Nadara bedenden düşük.
KICI (isim) : Ufak taneli dolu.
KIL KÖPRÜ (isim) : Sırat köprüsü.
KIL ÖRDEK (isim) : Daha biçimli güzel ördek.
KINCIFIR (isim) : Cilveli, oynak.
KIRCI (isim) : Bkz: Kıcı.
KIRGI (isim) : Âfet, belâ, kıran.
KIRIK (isim) : Hovarda, dost.
KIRILMAK (fiil) : Ölmek, kıran girmek.
KINAK (isim) : Uşak, hizmetçi.
KINEYCESİ (isim) : Kına gecesi.

KISARAK (*isim*) : Kısacık, kısa boylu.
KISKA (*isim*) : Soğan arpacığı.
KISMIK (*isim*) : Bakla.
KITIK (*isim*) : Cimri.
KIVLAMAK (*fiil*) : Hücum etmek, saldırmak, seyirtmek.
KIVRIKTIRMAK (*fiil*) : Acele ettirmek; sıkıştırmak.
KIYAK (*isim*) : Kibar, güzel, müsamaha gösterme.
KIYALAMAK (*fiil*) : Aralamak.
KIYALI (*isim*) : Az, azıcık.
KIYDIRMAÇ (*isim*) : Kızak, kızak kaymak.
KIYKAÇ (*isim*) : Yan yan bakış.
KIYMAT (*isim*) : Kıymet, değer.
KIZAN OLMAK (*fiil*) : Köpeklerin çiftleşme arzusunun belirme hali.
KIZ BAŞLI (*isim*) : Kız başlıklı.
KIZINMAK (*fiil*) : Isınmak
KİBAR (*isim*) : Güzel, nazik, terbiyeli, cana yakın.
KİL (*isim*) : 1- Geçirimsiz toprak. 2- Kadınların hamamda saçlarını yumuşatmak ve kepek giderici olarak başlarına çaldıkları çamur.
KİLE (*isim*) : Bir ölçü birimi, 20 Kg. buğday karşılığı ölçü.
KİLDEN (*isim*) : Hamam taşı.
KİNNİ (*isim*) : Kinli, kinle dolu.
KİPEKİP (*isim*) : Aynısı, tıpkısı. Bkz: Tıpatıp.
KİPGELMEK (*fiil*) : Aynen olmak, tamamen uygun düşmek.
KİPİR KİPİR (*isim*) : Bir şeyin hakkını vererek.
KİPİRDEME (*fiil*) : 1- Kımıldamak, kıpırdamak. 2- Göz seğirmesi.
KİPİŞİK (*isim*) : Kirpikleri birbirine yapışık, gözünü büzerek görmeye çalışın.
KİRKİT (*isim*) : 1- Halı dokunurken düğümleri sıklaştırmak için kullanılan tarak. 2- Bir üzüm çeşidi. 3- El tezgahı.
Örnek: Elinde kirkidi vuruyor defe
Şafkı düşmüş çadırdaki tenefe

Altın değil göstereyim sarrafa
Beytullahın nuru muydu, ne idi?
(Karacaoğlan)

KİRMEN (*isim*) : İplik eğirme iği.
KİRPAS (*isim*) : 1- Kirli, pis, bulaşık, pasaklı. 2- Uyuşuk. 3- Pinti.
KİRPİTİN (*isim*) : Çapa işi gören ucu sivri tarım âletlerinden biri.
KİRS (*isim*) : Killi ve çakıllı yağlı ve kaypak toprak.
KİRTİK (FİRTİK) (*isim*) : Kalıp sabunun eriyerek en küçük kalmış hali.
KİİSE (*isim*) : O olmazsa, o olur, neyse. Bkz: Keese.
KİŞ (*isim*) : Haydi!
KİŞELEMEK (*isim*) : Kuş, tavuk, gibi hayvanları kovalamak.
KİŞİFLEMEK (*fiil*) : Gözetlemek, habersizce takip etmek.
KİŞKİŞ (*isim*) : Ocaktan uzak, bizden uzak olsun.
KİŞLENMEK (*fiil*) : Kovulmak, kapı dışarı edilmek.
KİŞNİŞ (*isim*) : Ufak daneli çekirdeksiz üzüm, kuş üzümü.
KİTLE (*isim*) : Pantolon düğmesi, toka.
KİTLİ (*isim*) : Kilitli.
KOCABAŞ (*isim*) : Şeker pancarı.
KOCACIK (*isim*) : Yaşlıca.
KOCALIK (*isim*) : İhtiyarlık, yaşlılık.
KOCALMAK (*fiil*) : 1- Kucaklanmak. 2- İhtiyarlaşmak.
KOÇ (*isim*) : Yiğit, güçlü, kuvvetli, yakışıklı.
KOÇMAK (*fiil*) : Sarılmak, kucaklamak.
KODALAK (*isim*) : Kaba saba, edepsiz.
KODÇEK (*isim*) : Püsküllü boncuk.
KOĞ (*isim*) : Bkz: Kov.
KOĞLAŞMAK (*fiil*) : Dedikodu yapmak.
KOL HALKASI (*isim*) : Bilezik.
KOLUNA DÜŞME (*fiil*) : Bkz: Eline düşme.
KOLUNÇ (*isim*) : Omuz. Bkz: Kulunç.
KONAK (*isim*) : 1- Bir hububat çeşidi. 2- Saç kepeği.

KONALGA (isim) : Konaklama, konma, yolculukta geceyi geçirmek üzere konulan yer, konak yeri . Bkz: Gonalga.
KONULGA (isim) : Bkz: Konalga.
KONUR (isim) : Bkz: Gonur.
KOPA KOPA (isim) : Koşarak.
KOPTURMAK (fiil) : Koşturmak, atı dört nala koşturmak.
KOR (isim) : 1- Taş veya kerpiç duvarın her bir sırası. 2- Yanarak köz haline gelmiş ateş topluluğu.
KORU (isim) : Üzüm bağı.
KOV (isim) : Bkz: Koğ.
KOVMAK (fiil) : Koşturmak.
KOYAK (isim) : 1- Vadinin küçüğü. 2- Üç tarafı yüksek tepe ile çevrili düzlük. Bkz: Goyak.
KÖÇEK (isim) : Eskiden düğünlerde para ile oynatılan ve bu işi meslek edinen kişiler.
KÖFEKE (isim) : Kapıların baş taraflarında köfeke olmak üzere 1,5 m uzunluğunda 0,8 cm genişliğinde ve kalınlığında altı tane küp vardır. Çevresindeki dağların taşları hep köfekedir. Sanki dondurulmuş minyatürler gibidir.
KÖKE TESBİH (isim) : Sarıtaş tesbih.
KÖLGE (isim) : Gölge. Bkz: Yalba.
KÖM (isim) : 1- Dağ evi ya da kır evi. 2- Dağdaki davar ağılı.
KÖMBE (isim) : 1- Hafif korda pişirilerek yayılan yuvarlak, buğday hamurundan oluşan çörek. 2- Külde pişirilen yağlı kete.
KÖMEG (isim) : Yardımcı, dayanak.
KÖMEK OLMAK (fiil) : Kümelenmek, toplanmak.
KÖMLER (isim) : Çokluk, kalabalık.
KÖRELEMEK (fiil) : Köre döndürmek, süslenmemek.
KÖRESTEK (isim) : İşi dolaştırmak, zora sokmak.
KÖR KÖSNÜ (isim) : Bkz: Kösnü.
KÖSEMEN (isim) : Sürünün önünde giden koç, cesaretli.
KÖSNÜ (isim) : Toprak altında yaşayan, bitki kökleriyle beslenen tarla faresi.

KÖSRÜK (isim) : Sivri uçlu çocuk oyun sopası.
KÖSGÂ (isim) : Kor halinde odun parçası.
KÖSSEGAĞAÇ (isim) : 1- Köseağaç. 2- Köseği (kösâ) ye dönmüş odun, tam yanmamış kömür gibi siyah odun parçası.
KÖSSÜ (isim) : Bkz: Kösnü.
KÖSTEK (isim) : Bkz: Bukağı.
KÖSÜRE (isim) : Yağsız bileği taşı.
KÖŞEK (isim) : Deve yavrusu.
KÖŞÜKLEMEK (fiil) : Karıştırmak.
KÖTEK (isim) : Bir çeşit kavga sopası.
KÖTELEK (isim) : Bkz: Kötek.
KÖTEN (isim) : Pulluk ya da çit sürme aracı.
KÖYNEKÇEK (isim) : Köynek, eskiden atlet yerine kullanılan beyaz ketenden yapılmış iç çamaşırı.
KÖZ (isim) : Yanmış, kor halinde bulunan odun parçası.
KUBURLUK (isim) : Eskiden bele bağlanan para keselerine verilen ad. Bkz: Curuk, guburluk.
Not: Türkçe sözlüklerde kabir gibi başka anlamları da vardır.
KUDÜMLÜ (isim) : Uğurlu, hayırlı, kademli.
KUMA (isim) : Yenge, hanım üstüne hanım almak.
KUMPAS (isim) : Hile, fesat, gizli tertip.
KUMPES (isim) : Bkz: Kumpas.
KUNLAR (fiil) : Doğurur. Atasözü: “Evecen it gözsüz enik gunnar.”
KURTLANMAK (fiil) : Kiskanmak, çekememek.
KURULMAK (fiil) : Gururlanmak, böbürlenmek.
KUSKUN (isim) : 1- Şalvarın bel ağzı. 2- Eyere bağlı olup atın kuyruğu altından geçirilen kayış.
KUŞKANA (isim) : Küçük kazan.
KUŞLUK (isim) : Sabah ile öğle arası zaman. Saat sekiz gibi olana küçük kuşluk, saat on gibi olana büyük kuşluk denir.
KUTNU KUMAŞ (isim) : Kıymetli bir kumaş türü.

KUYLUK (*isim*) : Tacirli (Tecirli)'den taciz olan Tanır'luların Daşlık mevkiinde Daşkesilen yerde bulunan buğday kuyularına verilen ad.

KUYMAK (*isim*) : Krema ve un ile yapılan mahalli bir pasta.

KUZ (*isim*) : Bkz: Kuzan, guz.

KUZAN (*isim*) : Gölgelek, serin yer, kuz.

KULUNÇ (*isim*) : Bkz: Kolunç.

KÜÇEN OLMAK (*fiil*) : Bkz: Kızan olmak.

KÜLEK (*isim*) : Ağaçtan yapılmış kap.

KÜLDÖKEN (*isim*) : Hanım.

KÜLLÜK (*isim*) : 1- Toprak büyük küp. 2- Evlerde soba ya da ocaktaki külün döküldüğü yer.

KÜLÜNK (*isim*) : Taşçıların kullandığı sivri kazma, bir hububat çeşidi.

KÜLTELİ (*isim*) : Vücutça iri olan, cüsseli, iri kıyım.

KÜNA (*isim*) : Bkz: Güna.

KÜNDE (*isim*) : Günde, her gün.

KÜPELİ (*isim*) : Küçük kazan.

KÜRRÜK (*isim*) : Sıpa, tay.

KÜRÜK (*isim*) : Sıpa.

KÜSKİL (*isim*) : Bir hububat çeşidi.

KÜŞKÜÇ (*isim*) : Sivri uçlu oyun sopası.

KÜŞNE (*isim*) : Bir hububat çeşidi.

KÜŞÜM (*isim*) : Kaygı, şüphe, endişe.

Örnek: Emmilerim hep birilsin

Gelinimi vericiyim

Küşüm çekme Karaslan'ım

Dediğini ediciyim.

- L -

LABIT (*isim*) : Mesesin arka ucunda, biriken çamuru sıyırmak için kullanılan yassı demir.

LALEK (*isim*) : Leylek.

LAN (*isim*) : Ulan.

LAVGAR (*isim*) : Boşboğaz, geveze.

LAVLAVI (*isim*) : Boşboğaz, ağız kalabalığı yapan.

LAZIMLIK (*isim*) : Çocuklar için oturak.

LEK (*isim*) : Deliçay civarında olduğu gibi; bilhassa Elbistan havalisinden Adana'ya çeltik (bel-ark) işi için gitmeye lek denir. Aşşâ (Aşağıya Çukurova'ya) gitmek tabiri bu döneme aittir. 1960 yıllarına kadar bu işçi akını sürmüştü; bundan sonra azalarak bitme noktasına gelmiştir.

LENGER (*isim*) : Kenarları yatık ve geniş karavana.

LEPE (*isim*) : Suluca bulgur pilavı, lapa.

LEPİSKA (*isim*) : Sarı ve yumuşak saç.

LEŞ (*isim*) : Su veren toprak.

LILAMAK (*fiil*) : Hafifçe yuvarlamak.

LİKA (*isim*) : Çehre, yüz, güzel yüz.

LİTİRE (*isim*) : Asker matarası.

LİVA (*isim*) : Sancak, tugay.

LO (*isim*) : Tarlalarda harman yerlerini berkitmek için gezdirilen taş silindir. Toprak damların akmasını önlemek için kullanılan ağaç saplı silindir, loğ, lov.

LOĞ (*isim*) : Bkz: Lo.

LOĞLAMAK (*fiil*) : Üzerinde loğ gezdirmek.

LOM (*isim*) : Palavra.

LOMCU (*isim*) : Palavracı.

LOR (*isim*) : Yağsız, ufalanmış peynir ya da yağlı çökelek.

LOV (*isim*) : Bkz: Loğ.

LOVLAZ (*isim*) : Bakliyat veya börülce.

LÖK (*isim*) : Erkek deve.

LÜLE (*isim*) : Çubuk şeklinde ortası delik alet.

LÜNGÜR (*isim*) : Masere yerinde (şirahane) üzüm şirasının toplandığı çukur.

MAA (MÂ) (*isim*) : 1- Bilhassa eski ahır veya han gibi yapılarda iki hezen arası. 2- Büyük ağaç direk.
MAACİR (MÂCİR) (*isim*) : Bkz: Mahacir.
MADANIZ (*isim*) : Maydonoz.
MAF OLMAK (*isim*) : Mahvolmak, bitmek, tükenmek.
MAĞARMAK (*fiil*) : Sığırların böğürmesi.
MAĞRIM (*isim*) : Beyaz bez.
MAHACİR (*isim*) : Muhacir, göçen.
MAHANA (*isim*) : Bahane, kusur.
MAHAL (*isim*) : Lâyık, lâzım, uygun.
MAHLUT (*isim*) : Tahılların (buğday, arpa...) hepsine birden verilen ad.
MAHMÜL (*isim*) : Gömme dolap ya da mutfak dolabı.
MAHRA (MAKRA) (*isim*) : Mağra.
MAHRAMA (*isim*) : Yüzü yıkadıktan sonra silmek için kullanılan bez, havlu. Bkz: Peşkir.
MAKLAP (*isim*) : Günlük saman yeri.
MALAKA (*isim*) : Bedava, beleş.
MALAKACI (*isim*) : Bedavacı, beleşçi.
MALÂMA (*isim*) : Eskiden sapın harmanda gemle sürülerek bir kez yumuşatılmış hali, ya da sapın kespere haline getirilmiş şekli.
MALAMAT (*isim*) : Rezil, rüsva.
MÂLİHÜLLELİ (*isim*) : Evhamlı, şüpheli.
MAMBİL (*isim*) : Ağaçların çiçeklerini yiyen, burçlarının özünü emen siyah renkli mayıs böceği.
MAMMED (*isim*) : Mehmet.
MANAT (*isim*) : Eski Osmanlı parası.
MANCA (*isim*) : Domates, soğan ve maydanozdan oluşan salata. Genellikle bulgur pilavının yanında yenir.
MANCIRLAK (*isim*) : El öpen.
MANTIVAR (*isim*) : Bkz: Mantuvar.

MANTUVAR (*isim*) : Yaylaların yüksek yerlerinde yetişen çiçekli bir bitkidir. Çiçeği sarı renklidir. Toplanarak top top bağlanır. Evlerde süs olarak duvara veya tavana asılır. Çayı içilir. Böbrek rahatsızlığına iyi gelir. Bkz: Mantıvar.
Örnek: Manı manı matuvar
Mantuvarın vakti var
Mantuvara gidenin
Cennette bir tahtı var
MARAZ (*isim*) : Hastalık.
MARIL (*isim*) : Marul.
MARHAMA (*isim*) : Havlu.
MARTAVAL (*isim*) : Yalan.
MARTAVALCI (*isim*) : Yalancı, yalan söyleyen.
MÂSERE (*isim*) : Üzüm şirasının kaynatılıp pekmez, bastık ve sucuk gibi yiyeceklerin yapıldığı yer.
MASERE GAZANI (*isim*) : Üzüm şirasını kaynatmak için kullanılan en büyük kazan, avrana kazanı.
MÂSERE KAZANI (*isim*) : En büyük kazan.
MÂSİM (*isim*) : Saf, temiz yüzlü, masum.
MASİMEK (*fiil*) : Önem vermek, önemsemek.
MASİMEMEK (*fiil*) : Önem vermemek, önemsememek.
MASMASI (*isim*) : Az hareket eden, uyuşuk, pasif hareket eden.
MAŞLAK (*isim*) : Uzun ceket.
MAŞRAFA (*isim*) : Bkz: Maşrapa.
MAŞRAPA (*isim*) : İçi kalaylı bakır su bardağı.
MAŞTA (*isim*) : Gelinin odasına girip çıkan, onun ihtiyaçlarına yardım eden kadın.
MATRAH (*isim*) : Bkz: Matrak.
MATRAH SATMAK (*fiil*) : Mal satmak, bilgiçlik satmak.
MATRAK (*isim*) : Balık tutmaya yarayan uzunca sırk ve ucunda kertikli demir bulunan bir alet.
MAVGI (*isim*) : Mevki, çevre, yer, sınıf.
MAYAHOŞ (*isim*) : Bkz: Mayhoş.

MAYHOŞ (isim) : Biraz ekşi olan.
MAYIS (isim) : Yaş inek ya da öküz pisliği.
MAYSINMAK (fiil) : Adam yerine koymamak.
MAZAK (isim) : Yağdalanmış kir.
MAZARAT (isim) : Hastalık, mazeret.
MAZI (isim) : 1- Küçük yapraklı meşe ağacı. 2- Kağnıda tekerlekleri tutan alet.
MAZMAN (isim) : Örme ip işiyle uğraşan.
Örnek: Gızım gızım gızmana
Gızımı vermem mazmana
MECİK (isim) : Oğlak.
MED (isim) : Çoban çeliğinin adı.
MEDEK (isim) : Manda yavrusu, potuk.
MEHRECEN (isim) : Aşırı dondurucu soğuk.
MEHİL (isim) : Süre, vakit, zaman.
MEHLE (isim) : Aptallık derecesinde saflık
MEKE (isim) : Mısır darısı, meke darısı.
MEKKARE (isim) : Yük hayvanı.
MEKKARECİ (isim) : Yük hayvanı veya araba ile yük taşıyan insan.
MELEFE (isim) : Yorganın ters yüzündeki bez.
MELEMEN (isim) : Yumurtalı domates yemeği.
MELİF (isim) : Buğday veya arpanın topraktan ilk çıkan taze sürgünleri.
MEMEK (isim) : Meme.
MEMMET (isim) : Mehmet.
MENÂŞ (isim) : Mercimek büyüklüğünde yemişi olan sakızlık ağacı. Bu ağaca fıstık (Antep fıstığı) aşılanır.
MENEMEZE (isim) : Rahat bir şekilde, aceleye getirmeden.
MENENK (isim) : Nokta, varılacak yer.
MENLİĞİÇ (isim) : Menengiç. Bkz: Menâş.
MEREK (isim) : Ot, saman, mısır koçanı, yapraklı dal (neker) konan ahırın üzerindeki yer.

MERTEK (isim) : Damın üstüne uzatılan ve üzerine toprak örtülen kalın ağaç.
MERES (isim) : Miras.
MERİ (isim) : Kınalı keklik, geçerli.
MESES (isim) : Öküzleri sürmek için, yaklaşık 1- 1,5 m. boyunda üç parmak kalınlığında, ucu sivri demirli değnek.
MEYHOR (isim) : İçki düşkünü.
MEYİT (isim) : Ölü, ölmüş.
MEYMENETSİZ (isim) : Şekilsiz, ahlaksız, sevimsiz.
MEZDA SAKIZI (isim) : Köknar (mezdeği) ağacının sakızı. Öksürük için kullanılır.
MEZDEĞİ (isim) : Köknar, göknar.
MEZEKİ (isim) : Damla sakızı.
MEZER (isim) : 1- Kadın peştemalı. 2- Mezar, kabir.
MICIRIK (isim) : Karışık, bulaşık.
MIH (isim) : Çivi.
MIHEYT OLMAK (fiil) : Sahip olmak, mukayyet olmak.
MIHRIZ (isim) : Cimri.
MIK (isim) : Bkz: Mıh.
MIKRIZ (isim) : Bkz: Mıhrız, mırhız.
MIRAZ (isim) : Murat, iyi hayat.
Örnek : Ahmed'im gelir birazdan
Çıkmaz attan, firezden
Ne sen aldın, ne ben aldım
Elin aldığı mirazdan.
MIRCİMİŞ (isim) : Yiyecekler, bozulmaya, çürümeye yüz tutmuş.
MIRHIZ (isim) : Bkz: Mıhrız.
MIRIK (isim) : Bir çeşit çamur, çamurun çok cıvık hali.
MIRTIK (isim) : Güvercin besleyicisi, kuş uçuran kimse.
MISTAR (isim) : Satırları doğru çizmeye yarayan alet.
MITIRAK (isim) : Eşek salatalığının tohumu.
MIZGANMAK (fiil) : Uyuklamak.
MIZMIRIK (isim) : İş yarım bırakma, tam yapmama.

MIZMIZ (*isim*) : Miskin.
MİKAP (*isim*) : Kamyonet.
MİTİL (*isim*) : Minderin yüz­süz hali.
MİYENCİLEMEK (*fiil*) : Tavsiye etmek, uygun görmek.
MOR (*isim*) : Mor koyun.
MORCUMAK (*fiil*) : Morarmak; yıkandığı halde iyice ağarmayan çamaşırın hali.
MOR ŞALALAK (*isim*) : Yeni yetme, genç, körpe.
Örnek: Aman benim guzularım
Her birisi mor şalalak
Ne hallarınan büyüttüm
Değirmenden un çekerek.
MOSTURA (*isim*) : Örnek, nümune, model, mostra.
MOZAK (*isim*) : 1- Topaç. 2- Domuz yavrusu.
MOZALAK (*isim*) : Meşe veya kestane ağacının kozası (kozalağı).
MUAL (*isim*) : Bkz: Gelim.
MUALİ (*isim*) : Çevresi, arkadaşları, yakınları.
Örnek: Mualini hep topladık
Şayak guşaklı gardaşım
MUCUK (*isim*) : Bir nevi sivri sinek.
MUHANA (*isim*) : Bahane, kusur, suç.
MUHÜT (*isim*) : Çevre, yer, mevki.
MUKBÜR (*isim*) : Muhbir, casus, gizci.
MURA (*isim*) : Bir cins kuş.
MUSANDIRA (*isim*) : Korkuluk.
MUSMUL (*isim*) : 1- Tamamen, noksansız, iyi. 2- Murdar olmayan.
MUSUR (*isim*) : Ahırda hayvanların yem yediği sabit ağaçtan yapılmış (tekne gibi) yerler, yemlik.
MUSTANTİK (*isim*) : Sorgu hakimi.
MUŞAMBA (*isim*) : Naylon örtü.
MUŞMULA (*isim*) : Fındık şeklinde, tadı eriğe benzer yabancı bir meyve.

MUŞTU (*isim*) : Müjde, sevinçli haber.
MUŞTULAMAK (*fiil*) : Müjde vermek.
MUZU (*isim*) : Arabozucu, fesat.
Örnek : Anavarza yazıları
Ceren kovar tazıları
Derviş'imi öldürmüşler
Aralığın muzuları.
MUZUR (*isim*) : Hileci, ara bozan, işi karıştıran.
MÜHÜT (*isim*) : Bkz: Muhit

- N -

NACAK (*isim*) : Küçük balta.
NAADAR (NÂDAR , NÂDER) (*isim*) : Ne kadar.
NAHAR (*isim*) : Yemek, aş.
NAHAS (*isim*) : Nasıl oldu, nereden aklına geldi, ne has?
NAHIR (*isim*) : Büyük baş hayvanlardan oluşan sürü, inek sürüsü.
NAHIŞ (*isim*) : Nakış.
NAHIT (*isim*) : Ne vakit.
NAKKAL (*isim*) : Buğday sapından yuvarlak olarak örölmüş ve Araplardan alınmış ekmek koymaya yarayan bir sepet.
NAMAZLA (NAMAZLÂ) (*isim*) : Seccade
NAMIRS (*isim*) : Namus.
NAMIRSİYE (*isim*) : Cibinlik.
NALÇA (*isim*) : Ayakkabıların burun ve topuk kısmına çakılan demir parçası.
NATIR (*isim*) : Hamam kesecisi.
NATIRA (*isim*) : Kadın hamam kesecisi.
NAZİLMEK (*fiil*) : İncelmek.
NEAL (*isim*) : Defa, kez.
NE (*isim*) : Buyur, efendim.
NEÇE (*isim*) : Defalarca, nice.

NEDİİ (*fiil*) : Niye, ne diyor?
NEFSE (*isim*) : Loğusa kadının kırk gün evden çıkmaması.
NEKER (*isim*) : Mereğe konan yapraklı dal.
NELİK (*isim*) : Nedir, nasıl ?
NEMAAREK (NEMÂREK) (*isim*) : Neme lâzım, neme gerek.
NEMBEN (*isim*) : Bilmem.
NENCAAM (NENCÂM) (*isim*) : Ne kadar?
NENCAAZ (NENCÂZ) (*isim*) : Bkz: Nencâm?
NENCAAZKİ (*isim*) : Ne kadar ki ?
NENCEN (*isim*) : Nedicen, ne yapacaksın?
NERREBAZ (*isim*) : Ürkek doğan kuşu.
NETCEN (*isim*) : Bkz: Nencen?
NETCİN (*isim*) : Bkz: Nencen?
NEYRİMKİ (*isim*) : Ne yapayım ki.
NİDİM (*isim*) : Ne yapayım, ne edeyim?
NİŞE (*isim*) : Nişasta.
NİZAH (*isim*) : Bkz: Fesat.
NODUL (*isim*) : Bkz: Nodur, övendirenin ucundaki çivi.
NODULLAMA (*isim*) : Övendire ile dürtme.
NODUR (*isim*) : Mesesin ucundaki iki-üç santim uzunluğundaki sivri demir. Bazı yörelerde sahit' da denilir.
NOOTİN (*fiil*) : Ne yapıyorsun ?
NUZ (*isim*) : Hafif ekşi.

- O -

OCAĞIN BATA (*isim*) : Ocağın söne, yuvan dağıla.
OCAĞINDAN KÜL DAĞITMAK (*fiil*) : Eskiden kiprit, çakmak gibi şeyler az bulunduğundan, evlerin ocakları yakıldıktan sonra lazım olunca ateşi kullanmak üzere kor söndürülmez, kül ile örtülerek uyutulurdu. Ateş lazım olanlarda gelip buradan alırlardı. Ocağın sürekli yanması bir zenginlik de göstergesiydi.

Örnek: Altında atı sığırır
Böğründe kılıç bölünür
Babam oğlu bay Cuma
Ocağından kül dağılır.

OCAK (*isim*) : Ev, hane.
OCAKLIK (*isim*) : Eskiden evlerde ateş yakılan yer.
OCUMAK (*fiil*) : 1- Kurcalanan yaranın acıması. 2- Yılmak. 3- Bir şeyden korkmak, ürkmek. 4- Bir şeyden soğumak.
OCUŞÂ (*isim*) : Arkadaş topluluğu.
OD (*isim*) : Ateş.
ODALACAĞI (*isim*) : Ateş küreği.
OĞRA (*isim*) : Bkz: Uğra.
OĞRU (*isim*) : Hırsız.
OHİCİ (*isim*) : Düğünlere davetlileri çağıran kimse, okuyucu.
OKKA (*isim*) : 1.28 kğ veya 400 dirhem.
OKLAA (*isim*) : Oklava, hamur açmakta kullanılan uzunca yuvarlak değnek.
OKRASI KIZMAK (*fiil*) : Isınmak, konsantre olmak.
OKU (*isim*) : Düğüne davet için gönderilen şeker, havlu gibi şeylere verilen ad. Bkz: Okuntu.
OKUMUŞ (*fiil*) : Bkz: Bilimli.
OKÜNMEK (*fiil*) : Alay etmek, taklit etmek, öykünmek.
OKUNTU (*isim*) : Bkz: Oku.
OLUŞAT (*isim*) : Yaratılış, ilk şekil verilmiş hali, orijinal.
OMA (*isim*) : Dik.
OMAKERTİŞ (*isim*) : Büyük kertenkele.
ONARMAK (*fiil*) : Tamir etmek, düzenlemek.
ONALTILILAR (*isim*) : 1900 doğumlular.
ONBEŞLİLER (*isim*) : 1899 doğumlular.
ONCAAZ (ONCÂZ) (*isim*) : O kadar.
ONNAR (*isim*) : Onlar.
ONÜK (*isim*) : Önlük.
ORA (*isim*) : Oraya.
ORAK (*isim*) : Elle ekin biçmede kullanılan kavisli alet.

OREŞMİŞ (*fiil*): Alışmış, öğrenmiş.

OTAK (*isim*): Ev, hane, oda.

OYNAŞ (*isim*): Metres, dost.

- Ö -

ÖDELEK (*isim*): Azatlı.

ÖFLÜ (*isim*): Hatırı sayılı, tanınmış, kuvvetli kişi.

ÖGSAA (*isim*): Sönmüş odun.

ÖKÇE (*isim*): Sapanın sap ve demirinin olduğu kısım.

ÖKELEK (*isim*): Gösteriş.

ÖKELEKLİ (*isim*): Gösterişli.

ÖKLEMEK (*fiil*): At, eşek, sığır gibi hayvanların kalın sicimle bir yere bağlanması. Bkz: Örk.

ÖLENDİ (*isim*): Ö harfi uzatılarak söylenir. Tam öğle vakti

ÖLET (*isim*): Kıran, hastalık.

ÖLLÜK (*isim*): Bebe toprağı.

ÖLÜK (*fiil*): Ölmüş.

ÖLÜNCÂZ (*isim*): Ölünceye dek.

ÖNCEK (*isim*): Önlük, önce, ilk önce.

ÖNÜM ARDIMA DÖNSÜN (*deyim*): “Yönüm ardıma dönsün.” Şeklinde de söylenir. Bu bir yemindir. Çarpılmak anlamında kullanılmaktadır.

ÖÖH (*isim*): Çocuk korkutmak için söylenen söz.

ÖÖSE (*isim*): Oysa.

ÖRDE (*isim*): Pey, rüşvet, ateş. Örnek: “Örde kapdan girer, iman takadan çıkar.” Atasözü.

ÖRME (*isim*): Pamuk ipi ile keçi kılı ipinden üç sıralı, saç örgüsü şeklinde yapılan uzunca halat şeklinde ip. Çuvalları bağlamada, büyük eşyaları bağlamada, şelek halinde çalı götürmede, hayvanları öklemede kullanılır.

ÖRT (*isim*): Od, ateş.

ÖRTME (*isim*): Yazma, havlu.

ÖSSAAT (*isim*): O an, hemen.

ÖSGA (*isim*): Sönmüş odun.

ÖTÂÇE (*isim*): Öte geçe, öbür taraf.

ÖTÂN (*isim*): Geçen gün, birkaç gün önce, geçenlerde, bir önceki gün.

ÖTEBERİ (*isim*): Ufak tefek eşyalar.

ÖTEBETE (*isim*): Bkz: Öteberi.

ÖTÖN (*isim*): Geçen gün Bkz: Ötân.

ÖTÜYÜN (*isim*): Bkz: Ötân.

ÖTÜZ (*isim*): Bir şeyin arka veya ters tarafı, öte yüz, öbür taraf.

ÖYKE (*isim*): Öfke, kırgınlık.

ÖVEÇ (*isim*): Bkz: Toklu.

ÖZ (*isim*): Kendi, kendisi, ben.

ÖZE (*isim*): Damat.

ÖZNE (*isim*): Damat. Bkz: Ilgar

Örnek: Ezmeyinen ezmeyinen
Bulunur mu gezmeyinen
Golu boynunda dolalı
Gelin yanar özneyinen

- P -

PAA (*isim*): 1- Şaşma, şaşırma, korku ifadesi. 2- Bilhassa dağlık alanlardaki belli belirsiz ören yerleri.

PAAR (*isim*): Pınar, çeşme.

PAÇ (*isim*): Hediye. Örnek: “Değirmenden gelenden paç umulur.” Atasözü.

PAÇA (*isim*): 1- İki ayağın dize kadar olan kısmı. “Dereyi görmeden paçayı sıvama.” Atasözü. 2- Kelleden yapılan bir tür etli çorba.

PAÇA GÜNÜ (*isim*): Düğünde kesilen davarların kelleleri zıfaf gecesinin ertesi günü pişen çok yerlerde paça günü denilen bu güne Aladağda “şarşaf” günü ismi verilir. Bu gün obanın bütün kadınları gelin çadırına toplanır, yatak çarşafını

muayene ederken çarşafın üstüne para atarlar. Daha sonra da yemeği yiyip dağılırlar. Şarşaf günü oba hemen hemen düğün kadar kalabalık sağlar. Eğer aksi olursa kurulan evin kısmeti güdük olurmuş.

PAFCİĞER (isim) : Akciğer.

PAĞAÇ (isim) : Poğaça, küldü pişen ekmek, çörek.

PAHİL (isim) : Kısmık.

PALAS (isim) : Küçük minder.

PALAZ (isim) : 1- Keklik yavrusu. 2- Çul, kilim gibi sergilerin eskimiş hali.

PALAZI ÇIMAK (fiil) : Ağzı burnu kanarcasına yere düşmek.

PALAZIMAK (fiil) : Tökezlemek, bir engele çarparak yavaşlamak.

PALAZLAMAK (fiil) : Toparlanmak, iyi duruma gelmek.

PALAZLANMAK (fiil) : Yere sere serpe düşmek, yıkılmak.

PALIT (isim) : Palamut.

PAMPAL (isim) : Pamuğun kabarık şekli, kadın adı. Bkz: Tağı.

PANTUFLA (isim) : 1- Dolandırma. 2- Tabanı kösele, yüzü tüylü kumaştan yapılan ayak terliği.

PARAM PARTAL (isim) : Darmadağınık, düzensiz.

PARPI (isim) : 1- Çare. 2- Azar.

PARPILAMAK (fiil) : 1- Hafifçe dövmek, azarlamak. 2- Çare bulmak.

PARSA (isim) : Ortada oynanan oyun veya çalınan çalgıdan sonra seyircilerden toplanan bahşiş.

PATAT (isim) : Kekeme.

PATATLAMAK (fiil) : Kekelemek, öfkelenince kesik kesik, duraklayarak konuşmak.

PATLAK (isim) : Mısır kavurması.

PATOS DON (isim) : Pamuk ve ipek ipinden eskiden yörede dokunan bezden yapılan çamaşır, kıyafet, elbise.

PAT SAT (isim) : Ara sıra, tek tük.

PAYAM (isim) : Badem.

PAZI (isim) : Pancar.

PECE (isim) : Pencere.

PEÇE (isim) : 1- Piliç, örtü, yüz örtüsü. 2- Yüzü kapamak için başa örtülen siyah örtü.

PEDER (isim) : Baba.

PEAĞ (isim) : Dam yeri, arsa.

PEH (isim) : Aferin, güzel.

PENÇİK (isim) : Hizmetkâr.

Örnek: Yurdun iyisine gonar

Çok ağlasam oba gınar

Hort atmıyom köroluyum

Oniki pençigi döner.

PENDİR (isim) : Peynir.

PEH (isim) : İyi, güzel.

PEKLİK (isim) : Bkz: Beklik.

PELİK PELİK (isim) : Parça parça, bölük bölük.

PELİT (isim) : Odun.

PELTEK (isim) : Kekeç, kekeme.

PENÇİK (isim) : Dokuma, namazla (seccade)'ların ortasında bulunan nakış.

PENDİR (isim) : Peynir.

PENEK (isim) : Pencere.

Örnek: Düşümde gördüm oğlumu

Baktı savuştu penekten

PENO (isim) : Beş sayısı.

PER (isim) : Kanat, değirmen çarkının kanadı.

PERÇEM (isim) : Saç modeli.

PEREDE (isim) : Aniden, hemen.

Örnek: Vay Paltalı'm anan öle

Perende baktı gözüme

Gel şunu şımartma dedim

Daha çok gelin sözüme.

PEREM PEREM (isim) : Parça parça, pare pare.

PERENLİ (isim) : Perili.

PERPİLİM (*isim*) : Bir üzüm çeşidi.
PERS OLMAK (*fiil*) : Yüzükoyun, yüzüstü yere düşmek.
PESTİL (*isim*) : Üzüm suyundan yapılan bir çeşit tatlı.
PEŞİ SIRA (*isim*) : Ardı sıra.
PEŞKİR (*isim*) : Havlu. Bkz: Mahrama.
PETLEK (*isim*) : 1- İri, büyük, cam gibi. 2- Patlak gözlü.
PEYGAMBER OTU (*isim*) : Süpürge yapmaya yarayan uzun boylu ve çiçekli bir dağ otu.
PEYİK (*isim*) : 1- Şalvar, don (kilot) gibi giyeceklere konan ilâve paça (bacak arası) parçası. 2- Çavuş. 3- Emin gelinen.
PEY VURMA (*fiil*) : Bkz: Bey Vurma.
PEZİK (*isim*) : Pancar yaprağı.
PIRASIT (*isim*) : Kaysı ve buna benzer meyvelerin filizlenen çekirdeklerinden toprak yüzüne çıkan fidesi veya filizi.
PIRNAT (*isim*) : Orakla biçilip, ellikle kucakta biriktirilen ekin destesinin adı ya da kıraç yerlerdeki ekinlerin elle biçilmesi.
PIRTI (*isim*) : Bezden yapılan ev eşyası, çamaşır.
PIRTIMPIRT (*isim*) : Kuru bağ yapraklarının içine, parça et ve bulgur konularak pişirilip yapılan mahalli bir yemek çeşidi.
PIRTMAK (*fiil*) : Boşanmak, elden kaçmak, ipe bağlı olmaktan kurtulmak. Bkz: Fırtma.
PISKIRMAK (*fiil*) : Aksırmak.
PISMAK (*fiil*) : Bkz: Pusmak.
PIŞKI (*isim*) : Bıçkı, testere.
PITIRAK (*isim*) : Bkz: Bitirak.
PIT PIT (*isim*) : 1- Kırık lepesi. 2- Döğmenin (gendime) kırıntılarına verilen isim.
PITTIRMAK (*fiil*) : Bırakmak, salıvermek.
PIÇ (*isim*) : 1- Aşılınmayan meyve ağacı ya da aşının alt kısmındaki anaç, piç sürgünler. 2- Babası belli olmayan çocuk.
PİN (*isim*) : Kümes. Bkz: Pinek.
PİNE (*isim*) : Ayakkabı tamirinde kullanılan kösele (deri) parçası.

PİNECİ (*isim*) : Yemeni (ayakkabı) tamircisi.
PİNE PİNE (*isim*) : Kümes hayvanlarından bilhassa tavuk ve horozları kümese sokmak için kullanılan söz.
PİNEK (*isim*) : Kümes, tünek.
PİNTİŞMEK (*fiil*) : Sataşmak.
PİRELENMEK (*fiil*) : Şüphelenmek, kaygılanmak.
PİSİK (*isim*) : Kedi, püsük.
PİŞTOV (*isim*) : Tabanca.
POLAD (*isim*) : Çelik, bolat.
PONTİL (*isim*) : Pantolon.
PORSUMAK (*isim*) : Bozulmak, aslını kaybetmek.
PORTLAMAK (*fiil*) : Herhangi bir basınçla sıkıştırmak suretiyle üzerinden fırlaması.
PORTMAK (*fiil*) : Kaymak, fırlamak, sapmak.
PORTLANGAÇ (*isim*) : Bir olayın birden bire patlak vermesi.
POST NİŞİN (*isim*) : Tekke şeyhi.
POŞU (*isim*) : Fesin üstüne mor renkte sarılan örtü.
POTİN (*isim*) : Ayakkabı.
PÖHREK (*isim*) : Topraktan pişirilerek yapılan kısa su borusu. Suyun akması için taşlardan yapılan uzunca dar su yolu.
PÖRSÜMEK (*fiil*) : Bozulmak, büzülmek, kırışmak.
PÖT PÖT (*isim*) : Pat pat.
PUHA (*isim*) : Hayvanın ayağına takılan kilit. Bkz: Buha, Bukağı.
PUHARI (*isim*) : Baca, temeklik.
PURÇ (*isim*) : 1- Burç, tepe, uç nokta. 2- Ağacın tepesindeki taze filiz. 3- Kütük.
PURÇALIK (*isim*) : Havucun yapraklarına benzer bir kır bitkisi.
PUSLANMAK (*fiil*) : Saklanmak, gizlenmek. Bkz: Pusmak.
PUSMAK (*fiil*) : Gizlenmek, sinmek, korkudan saklanmak. Bkz: Pısmak.
Örnek : İmaların kamalığa pısınca.
Fazıl avcı ister çölün Binboğa. (Dadaloğlu)

PUŞU (isim) : Bkz: Poşu.

PÜR (isim) : 1- Taze soğanın yeşil başı. 2- Asma, pancar yapraklarının pişirilen kısımları. 3- Çamların dibine dökülen yaprakları. 4- Dolu, ayrıntıları kaçırmayan.

PÜRÇEK (isim) : Saç, zülûf.

PÜRLEMEK (fiil) : Pancarın başından yapraklarını kesip ayırmak. “Sonbaharda, bizim köyden kadınlı erkekli pancar pürlemeye gideriz.”

PÜRTME (fiil) : Fırtma, basınç nedeniyle ortaya çıkma. Bkz: Pürtlemek.

PÜRTLEMEK (fiil) : Bkz: Pürtme, Pütleme, Portlamak.

PÜRÜK (isim) :Pür ile gövde arasındaki sap kısmı veya bu saplardan yapılan boranı gibi yemek çeşidi.

PÜS (isim) : Ağaçlarda çıkan yapışkan bir sıvı madde (zank).

PÜSENLENİR (fiil) : Bkz: Çıga.

PÜSKÜL (isim) : Alna düşen saç telleri veya saç bağları, belâ.

PÜSKÜL TELLEMEK (fiil) : Saç uzatmak.

PÜSÜK (isim) : Kedi. Bkz: Pisik.

PÜTLEMEK (fiil) : 1- Taşmak, dışarı fırlamak. 2- Sabrı tükenmek.

- R -

RAHVAN (isim) : Atın bir yürüyüş biçimi.

RAVANDA (isim) : Çürük üzümlerden yapılan ekşimtirik bir şerbet.

REÇBER (isim) : Çiftçi, serbest meslek sahibi.

RENÇ (isim) : Sıkıntı, üzüntü.

RİŞTE (isim) : İplik.

RUY (isim) : Tunç, tunç madeni.

SAALIK (isim) : Sağlık.

SAAR (isim) : Herhalde, belki. “Çocuklar gelir saar (zahar).”

SABAHAÇAK (isim) : Sabaha kadar.

SABAN (isim) : Kara saban, sapan.

SABİ (isim) : Çocuk.

SABLİCAN (isim) : Zatüriye.

SACA (isim) : Saç ayağı.

SAÇ (isim) : Ekmek pişirme aleti.

SADAKAT (isim) : Atın alnında kıvrık tüylerden meydana gelmiş bir nişan bulunursa bu nişana sadakat adı verilir.

SAGRI (isim) : Kıç, kuyruk bitimi.

SAHAP (isim) : Sahip.

SAHAN (isim) : Yemek kabı, bakır tabak.

SAHAN TASI (isim) : İnek sağmak için kullanılan büyükçe bakır tas.

SAHIRGA (isim) : Kene, sakırğa.

SAHİT (isim) : Bkz: Nodur.

SAHO (isim) : Bkz: Seko.

SAK (isim) : 1- Uyanık, gözü açık. 2- Uykusu hafif, dikkatli. 3- Gizli.

SAKA (isim) : 1- Ceket. 2- Tarlayı sulayan kişiye verilen ad.

SAK DURMAK (fiil) : Saklanmak, gizlenmek; dikkatli, tedbirli olmak.

SAKI (isim) : Ceket.

SAKIZLIK (isim) : Menengiç ağacı, yabani fıstık.

SAKKO (isim) : Saho, palto.

SAKTUR (fiil) : Kendini korumak. Örnek: “Şeytanın şerrinden sen seni saktur.”

SAL (isim) : 1- Kalın ve yerine göre biraz uzun ağaçların, yan yana bağlanarak yapılan düz ve korkuluksuz deniz veya ırmak taşıtı. 2- Avlulara, selamlık odalarına döşenen yassı taş. 3- Şıra yapmak için içinde üzümün ezildiği ağaç veya

taş yapı. 4- Cenazenin taşındığı taput. 5- Dağların üstündeki düzlükler.

SALACA (isim) : 1- Cenaze. 2- Taputu taşıyan ağaçtan yapılmış taşıyıcı.

SALACAK (isim) : Üstünde ölü yıkanılan kerevet, tenişir.

SALAHANA (isim) : Mezbaha.

SALDIRMA (isim) : 1- Saldırma işi. 2- Kın içinde taşınan, kuvvetli bir kabzası olan uzunca ve büyük bıçak.

SALINGAÇ (isim) : Salıncak.

SALLAK (isim) : Kasap, kasap çırağı.

SALLAMPA (isim) : Derbeder, perişan.

SALLIK (isim) : Yassı ve düz taşlarla döşenmiş gezinti yeri.

SALMAN (isim) : Demir el.

SALTO (isim) : Yelek.

SAM (isim) : 1- Çöl rüzgârı. 2- Bağ ve bostan hastalığı.

SAMAAR (SAMÂR) (isim) : Aptal, ahlâksız.

SAM ÇALMAK (fiil) : Sam hastalığına tutulmak.

SAMEN (isim) : Seymen, düğün topluluğu. Bkz: Seamen.

SAMI (isim) : 1- Bağ ve bostan hastalığı. 2- Kağı parçalarından biri.

SAMSA (isim) : Üzüm suyundan yapılan bir çeşit tatlı. (İnce bastık muska biçiminde katlanır ve içine dövülmüş ceviz, badem, fıstık konur.)

SAM YELİ (isim) : Sıcak esen, estiğinde bitkileri kurutan rüzgar.

SANGRA (isim) : Soğuk alınlığı, nezle, bronşit gibi hastalıklar.

SAPI SİLİK (isim) : Boş gezen, işsiz güçsüz, serseri, kişiliksiz.

SARI AYAKLI (isim) : Boyuna takılan altın.

SARI KEÇİLİ (isim) : 1170 (1756- 57) de Konya'dan Adana'ya göçmüş bir Türkmen oymağı. Aşiretin 150 çadırı Maraş'ta, 35 çadırı Adana taraflarında konulu bulunmaktaydı. Büyük bir kısmı hala Konya'dadır. Yazın

Binboğa, Aladağ yaylalarında, kışın ise Adana çevresinde bulunur.

SARIMIK (KAPARO) (isim) : Semercilikte kullanılan bir çeşit çivi, pey akçesi.

SARSAMIDI (fiil) : Sarsaydım, sarsa idim.

SASI (isim) : Kokmuş, şaşı, ters, aksi, batıl.

SASIK (isim) : Sasımış, kokuşmuş, bozuk.

SASIMAK (fiil) : Kokmak, etrafa koku yaymak. Bilhassa soğan ve sarımsak için kullanılır.

SATAŞMAK (fiil) : Durduk yerde kavga çıkarmak, pintişmek.

SATI (isim) : Zâten, dediğin gibi.

SATIH (isim) : Yüzey.

SATIR (isim) : Büyük bakraç.

SATLICAN (isim) : Bkz: Sablıcan.

SAVAK (isim) : 1- Değirmenin arkından, ihtiyaçtan fazla gelen suyu başka yere veya yöne akıtmak için yapılan düzen, su yolu. 2- Saf, aptal, bön, sersem.

SAVATSIZ (isim) : Çehresiz, yakışsız, suratsız.

SAVRAN (isim) : 1- Deve kafilesinin reisi. Bu reis tıpkı bir katar kumandanı veya ağalık kumandanı gibidir. Kelimenin Arapça olma ihtimali vardır. 2- Çeden, gölgelik, tahtadan yapılmış balık sırtı şeklindeki çatma. 3- Kervan başı.

SAY (isim) : Sıykal, duvar gibi uzanıp giden kaya topluluğu.

SAYA (isim) : 1- Döş, göğüs, bayır. 2- Kuşun pençesi, tırnakları.

SAYAĞINDA (isim) : Sayesinde, onun katkısıyla.

SAYDAK (isim) : Dikey ve düz çizili çuval.

SAYLATMAK (fiil) : Bayır çıkan atın geriye doğru kayarak uçması.

Örnek: Haçın'da atı nallattım

Çıktım Dede'de saylattım

Gözlerin görmesin Şerif

Üç gün yamçıyınan yattım

SAYRI (isim) : Bkz: Sangra.

SAZA BEZE GİTME (*fiil*) : Pavyona gitme.
SAZ SANTUR (*isim*) : Eğlence.
SEAMEN (*isim*) : Düğün kalabalığı.
SEBİL (*isim*) : Hayır için parasız olarak dağıtılan su.
SEERTMEK (*fiil*) : Gıvlamak, kovalamak, bir şeyin peşinden hızlı hızlı gitmek.
SEF (*isim*) : Saf, katıksız, akli her işe ermeyen. Örnek: “Seyf akıllı, saf adam” şeklinde deyim olarak kullanılır.
SEGİRTMEK (*fiil*) : Koşmak.
SEHEN (*isim*) : Sahan, tabak.
SEHİL (*isim*) : Engin, düz, sıcak ve kuytu olan yerlere verilen ad. 2- Sahil, Adana. Bkz: Tabaklı.
SEKİ (*isim*) : Yamaç yerlerde yapılan merdiven şeklindeki küçük düzlük.
SEKİLENMEK (*fiil*) : İğreti, emanet, geçici olarak oturmak.
SEKLEM (*isim*) : 1- Ağzı bağlanmış içi dolu büyük çuval, çuval dolusu. 2- Dolu olmayan. 3- Deli hareketi yapan.
SEKO (*isim*) : Palto. Bkz: Saho.
SELE (*isim*) : Söğüt dalından yapılmış, sinekten korumak için yemeklerin üstüne örtülen sepet.
SELEMİ (*isim*) : Selâmi.
SELSEBİL (*isim*) : Tatlı ve hafif su. Cennette bir çeşme adı.
SEEM (*isim*) : Pay, hisse.
SENEK (*isim*) : Çam ağacından yapılmış su testisi.
SEPMEK (*isim*) : Serpmek, herhangi bir nesneyi (buğday, arpa, su gibi) etrafa dağıtarak saçmak.
SEPLİ (*isim*) : Düzgün, iyi, terbiyeli.
SEPSİZ (*isim*) : Terbiyesiz, biçimsiz, şekilsiz.
SERİMEK (*fiil*) : İrade dışı derinin gerilmesi, tik.
SERPENE (*isim*) : Bağ omçalarının yere değmemesi için yapılan yüksekte tutmaya yarayan küçük kazık.
SERPUŞ (*isim*) : Başlık.
SESSİZ (*isim*) : Dolma tüfek.
SET (*isim*) : Evlerde yatak koymaya yarayan duvar girintisi.

SETEN (*isim*) : 1- Bulgur çekmek için atlarla çekilen büyük değirmen taşı. 2- Kağnılarda, daha fazla saman yükleyebilmek için yanına eklenen gerili bezler.
SETEN SEYREK (*isim*) : Ara sıra, seyrekçe.
SEYBANA (*isim*) : Gezinti.
SEYİP (*isim*) : Başı boş, avare gezen.
SEYİRTMEK (*fiil*) : Kaçan birinin arkasından koşmak, kıvlatmak.
SEYİTMEK (*fiil*) : Bkz: Seyirtmek.
SIDA (*isim*) : Öfke, hiddet.
SIDARALI (*isim*) : 1- Öfkeli, hiddetli. 2- Değerli, kıymetli. 3- Nazlı, sıtaralı.
SIDKI SIYRILMAK (*fiil*) : Umudunu kesmek, o işten fayda gelmeyeceğine inanmak.
SIKLAT (*isim*) : Sıkıntı, keder, üzüntü.
SIMAK (*fiil*) : Kırmak, bozmak.
SINAMAK (*fiil*) : Denemek.
SINGİN (*isim*) : Gönlü kırık, üzgün.
SINIK (*isim*) : Kırık, çıkık, kırılmış.
SINIKÇI (*isim*) : Kırık çıkık işleriyle uğraşan kişi.
SIRIM (*isim*) : Deriden yapılan ince ip.
SIRITMAK (*fiil*) : Dokutmak. Astarın içine pamuk veya yün konur, çeşit çeşit modellerde dikilir. Buna sıritmek denir. Bir nevi dikiş çeşididir.
SIRNAP (*isim*) : Sert, bükülmeyen, inat. “Sırnap gibi adamsın.”
SIRNAPLAŞMAK (*fiil*) : Sertleşmek, inatlaşmak. “Bu konuda çok sırnaplaşma.”
SIRT (*isim*) : İnsanın arka kürek kemiğinin olduğu bölgeler. Bayır, ağaçsız hafif yokuş.
SITARA (*isim*) : Sevimlilik, iyi yön, kıymet, değer.
SIRTARIK (*isim*) : Şımarık, arsız.
SITARALI (*isim*) : Bkz: Sıdaralı.
SIYIRGI (*isim*) : Kar küreği.

SIYIRTMAK (*fil*) : 1- İki şeyin birbirine hafiften değerek sürtmesi. 2- Sürtünerek hafifçe yırtmak, yüzmek.
SIYIPMAK (SIYPMAK) (*fil*) : Kaymak.
SIYPANGAÇ (*isim*) : Üzerinde oturulup kayılan düzgün kaya.
“Üzerinde o kadar çok kayıyorduk ki, sıypangaç kayası ayna gibi parlıyordu.”
SIYKAL (*isim*) : Düz, pürüzsüz yüzey.
SİDELEMEK (*fil*) : Bkz: Siğdelemek.
SİDDİ (*isim*) : Altmış yaşın üzerindeki yaşlı kadınlara verilen ad.
SİFLİ SİFLİ (*isim*) : Saklanarak, gizli gizli.
SİĞDELEMEK (*fil*) : Miskince dolaşmak.
SİĞMEK (*fil*) : Erkek kedi ve köpeklerin duvar, ağaç ve uzun ot diplerine işemesi.
SİİPME (*isim*) : Kayma.
SİLE (*isim*) : 1- Ağzına kadar. 2- Buğday ölçen çeliğin üzerini düzleme işi.
SİLME (*isim*) : Bkz: Çelik.
SİMİLİK (*isim*) : Uyuşuk, miskin, sinmiş, susturulmuş.
SİMİRCE SİMİRCE (*isim*) : Bkz: Siyim siyim.
SİMİT (*isim*) : 1- Bulgurun küçük taneli olanına verilen ad.
SİN (*isim*) : Yaş, çağ, mezar.
SİNCİ (*isim*) : Hemen, şimdi.
SİNDİK (*isim*) : Tandır ve ocakların hava alarak iyi yanması için açılan hava deliği.
SİNİ (*isim*) : Yemek koymaya yarayan kenarsız geniş tepsi.
SİNLEŞİK (*isim*) : İyice kurumuş, kuskuru olmuş.
SİNMEK (*fil*) : Gizlenmek, pusmak, korkup sesini çıkarmamak.
SİPECEK (*isim*) : Tahta, leğen gibi karda kaymaya yarayan çocuk aracı. Halka şeklinde üzeri küncülü yiyecek, kahke.
SİNSİN (*isim*) : Düğünlerde ve bazı mahallî bayramlarda meydana ateş yakılarak üzerinden atlama.
SİRKEN (*isim*) : Bir ot.

SİS (*isim*) : Adana'nın Kozan ilçesinin halk arasındaki adı.
SİTİL (*isim*) : Küçük satır, küçük helke.
SİTİLLEMEK (*fil*) : Sebze fidelerinin şaşırtma ile dikilmesi.
SİYDELEMEK (*fil*) : İşsiz ve perişan bir şekilde sokaklarda dolaşmak.
SİYEÇ (*isim*) : Dikenli çalılardan yapılan bahçe çiti.
SİYİM SİYİM (*isim*) : İnceden inceden yağan yağmur veya akıtılan göz yaşı için söylenir.
SOBE (*isim*) : 1- Saklambaç vb. çocuk oyunlarında, ebeden önce davranıp varış yerine ulaşıldığında söylenen söz. 2- Değirmen taşının ortasındaki tahta. Sobek.
SOBEK (*isim*) : Bkz: Sobe.
SOFRA (*isim*) : İpten dokunmuş yuvarlak uzunca bir dokuma.
SOĞUKLUK (*isim*) : Semizotu, pırpırım otu.
SOHAK (*isim*) : Sokak.
SOHUM (*isim*) : Lokma. Bkz: Sokum.
SOKU (*isim*) : Kayanın üzerine bir karış eninde iki karış boyunda oyuk yere verilen ad. Burada biber, çeltik, buğday dövülür.
SOKUM (*isim*) : Lokma, ağıza sığacak kadar olan yemek miktarı. Bkz: Sohum.
SOMAK (*isim*) : 1- Küçük taneler topluluğu, salkım. 2- Mısır koçanı.
SOMAK EŞKİ (*isim*) : Ekşi ağacının meyvesinden oluşan salkım.
SOMRUK (*isim*) : Kırılarda, dağlarda yetişen ve çiçeği koparılarak somurulan bir ot çeşidi.
SOMRUK ŞEKERİ (*isim*) : Akide şekeri.
SORMUK ŞEKERİ (*isim*) : Bkz: Somruk şekeri.
SOMUN (*isim*) : Ekmek.
SOOKLUK (*isim*) : Bkz: Soğukluk.

SORGU DEYİŞİ (isim) : Muamma. Âşıkların birbirleriyle atışmaları sırasında sordukları soru.
SOYA (isim) : 1- Kuşun pençesi. 2- Aykırı, düz olmayan.
SOYAK (isim) : Kartala benzeyen bir kuş. Rengi bozlu karalıdır; gaga ve pençeleri kartala benzer. Eskiden Yeşilyöre'nin Soyak tepesinde bolca görülüyor iken sonradan nesli tamamen tükenmiştir.
SOYHA (isim) : Bkz: Soyka.
SOYKA (isim) : Ölüden geriye kalan eşyaları.
SOYPUDU (isim) : Zemine kırk-elli derecelik açığı yaparak duran, aykırı, eğik, dik durmayan.
SÖBE (isim) : Yumurta gibi elips şeklinde olan, yassı.
SÖĞÜRME (isim) : Fırınlanmış patlıcan.
SÖMELEK (isim) : Yassı, bebeğin bir beze iyice sarılmış hali.
SÖÖRME (isim) : Bkz: Söğürme.
SÖYKE (isim) : Yamaç.
SÖYKENEMİYEN (isim) : Yaslanamıyan.
SÖYKENMEK (fiil) : Yaslanmak, istila etmek.
SÖYÜNMEK (fiil) : Sönmek.
SUÇUKMAK (fiil) : Suçlanıp ses çıkarmamak.
SU DÖKMEK (fiil) : Küçük abdest yapmak, ufak çiş yapmak.
SULAK (isim) : Bkz: Yalak, kaklık.
SUM (isim) : Sağırlar, sarımsak, uğursuz.
SUMSAK (isim) : Sumsuk, yumruk.
SUR (isim) : Şans, talih, kale duvarı.
SUSA (isim) : Şose, yol, asfalt.
SUVA (isim) : Sıva.
SUVAK (isim) : Bkz: Suva.
SÜĞÜK (isim) : Damın ya da çatının duvardan dışarıda kalan kısmı, saçak.
SÜĞÜK OTU (isim) : Süğükte biten otlar.
SÜĞÜM (isim) : Dikiş iğnesine bir defada takılacak uzunlukta iplik.
SÜKÛT (isim) : Orman ağaçlarından biri.

SÜLEMEN (isim) : Süleyman.
SÜLENPE (isim) : El büyüklüğünde ince, yassı taş. Bu taşla oynanan oyun.
SÜLLÜM (isim) : Merdiven.
SÜLÜK (isim) : Solucangillerden bir hayvan.
SÜMDÜK (isim) : Aç gözlü, her gördüğünden isteyen; her gördüğüne gözü düşen; gözü uman, canı çeken.
SÜNGÜÇ (isim) : Baş parmak ile işaret parmağı arası.
SÜRTMEÇ (isim) : Dokundurma, başıboş dolaşan.
SÜT YOLDAŞI (isim) : Süt kardeşi.
SÜTLEĞEN (isim) : Bir ot çeşididir. Sütü zehirlidir. Sütünden eldeki siğillere çalındığı zaman siğilleri yok eder.
SÜYÜK (isim) : Bkz: Süğük.
SÜZME (isim) : Torbada süzölmüş yoğurt.

- Ş -

ŞAARİYE (isim) : Şehriye.
ŞABA (isim) : Bkz: Şabe.
ŞABE (isim) : Düğünlerde davulcuların misafiri karşılayarak ağırlaması.
ŞAHAN (isim) : Cesur, şahin.
ŞAK (isim) : (Halı ve kilim için) Parça, bölüm, kısım.
ŞÂK (isim) : Yanma, yıkılma, ikiye bölünme.
ŞAKŞAK (isim) : İri habbe (tane)'li süs tesbihi.
ŞAL (isim) : Bir cins kalın kumaş.
ŞALAK (isim) : Yük, tay. Bkz: Şelek.
ŞANE (isim) : Baş tarağı.
ŞAPŞAK (isim) : Su kabı, tarhana sermeye yarayan kavak ağacı.
ŞAPTA (isim) : Tarhana sırığı veya ince uzun ağaç.
ŞARMITA (isim) : Orospu. Bkz: Şengüne.
ŞARŞAF GÜNÜ (isim) : Bkz: Paça günü.
ŞAŞ (isim) : Şaşı.

ŞAŞIK (*fiil*) : Şaşırması.
ŞAVK (*isim*) : Aydınlık, ışık, parlaklık.
ŞEFRE (*isim*) : Şerife.
ŞELEK (*isim*) : Deste halindeki ekinlerin örme ya da kendir arasına konularak taşınması, yük. Bkz: Yalba.
ŞEMŞÂMER (*isim*) : Ay çiçeği.
ŞENGÜNE (*isim*) : Orospu.
ŞER (*isim*) : Belâ.
ŞERBETLİK (*isim*) : Gelin olacak kızlara söz kesme zamanı verilen hediye, şerbet takımının sofa (hol) da teşhir edildiği camekânlı özel bir bölüm.
ŞEŞ (*isim*) : 1- Beyaz baş örtüsü, tülbent. 2- Tavla oyununda altı sayısı.
ŞETİL (*isim*) : Sital, küçük helke.
ŞIRA (*isim*) : Bkz: Şire.
ŞIVARAK (*isim*) : Şaşkın, perişan.
ŞIVGA (*isim*) : 1- Kaburga kemikleri. 2- Körpe fidan dallarının ucundaki taze eşgın (ışgın) filiz. 3- Pürüzsüz düz çubuk.
ŞİBİDİK (*isim*) : Bkz: Çibidik.
ŞİF (*isim*) : Kozanın kabuğu.
ŞİFLENMEK (*fiil*) : Pamuk kozasının çekirdekten ayrılması.
ŞİFON (*isim*) : Yulafa benzeyen ve ekini bastıran zararlı bir ot.
ŞİKARA GEÇME (*fiil*) : Naz etme, nazlanma.
ŞİKİR (*isim*) : 1- Surat, yüz, çehre. 2- Yakışık. “Şikrini azdırmak, suratını azdırmak anlamındadır.”
ŞİKİRSİZ (*isim*) : Suratsız, yakışiksiz, meymenetsiz.
ŞİKR (*isim*) : Bkz: Şikir.
ŞİMDEN KELLİ (*isim*) : Şimdiden sonra, bundan sonra.
ŞİMDEN KERLİ (*isim*) : Bkz: Şimden kelli.
ŞİMŞEK (*isim*) : Sivri, sivriltilmiş.
ŞİMŞETMEK (*fiil*) : Bir çubuğun ucunu çakıyla inceltmek, sivriltmek.
ŞİNCİ (ŞİNCİK) (*isim*) : Şimdi, hemen.

ŞİNİK (*isim*) : Çeliğin dörtte bir ölçüsü.
ŞİRÂNE (*isim*) : İçinde üzüm ezilerek şıra yapılan yer, şirehâne.
ŞİRE (*isim*) : 1- Sıvı pekmez veya tatlı çeşidi. 2- Üzümde elde edilen her türlü mamülün genel adı.
ŞİRELÂNİ (*isim*) : Şıra kaynatmaya yarayan büyük leğen, şire leğeni.
ŞİRİNLİ ÇORBA (*isim*) : Aşure.
ŞİRİNMEK (*fiil*) : Büyükmek, gururlanmak.
ŞİRNEMEK (*fiil*) : Şırmak.
ŞİRNİTMEK (*fiil*) : Şımartmak.
ŞİŞEK (*isim*) : Dişi toklu, koyun.
ŞİŞGİN (ŞİŞKİN) (*isim*) : Gururlu, vakarlı.
ŞİVAN (*isim*) : Ağıt, bağırıtı.
ŞİVŞEK (*isim*) : Şimşek, ucu sivri. Bkz: Şimşetmek.
ŞOR (*isim*) : 1- Ufalanmış yağsız peynir. 2- Laf, söz, dedikodu.
ŞORDA (ŞORADA) (*isim*) : Şurada, orada, ötede.
ŞOREVİ (*isim*) : Aşiretlerde miras işlerini ve bazı geçimsizliklerin muhakeme edildiği yer.
ŞOVRA (*isim*) : Çorba.
ŞÜTÜR (*isim*) : Deve.

- T -

TA (*isim*) : Orda, hadi canım sende ... Dehe neler...
TAA (*isim*) : Tek yönlü duvar kovuğu.
TABAKLI (*isim*) : Beyaz gömleklik kumaş.
Örnek: Tabaklıdan fistan diktim
Tutama gelirdi belim
Harap galasıca sehil
Orda beni çaldı yelim
TABLA (*isim*) : Ekmek konulan kap.
TABLACI (*isim*) : Tekerlekli el arabasında sebze satan kişi.
TAFRA (*isim*) : Yukarıdan atıp tutma, palavracılık.

TAĞ (*isim*) : Duvardaki geniş ve düzgün oyuk.
TAĞI (*isim*) : Özü, dayanağı.
Örnek: Gördün mü Kamile bibi
Devrildi Erciyes dağı
Pampal'da ölsün bende öleyim
Gardaşım canımın tağı
TAHILDAK (*isim*) : Olmamış, yetmemiş incir.
TAHİM (*isim*) : Tarlalarda, bağlarda sınır.
TAHTA BİTİ (*isim*) : Tahta kurusu.
TAKA (*isim*) : Çardak, büyük sedir.
TAKANAK (*isim*) : Bkz: Dakanak.
TALA (*isim*) : Yağma et, çal.
TALAMAK (*fiil*) : Bürümek, kaplamak. “Bostanın her tarafını ot talamış.”
TALAN (*isim*) : Dağınık, yağmalanık, çalınık.
TALAT (*isim*) : Coşma.
TAMA (*isim*) : Bkz: Taman.
TAMAN (*isim*) : Hatırla, hatırlar mısın, hatırlasana, biliyorsun ya.
TAN (*isim*) : Dan, sabah vakti.
TANGAYAZ (*isim*) : Arkasına kadar açılmış kapı.
TAP (*isim*) : Kuvvet.
TAPI KILMAK (*fiil*) : İtaat etmek, gönülden bağlanmak, biat etmek.
TAPIKLAMAK (*fiil*) : Bkz: Tıpıklamak.
TAPLI (*isim*) : Yassı, düz.
TAR (*isim*) : 1- Üzerinde kümes hayvanlarının barındığı ince ağaç. 2- Tarhananın serilmek üzere dinlenmeye bırakıldığı yer.
TASARLAMAK (*isim*) : Uydurmak, uygun hale getirmek.
TATAVA (*isim*) : Boş laf.
TATAVACI (*isim*) : Boşa konuşan.
TATAVACILIK (*isim*) : Boşboğazlık, atıp tutmak.
TAV (*isim*) : Toprağın nem durumu.

TAVA GELMEK (*fiil*) : Toprağın sürülecek hale gelmesi.
TAVSİR (*isim*) : Resim, vesikalık resim.
TAVZU (*isim*) : Tavus kuşu.
TAYA (*isim*) : Sütüne, dadı.
TAYDAŞ (*isim*) : Akran, aynı yaşta olan.
TAYFUN (*isim*) : 1- Bir çeşit hastalık. 2- Tropikal bölgelerde oluşan zorlu, güçlü siklon.
TAYSINMAK (*fiil*) : Önem vermek, hürmet etmek, saygı duymak.
TAYSINMAMAK (*fiil*) : İtibar etmemek.
TE (*isim*) : Uzaklık bildirir.
TEBELLEŞ (*isim*) : Musallat, pintişmek.
TEBER (*isim*) : Balta, baston,
TEBERİK (*isim*) : Hatıra, anı.
TEBDİL (*isim*) : Denge, düzen. Acı olaylar karşısında dengesinin (aklının) kaybolduğunu bu sözle ifade ederler.
Örnek: Tebdili şaşmak.
TEFEK (*isim*) : Ufak tefek şeklinde kullanılır. Küçük, önemsiz, kısa, zayıf.
TEĞİRŞİK (*isim*) : Teğersik.
TEĞELTİ (*isim*) : Bkz: Tekelti.
TEĞLEYE (*isim*) : Yükün usulüne göre yüklene, denk getire.
Örnek: Kimsesi yok kine yükün teğleye.
TEH (*isim*) : Yaşken ulmuş üzüm kurusu.
TEH DÜŞMEK (*fiil*) : Dikkat etmek.
TEHER (*isim*) : Çeşit, tür.
TEKELTİ (*isim*) : Atın eğerinin altına konan kalın aba.
TEKEREK (*isim*) : Yuvarlak, çember, orta boylu, yuvarlak yüzü.
TEKERŞEK (*isim*) : İplik makarası.
TEKLEME (*isim*) : Yaylacılara, sürü sahibi olmayıp da birkaç davarla katılan köylülere denir. Az olan.
TELEF OLMAK (*fiil*) : Ölmek, yok olmak, kaybolmak.

TELEME (*isim*) : Çiğ süte incir sütü damlatılarak yapılan ve yoğurda benzeyen bir çeşit karışım.
TELEN (*isim*) : Derviş baltası.
TELLİ GUBUR (*isim*) : Çakmaklı tüfek.
TELMİN (*isim*) : Bitkinin çoğalmak için attığı kökler.
TELTİK (*isim*) : 1- Yanlış, hata. 2- Karışık, dolaşık, tuhaf. 3- Tetik.
TELVİZ KAVAĞI (*isim*) : Tatlısı yapılan bir kabak türü. Andırın doktoru veya yabancı pancar (gâvur pancarı) da denir.
TEMEK (*isim*) : Eski evlerdeki duvar veya dam deliği. Samanlığın temeğinden içeriye saman atılır; ahırın temeğinden ise dışarıya, duvarın ardına mayıs atılır. Damın temeğinden de evin içine unluk, bulgurluk buğday dökülür.
TEMRAN (*isim*) : Okun ucundaki sivri demir.
TENBİH (*isim*) : Öğüt, nasihat.
TENBİHLEMEK (*fiil*) : Öğüt vermek, söylemek.
TENEŞİR (*isim*) : Üzerinde ölü yıkanan masa.
TENGERLEK (TENGİRLEK) (*isim*) : Yuvarlak.
TENGERLEMEK(TENGİRLEMEK) (*fiil*) : Yuvarlamak.
TENGİR MENGİR (*isim*) : Yuvarlanarak. “Tencere elimden düştü, aşağı doğru tengir mengir gitti.”
TENGİRŞEK (*isim*) : Değirmi.
TENKİŞEK (*isim*) : Yuvarlak, değirmi.
TEPİZ (*isim*) : Toplu iğne.
TEPKİL (*isim*) : Bkz: Tebdil.
TEREKE (*isim*) : Ölüden geriye kalan mal mülk.
TERLAN (*isim*) : Bir cins avcı kuş.
TERLİK (*isim*) : Takke.
TERNİK (*isim*) : Başa takılan örgülü başlık.
TERS (*isim*) : Hayvan pisliği.
TERSİK (*isim*) : Gübrelik, hayvan pisliğinin biriktirildiği yer.
TEŞT (*isim*) : Leğenin büyüğü bakır kap.
TETİM (*isim*) : Bkz: Tirendiz.

TEYEK (TİYEK) (*isim*) : Bir kökten çıkan bağ ve asma çubuklarının her biri.
TEZ (*isim*) : Kaç, kork, çabuk, hemen.
TEZE (*isim*) : Taze, yeni, körpe.
TIBİK (*isim*) : Biz ağaç türü. Zeytin ağacı gibi yaprağı vardır.
TIĞ (*isim*) : Tanesi alınmamış buğday tümseği. Samanı savrulmamış harman, kılıç.
TIĞLAMAK (*fiil*) : Kumdan kesmek.
TIĞSIRIK (*isim*) : Aksırık.
TIĞSIRMAK (*fiil*) : Aksırmak.
TIHRA (*isim*) : Bir tür eğri budama bıçağı, tahra. Bkz: Dahra.
TIMBIRDATMAK (DİMBIRDATMAK) (*fiil*) : 1- Sazın teline öylesine dokunmak. 2- Alaya almak, oynatmak.
TINSIRMAK (*fiil*) : Aksırmak.
TIPATIP (*isim*) : Aynısı, tıpkısı, birbirine benzer olan.
TIPIKLAMAK (*fiil*) : Çocuğu uyutmak veya avutmak için sırtına hafifçe vurmak; bazen bunu birkaç defa tekrar etmek.
TIPKI (*isim*) : Birbirinin aynısı olan, benzer. Bkz: Benzeş.
TIRIK (*isim*) : 1- Maki türü meşe ağacı ya da mazısı bulunan bir meşe türü. 2- Zayıf ve cılız olan.
TIRIS (*isim*) : 1- Atın kısa adımlarla hızlı yürüyüşü, hızlı. 2- Utanma, mahcup düşme.
TIRIŞMAK (*fiil*) : Pörsümek, buruşmak.
TIRLIK ŞALVAR (*isim*) : Elde bükülen pamuk ipinden, ıstarda dokunan, kalın bezden dikilen şalvar.
TIRSİK (*isim*) : Pörsük, buruşuk.
TIRSIMAK (*isim*) : Bkz: Tırışmak.
TISILAMAK (*fiil*) : 1- Zor nefes almak. 2- Ağır yük altında iniltiye benzer ses çıkarmak.
TIZGIN (*isim*) : Üzüntülü, keyifsiz.
TIZITMAK (*fiil*) : Koşup gitmek, tozutup gitmek.
TİNTIRIK (*isim*) : Fiske.

TİP (isim) : İncir ağacındaki döllenmeyi sağlamak amacıyla, erkek incirden alınan olgunlaşmamış meyvelerin bir ipe dizilerek meyve vermesi istenen incire takılmış hali.

TİREM (isim) : Killi ve çorak toprak.

TİRENDİZ (isim) : Terim, titiz.

TİRLEK (isim) : Eğimli yer ya da suyun hızlı aktığı yer.

TİRLEMEK (isim) : Çabucak gitmek, bir kimsenin yanından hızlıca geçmek.

TİRŞİK (isim) : Yabani pancar ya da bu pancardan yapılan çorba.

TİYEK (isim) : 1- Üzüm çubuğu. 2- Üzüm bağının her birine verilen ad.

TOHAÇ (isim) : Çamaşır sopası.

TOHUM GAVUT (isim) : Düğün için süslenmiş koyun. Düğünlerde erkek tarafının kız evine gönderdiği süslenmiş keçi.

TOKUÇ (isim) : Çamaşır tokmağı, tokaç.

TOKUÇLAMAK (fiil) : Çamaşırı tokmakla (tokaçla) dövmek, tokaçlamak.

TOMARMAK (fiil) : Domurmak, tomurcuklanmak, şişlik oluşma, çıkıntı meydana gelmesi.

TOMATOS (isim) : Tomatis, domates.

TOMOFİL (isim) : Otomobil.

TOMUS (isim) : Temmuz

TOONAK (isim) : Harap, perişan, darmadağınık, yıkık.

TOONAK OLMAK (fiil) : Dağılmak, yıkılmak.

TONUK (isim) : Nişan. Hediye alıp vermek veya nişan alıp vermek.

TOPAÇ (isim) : Çok ıslak, her tarafı ıslak.

TOPAK (isim) : Yassı olmayan.

TOPALAK (isim) : Etine dolgun, kısa boylu.

TOPLU (isim) : Bir tabanca çeşidi.

TOR (isim) : Acemi, hile, tuzak, acemi hayvan.

TORLAK (isim) : Bkz: Toy, dorlak.

TORLAYIP TOPLAMAK (fiil) : Derleyip toplamak.

TORT (isim) : Suyu alınan üzümün geriye kalan posası.

TOSLAMAK (fiil) : Herhangi bir yere çarpmak.

TOSMALAK (isim) : Kalın ve küçük odun parçası. Küt ve kısa olan.

TOY (isim) : Acemi, yeni yetme, tecrübesiz.

TOZCU (isim) : Değirmen işçisi. Bkz: Akka.

TOZ OLMAK (fiil) : Kaybolmak, gözden uzaklaşmak.

TÖK (isim) : 1- Aşığın sırtı. 2- Kaba saba adam.

TÖKEŞMEK (fiil) : Tökezimek, yıkılır gibi olmak.

TÖLEB (isim) : Dölek, düz.

TÖMBEKİ (isim) : Bir çeşit tütün.

TÖREME (isim) : Soyunun özelliklerini taşıyan.

TÖREMEK (fiil) : Üremek, çoğalmak, meydana çıkmak, türemek.

TÖREMİYESİCE (isim) : Nesli tükenesice, çoluk çocuğu olmayasica, türemiyesice.

TÖRTÖR (isim) : İshal.

TULAMAK (fiil) : Pintişmek, biriyle zorla kavga etmek, elini ayağını bağlamak.

TULUK (isim) : Genelde keçi derisinin terbiyelenerek su taşıma ve bazı sıvı maddelerin konması için yapılan kap. Yağ, çökelek basılan deri.

TULUKMAK (fiil) : Hızlı akıntı karşısında herhangi bir maddenin bir ağaç yardımıyla akmaması.

TUMAN (isim) : Don, iç çamaşırı, pijama.

TUMMAK (fiil) : Suyu dalmak, batmak.

TURA (isim) : Şaka Tura gibi oyunlarda kullanılan kayış veya örme ip.

TUSMAK (fiil) : Küsmek, herhangi bir azarlama karşısında yüzünü yere dikerek kızma hali. İyice eğilmek.

TUTAM (isim) : Bkz: Elçim

TUTUYA (isim) : Bir çiçek adı.

TÜKEN (isim) : Dükkân.

TÜLEK (*isim*) : İşini bilen, kurnaz.
TÜLEMEK (*fiil*) : Hayvanların eski tüylerinin yerine yeni tüylerinin gelmesi olayı.
TÜLÜ (*isim*) : Dişi deve.
TÜM (*isim*) : 1- Topu, tamamı. 2- Tepe, tümsek. 3- Saf adam, bön insan.
TÜMBÜLDEK (*isim*) : Bir çalgı aleti, dembildek.
TÜMBÜLDEMEK (*fiil*) : Sivrilme, ortaya çıkmak.
TÜMSEK (*isim*) : Yüksekliği az olan tepecik, bir sath üzerindeki çıkıntı.
TÜN (*isim*) : Gece. Bkz: Yernik.
TÜNCÜK (*isim*) : 1- Birbirine karışmış, sağa sola dağılmış saç. 2- Karışık iplik yığını.
TÜNEK (*isim*) : Barınak, tavukların kümesi.
TÜRÜG (*isim*) : Sırta alınan, içine süt tuluğu konan hurç. 75 cm derinliği ve 50 cm eni olan torba. Kirkitte dokunan askılı çuval.
TÜTYA (*isim*) : Bkz: Tutuya.

- U -

UD (*isim*) : Haya, utanma, sıkılma, arlanma.
UDLU (*isim*) : Edepli, utangaç.
UFRA (UĞRA) (*isim*) : Ekmek ederken hamurun yapışmaması için serpilen un.
UĞRALAMAK (*fiil*) : Uğra serpmek, su serpmek.
UĞRUN (*isim*) : Habersiz, kimse duymadan, gizli.
UĞRUNMAK (*fiil*) : Yüksek boylu otların ve özellikle ekinlerin rügârla âhenkli bir şekilde sallanması veya dalgalanması.
UĞRUN UĞRUN (*isim*) : Gizli gizli.
ULAK (*isim*) : Ek, parça.
ULAMAK (*fiil*) : Yamamak, eklemek.

ULMAK (*fiil*) : Sebzenin ya da meyvenin üzerinde oluşan cıvıklık, çürümeye yüz tutmak.
UMARCALIK (*isim*) : Menfaat.
UMSUNDURMAK (*fiil*) : Umdurmak, imrendirmek.
UNNUK (*isim*) : Ekmeklik buğday unu. Unluk, bulgurluk gibi.
UNNUK GAR (*isim*) : İnce un gibi kar.
URUPÇU (*isim*) : Tarlanın suyunu sahibi yerine kendisi sulayan kişiye verilen ad, saka. Sakalar hiçbir masrafa karışmadan 1/8 hisse alır.
URUPLAA (URUBLÂ) (*isim*) : ½ çelik ya da ¼ girada denk gelen hacim ölçüsü; şiniğin dörtte bir ölçüğü.
URUM (*isim*) : Rum, Rum diyarından olan.
URUS (*isim*) : Rus, Rusya'lı olan.
USLU BİBER (*isim*) : Kara biber.
USR (*isim*) : Bkz: Üsr.
USUL (*isim*) : Yavaş, sessiz. Örneğin; usul usul gel.
USULCA (*isim*) : Yavaşça, sessizce.
UŞAK (*isim*) : Küçük.
UTUZMAK (*isim*) : Kaybetmek, yenilmek, ütüzmek
UUNMAK (*fiil*) : Nefesinin sonuna kadar ağlamak, çokça ağlamak.
UYKULUK (*isim*) : Gece yatmadan önce yenen hafif yiyecek, çerez.
UYLAŞMAK (*fiil*) : Anlaşmak.
UYUNMAK (*fiil*) : Birini rahatsız edecek şekilde sürekli taciz etmek.
UZ (*isim*) : 1- İyi, güzel. 2- Zekî, ârif.
UZUV (*isim*) : Organ, vücudun herhangi bir yeri.

- Ü -

ÜCE (*isim*) : Yüce, yüksek.
ÜÇÜRDÜM (*isim*) : Üç kişinin bir araya gelerek bir iş yapması.

ÜĞÜNTÜ (*isim*) : Talaş.
ÜĞÜRTMEK (*isim*) : Yeşil soğanın tohum olacak sapına verilen ad.
ÜLEŞ (*isim*) : Kokmuş hayvan ölüsü, leş.
ÜLLE (*isim*) : Mekan, yer.
ÜLLÜZ (*isim*) : Cılız.
ÜRYAN (*isim*) : Anadan doğma, çıplak.
ÜSR (*isim*) : Güçlük. Bkz: Usr.
ÜŞENGEÇ (*isim*) : Tembel, herhangi bir işi isteksiz yapan.
ÜŞENMEK (*fiil*) : Canı istememek, bir işte çok isteksiz davranmak.
ÜTME (*isim*) : Taze ve sulu buğday ya da nohudu ateşte ütüyerek elde edilen yiyecek.
ÜTÜZMEK (*fiil*) : Utulmak, mağlup olmak. Bkz: Utuzmak.
ÜÜNTÜ (*isim*) : Bkz: Üğüntü.
ÜÜRTMEK (*isim*) : Erkek soğan. Bkz: Üğürtmek.
ÜVEZ (*isim*) : Sivrisinek.

- V -

VÂCİBİ (*isim*) : Haylaz, yaramaz.
VALA (*isim*) : Renkli baş örtüsü.
VANILAMAK (*fiil*) : 1- Kötü bir sesle bağırarak. 2- İt gibi ürümek.
VARAK (*isim*) : 1- Yaprak, kitap yaprağı. 2- Herhangi bir yere gitmek anlamında.
VASITA (*isim*) : 1- Kız aramaya giden insan. 2- Araç.
VELEME (*isim*) : Düğünlerde zıfak akşamı verilen yemek. Velime.
VELEN ETMEK (*fiil*) : Bkz: Velhan etmek.
VELESBİT (*isim*) : Bisiklet.
VELHAN (*isim*) : Nadasa bırakılan yer, arazi.
VELHAN ETMEK (*fiil*) : Bir sene sonra ekilecek tarlayı sürüp hazırlamak; tarlayı bir yıl dinlendirmek.

VENİLDEMEK (*fiil*) : Bkz: Vanılamak.
VENİLEMEK (*fiil*) : Küçük köpeklerin havlaması.
VERAN (*isim*) : Viran, ıssız.
VEREN (*isim*) : Bkz: Veran.
VETSİZ (*isim*) : Huysuz.
VID VID (*isim*) : Dedikodu.
VIDI VIDİ (*isim*) : Çevresini rahatsız edecek şekilde çok konuşan, geveze. Dırıltı şeklinde vır vır etme. Boşboğazlık.
VIDİR VIDİR (*isim*) : Bkz: Vıdı vıdı.
VİNILDAMAK (*fiil*) : 1- Gürültü yapmak, gevezelik etmek. 2- Çınlamak. “Attığı taş kulağımın dibinden vınıldayıp geçti.”
VIRI VIRİ (*isim*) : Bkz: Vıdı vıdı. Henüz iyice aydınlatılmamış.
VIYKIRMAK (*fiil*) : Bağırarak, çığlık atmak.
VIZZİK (*isim*) : Sigara artığı, izmarit.
VİLİ (*isim*) : İnce yapılı, uzun boylu.
Örnek: Vili Mor Mehmet'im vili
Saçı girebudun teli
Hele görsen Döne Bibi
Matıram böğrümde dolu
VURDURMAK (*fiil*) : Donatmak, süslemek
Örnek: Emmim kızını vurdurmuş
Üstünden keçe aldırır
Aşk olsun böyle çeteye
Askeri köye doldurur

- Y -

YABA (*isim*) : Harmanda buğdayı savurmak için kullanılan, ağaçtan yapılmış parmaklı kürek.
YABANTI (*isim*) : Büyük yaba.
YAD (*isim*) : Başkası, el, yabancı.
YÂD (*isim*) : Anma, hatırlama.
YADIRGI (*isim*) : Yabancı, el.

YADIRGAMAK (*fil*) : Yabancı hissetmek, yabancılaşmak, tanıdık çıkmamak.
YADIRGI (*isim*) : Başkası, yabancı, acemi, el.
YAĞANDIRIK (*isim*) : Boyunduruğu oka tutturan kayış.
YAĞANNI (*isim*) : Sırt.
YAĞDALI (*isim*) : Bulaşık, kir ve pas içinde olan, yağlı, zifirli.
YAĞLI HÖŞMERİM (*isim*) : Bir tür hamur tatlısı.
YAĞLIK (*isim*) : Mendil, havlu.
YALABIK (*isim*) : 1- Parlak şimşek. 2- Yalama, ağız cıvık olan.
YALAK (*isim*) : 1- Avuç içi genişliğinde ve derinliğinde çukur, gaglık. 2- Tavuklara su, köpeğe yal vermeğe mahsus oyulmuş taş ya da küçük baş hayvanların sulandığı yer.
YALAKA (*isim*) : Arı, hayayı üzerinden atmış, utanmaz, başkasına iyi görünmeye çalışan.
YALAMA (*isim*) : Laçka, aşınmış. İnsanlar için yüzüz, utanmaz.
YALAMIK (*isim*) : Aşınmış olan.
YALANGI (*isim*) : 1- Bkz: Calba, gabagulak. 2- Atkuyruğu denilen sarı çiçekli bitki. Boyu 1-1.5 m.ye kadar ulaşan, bal arılarının çok hoşlandığı sarı bir çiçeği olan; gri ve yumuşak tüylü ve yapraklarının tozları insanı rahatsız eden; kırıç yerlerde yetişen ve yakacak için kullanılan bir ot çeşidi.
YALANI (*isim*) : Bkz: Yalangı.
YALAPÇAK (*isim*) : Beynin algılayamayacağı kadar kısa bir anda, belli belirsiz bir şeyler görmesi.
YALBA (*isim*) : Yakmak için toplanan ot.
Örnek: Şelagine vurmuş yalba
Yaralarım geldi denge
Sen yoksun da abamoğlu
Kimse bize olmaz kölge
YALBIRDAK (*isim*) : Süssüz, sade, yalın.
YALI (*isim*) : 1- Atın yelesi. 2- Irmak kenarında kumsal düzlük, soğan dikilen yer.

YALIM (*isim*) : Ateş alevi veya yakıcı sıcaklığı. Bkz: Tabaklı.
YALLAMA (*isim*) : Kaba görünümlü.
YALLOŞ (*isim*) : 1- Beş parasız, züğürt. 2- Kaba saba.
YALLOZ (*isim*) : 1- Mide düşkün, o bur. 2- Terbiyesiz çocuk.
YALPIRDAK (*isim*) : 1- Yoksul. 2- Ayağı çıplak gezecek kadar fakir, fakat kaba.
YAMALIK (*isim*) : Yama.
YAMBUL YUMBUL (*isim*) : Bkz: Yambur Yumbur.
YAMBUR YUMBUR (*isim*) : Eğri büğrü, yamrı yumru, yampiri.
YAMÇIK (*isim*) : Düzgün olmayan, eğri, yan olan.
YAMSILMAK (*fil*) : Taraflardan birini biraz daha tutar gibi olmak (mecaz), yana eğilmek (gerçek).
YANGALA (*isim*) : Yan galan, yan artık, belanı buldun.
YANIL (*isim*) : Kızarmış, olgun.
YANNIK (*isim*) : Keçi derisinden yapılmış yayık.
YANTİRİ (*isim*) : Bir zengin, bir güçlünün gölgesinde geçinip giden.
YAPALAK (*isim*) : Baykuş.
YAPALAMA (*isim*) : İri, ele sığacak kadar büyük taş parçası.
YAPIK (*isim*) : Taranmamaktan dolayı saçların birbirine girmiş düzensiz ve darmadağın olması.
YAPIKLI (*isim*) : Saçı düzensiz olan.
YAPMA (*isim*) : Sıvasız taş duvarlara yapıştırılarak kurutulan kalın bir tezek cinsi.
YAR (*isim*) : Uçurum.
YARANIŞ (*isim*) : Örgülü ve birbirine bağlı saçlar. Örnek: Yaranışı mor kekilli.
YARGALAMAK (*fil*) : Yarmak, ikiye bölmek. Örnek: Toprağı yargala yekin.
YARGALANMAK (*fil*) : İkiye ayrılmak, yarılmak.
YARMA (*isim*) : Buğdaydan yapılan dövmenin küçük parçalara ayrılmış şekli. Ovada yol kenarına toprak yığarak oluşturulmuş yar.

YARMACA (isim) : İkiye ayrılıp içinden çekirdeği çıkartılarak kurutulmuş kayısı.

YARNAK (isim) : Tarlaları sulamak amacıyla ya da tarladaki suyu boşaltmak için açılan derince ark, su kanalı.

YARPUZ (isim) : Yabani nane. Afşin İlçesinin eski adlarından biri.

YASMAK (fiil) : Yaymak, düz hale getirmek, yayın kirişini gevşetmek, dokurcum oyununda bir oyun adı.

YAŞLIK (isim) : Bir çeşit eşarp.

YATIYA GİTMEK (fiil) : Bir yerde yatmak üzere konuk olmak.

YAVSI (isim) : Kenenin küçüğü.

YAY (isim) : Pamuk atırılan alet.

YAYAN (isim) : Herhangi bir araca binmeden yürüyen.

YAYIK (isim) : Ayran yapılan, ağaç alele verilen ad.

YAZGI (isim) : Alın yazısı, kader.

YAZALAMAK (fiil) : Sermek. “Bulgurluğu kazanlarda kaynattı, dama çekti, kilimlere döküp yazaladı.”

YAZI (isim) : Tarla, ekim yapılan geniş arazi.

YEĞİN (isim) : Yoğun, çok fazla.

YEĞNİCEK (isim) : Hafif, gayrı ciddi, şımarık.

YEKİNMEK (fiil) : Ayağa kalkmak, dikelmek.

YEKTELEMEK (fiil) : Topallıyarak yürümek, sekerek yürümek.

YEL (isim) : Rüzgâr.

YELE YELE (isim) : Koşarak, koparak.

YELFE (isim) : Hafif.

YELGİN (isim) : Yorgun, yavaş.
Örnek: Kolumdan uçurdum şahanı bazı,
Yelgin indirdim de durnayı kazı.

YELKİNMEK (fiil) : Dövüş için ileri atılmak. Hamle yapmaya hazırlanmak.

YEMENİ (isim) : Hayvan derisinden yapılan ayakkabı.

YENGEL (isim) : 1- Hafif. 2- Nefis, leziz. 3- Şımarık.

YENGELLİ (isim) : Bkz: Yengel

YERİNDİRMEK (fiil) : İmrendirmek.

YERLİK (isim) : Arzularına ulaşamamış, muradına erememiş.

YERNİK (isim) : Muradına ermeyen, mutsuz, isteklerine ulaşamayan.

YERSİ (isim) : Una sinen toprak (yer) kokusu.

YERSİMEK (fiil) : Unun bayatlaması, bayat un kokusu.

YESİR (isim) : Esir, tutsak.

YET (fiil) : Ulaş, yetiş.

YETMEK (fiil) : 1- Yetişmek, ulaşmak. 2- Olgunlaşmak (meyve için).

YEYİM (isim) : Rüşvet.

YEYİNİ (isim) : 1- Hafif, yeğni. 2- Gayrı ciddî.

YEYİNİCEK (isim) : Hoppa, hafif meşrep.

YILANAĞVEREN (isim) : Kertenkelenin küçüğü bir hayvan.

YILANCIK (isim) : Romatizmanın en şiddetlisi.

YILIN YILIN (isim) : Azar azar.

YILMAK (fiil) : Usanmak, bıkmak, canına tak etmek.

YINNAŞIK (isim) : Şımarık, sırnaşık.

YIRAK (isim) : Uzak, yakın olmayan.

YIRAMAK (fiil) : Uzaklaşmak.

YİNİK (fiil) : 1- Yenmiş, tükenmiş. 2- Nefsine geçirmiş.
“Dükkânın kazancı olduğu gibi yinmiş.”

YİRAK (YIRAK) (isim) : Uzak, ırak.

YİRİL YİRİL (isim) : Gösterişli, temiz, tiril tiril.

YİTEKLEMEK (fiil) : İtmek, ileriye sürmek, sürüklemek.

YİTMEK (fiil) : 1- İtmek, itelemek. 2- Kaybolmak.

YİYĞİ (isim) : Yitecek, yem.

YOHARI (isim) : Yukarı.

YOLAK (isim) : İnce yol, çığır, izin.
Örnek: Hangi kitap izin vermiş
İki mevta bir kakmaya

YOLUN ÇİĞİNİ AÇMAK (*fiil*) : Yaz aylarında geceleri çiğ yağar. Tozlu yollardaki izleri siler. Buradan ilk gidenin izi belli olur. Buna yolun çiğini açmak denir.

YOL ÜSTÜNE UZATMAK (*deyim*) : Kimsesizleri yol kenarına gömmek.

Örnek: Füzlerden yastık etmişler.
Üstüne beylik örtmüşler
Garip miydin Mulla Kerim
Yol üstüne uzatmışlar

“Mezarımı yol üstüne koysunlar
Gelen geçen garip ölmüş desinler.” (Karacaoğlan)

YOMGA (*isim*) : Çok küçük odun parçası.

YONUZ ERİĞİ (*isim*) : Yabani erik.

YORMAK (*fiil*) : Rüyayı tabir etmek.

YORNUK (*isim*) : İstirahat, dinlenme.

YORNUK ALMAK (*fiil*) : İstirahat etmek, dinlenmek.

YOSMAK (*fiil*) : İnce yüz örtüsü kullanarak şen, güzel görünmeye çalışma.

YOŞUK (*isim*) : Eskimiş, yıpranmış.

YOZ (*isim*) : Koyun sürüsü, yabancı, dölsüz, “Ne duruyorsun öyle yoz yoz?”

YOZLAK (*isim*) : Yabani, işlenmemiş, terbiye edilmemiş, özünü yitirmiş.

YÖNÜM (*isim*) : Önüm.

YÖNÜM ARDIMA DÖNSÜN (*deyim*) : Yüzüm arkama dönsün.

YÖREP (*isim*) : Eğimli yokuş.

YUHA (*isim*) : Bkz: Yuka.

YUKA (*isim*) : Derin olmayan, kalın olmayan, ince. Mecazi anlamda çabuk kızan, cahil insan.

YULAR (*isim*) : At, eşek, keçi gibi hayvanların boğazına takılan kalın sicim.

YUMAK (*isim*) : 1- Yıkamak. 2- Avuç içinin alacağı kadar az olan nesne.

YUMALAK (*isim*) : Değirmi.

YUMRU (*isim*) : Değirmi.

YUMUŞ (*isim*) : İş, toplanış, cemiyet. Adana’da pamuk otlarını kazmak için tutulan işçinin adına “Yumu uşağı” derler. K. Maraş’ta yumuş uşağı veya oğlanı, kendisine iş buyurulan evin hizmetçisi veya bir ferdi (kızı oğlanı)’ne denir. Hizmetkâr erkek olursa dışarı işlerine, kadın olursa ev işlerine bakar. Ahır temizliği ve hayvanların bakımı erkek hizmetkara aittir. Adana’da buna “eldecı” adı verilir. Eskiden her evin bir hizmetkârı olurdu. Günümüzde bazı isim ve şekil değişikliği ile bu usul devam etmektedir. Apartman kapıcılığı aslında birden fazla evin hizmetini görmek demektir. Bunların adı, görev ve sorumluluğu bir kısım kanuni formalitelere bağlanmıştır. Önceleri hizmetkarlık evin, ailenin gönlüne bağlıydı.

YUMUŞ BUYURMAK (*fiil*) : Emir vermek.

YUNAK (*isim*) : Çamaşır yıkanan yer. Don yunağı da denir.

YUNMAK (*fiil*) : Yıkanmak.

YUNUK (*fiil*) : Yunmuş, arınmış.

YURAL (*isim*) : Hayvanları başından bağlamaya yarayan ip, örme ya da kendir.

YUUSÜK (YÛSÜK) (*isim*) : Yüzük. Düğünlerde kahve fincanı ile yuusük (yûsük) oyunu oynanırdı.

YUVAK (*isim*) : Merdane, toprak damları düzenleyen ve sertleştiren yuvarlak taş, lo (loğ).

YUVAĞACI (*isim*) : Loğ ağacı.

YÜKLÜ (*isim*) : Yükü olan, hamile.

YÜKLÜK (*isim*) : Yatakların konulduğu yer.

YÜLEMEK (*fiil*) : Keskinlemek.

YÛRAL (*isim*) : Bkz: Yural.

YÛREĞİL (*isim*) : Yüreklı, cesaretli.

YÛREĞİ OYNAMAK (*fiil*) : Korkmak, heyecanlanmak.

YÛZNUMARA (*isim*) : Tuvalet, kenef, ayakyolu.

YÛZÛN GUYU (*isim*) : Yüz üstü, yukarıdan aşağıya, meyilli.

ZAĞ (isim) : Karga.
ZAĞLI (isim) : Kuvvetli.
ZAHAR (isim) : Herhalde, zâhir, belki de. Bkz: Saar.
ZAHTER (isim) : Kekik.
ZAHMERİ (isim) : Ocak ayı, şiddetli soğuk. Bkz: Zemheri.
ZAMIK (isim) : Zamk, yapıştırıcı.
ZAPLI (isim) : Sapasağlam, iriyarı, güçlü kuvvetli.
ZARINCI (isim) : Ağlayıp sızlayan.
ZARTALAK (isim) : Edeb haricinde söz söyleyen, dilinin gemi bozulmuş.
ZATI (isim) : Zaten.
ZAVIRLAMAK (fiil) : Herhangi bir suçundan dolayı kişiyi azarlamak.
ZAVRAK (isim) : Hıyar, salatalık.
ZEBELLÂ (isim) : İriyarı, ipiri, kocaman.
ZEHRERİ (isim) : Bkz: Zemberi
ZELLE (isim) : Tat, lezzet.
ZELVE (isim) : Öküzlerin başlarının boyunduruktan çıkmaması için, iki taraftan boyundan aşağıya doğru uzayan ve alttan da örme ile bağlanan 50-60 cm. uzunluğundaki sopalar.
ZEMBİL (isim) : Söğüt veya yılgın sürgününden yapılan büyükçe sepet. Büyük üzüm sepeti.
ZEMBERİ (isim) : Karakış, şiddetli soğuk.
ZEMHERİ (isim) : Bkz: Zahmeri, zemberi.
ZERZE (isim) : Kapı halkası, kapı mandalı.
ZERZEVAT (isim) : 1- Sebzelerin genel adı. 2- Öteberi.
ZERZAVAT (isim) : Bkz: Zerzevat.
ZEVLE (isim) : Boyunduruk çirişi.
ZIBARMAK (isim) : Bir köşede kıvrılıp yatmak.
ZIKARMAK (isim) : Uyumak, yatmak, bayılmak.
ZIKILDAK (isim) : 1- Görgüsüz. 2- İri cüsseli.

ZILGIT (isim) : Azar.
ZILGITLAMAK (fiil) : Azarlamak.
ZINARMAK (fiil) : “n” harfi genizden çıkarılarak söylenir. Bkz: Zıllımak.
ZINGITLAMAK (fiil) : Gözdağı vermek.
ZILLIMAK (fiil) : Caymak, oyun bozmak, oyunda mızıklanmak.
ZIPKA (isim) : Çizgi, sınır, hat.
ZIRLAK (isim) : 1- Eşek gibi rastgele anıran. 2- Gür sesli.
ZIRLAMAK (fiil) : 1- Çok konuşmak. 2- Anırmak.
ZİBİL (isim) : 1- Hayvan dışkısı. 2- Süprüntü.
ZİBİLLİK (isim) : Zibilin sürekli atıldığı yer.
ZİL (isim) : Bitkiler için kök anlamındadır.
ZİLHİCCE (isim) : Kamer (ay) tarihinin on ikinci kış ayı, kurban ayı.
ZİLİF (isim) : Kızların kulaklarının yanına aşağı dökülen saç tutamı.
ZİL VURMAK (fiil) : Bitkinin kök salması.
ZİRÂİ MİMARİ (isim) : 0.65 metre.
ZİVZİV (isim) : Durmadan, ikide bir, here heçe.
ZOMP (isim) : Kerestelik kütük.
ZONKLAMAK (fiil) : Aşırı ağrı ve sızı hissetmek.
ZONTURUŞLU (isim) : Tumturaklı, oturup kalkması ve davranışları havalı olan kimse.
ZORSUNMAK (isim) : Zoruna gitme, güçleşme, bir işe karşı duyulan bıkkınlık.
ZOSUNMA (isim) : Bkz: Zorsunma.
ZUMZUK (isim) : Yumruk.
ZÜLÜF (isim) : Bkz: Zilif.
ZÜMHÜRÜ (isim) : Nemli soğuk zamanlarda, ağaçlar üzerindeki kar görüntüsü. Bilhassa akarsu olan yerlerde oluşur.
ZÜNNAR (isim) : Papazların bellerine bağladıkları ipekten örme kuşak.

YAYINLANAN KİTAPLARIMIZ

1. Anılar ve İbretler / Cemal Nar (Mevcudu Yok)
2. Gönül Dostu / Serdar Yakar (Mevcudu Yok)
3. Kurtuluştan Bir Kesit / Esmâ Yakar (Mevcudu Yok)
4. Ruhların Parmakları / Mehmet Alperen (Mevcudu Yok)
5. Bu Sistemden İslama / Cemal Nar (Mevcudu Yok)
6. Sultan Vahdettin ve Mustafa Kemal Paşa Milli Mücadelede / Mehmet Fatişoğlu (Mevcudu Yok)
7. Sorgulanması Gereken Kavramlar / Mehmet Sertpolat (Mevcudu Yok)
8. Necip Fazıl ve Mücadelesi / Serdar Yakar (Mevcudu Yok)
9. İslamlaşma Bilinci / Cemal Nar (Mevcudu Yok)
10. Memleketime Dair / Serdar Yakar (Mevcudu Yok)
11. İslam Sancısı / Cemal Nar (Mevcudu Yok)
12. Delil ve Hikmetleriyle İslam Fıkhı / Ramazan Pak (Mevcudu Yok)
13. Hayatı ve Mücadelesiyle Hafız Ali Efendi / Yıldırım Alkış-Serdar Yakar (Mevcudu Yok)
14. Arş Gölgesi / Cemal Nar (Mevcudu Yok)
15. Tasavvufun Anahtarı / Cemal Nar (Mevcudu Yok)
16. Kahramanmaraş'ta Bayazıtogulları / Bekir Sami Bayazıt (Mevcudu Yok)
17. Güz Yağmurları / Kadir Tanır
18. Betül'ün Günlüğü / Elif Betül Yakar (Mevcudu Yok)
19. Kurtuluşumuzun Manevi Mimarları / Mehmet Alperen (Mevcudu Yok)
20. Kurtuluşa Dair Üç Eser / Serdar Yakar (Mevcudu Yok)
21. Kıssa-ı Eshab-ı Kehf / Yaşar Alparslan
22. Bahçeci Hoca / Ömer Kaya

23. Kan Kırmızı Geceler / M. Akif Baltutan
24. Cahit Zarifoğlu / Nazım Elmas
25. Hac Yolunda Gördüklerimiz / H. Rıdvan Bağrıaçık
26. Kabe Yolunda / H. Rıdvan Bağrıaçık
27. Yüz Yaşın Sırrı / Ömer Kaya
28. Mısır'da Hüküm Süren Çerkez Sultanları / Ter. Kemal Görücü
29. Yerel Yönetimlerde Alternatif Hizmet Sunma Yöntemleri / Serdar Yakar
30. Mahalli Kelimeler Sözlüğü / Ömer Kaya – Hacı Abdullah Kozan